

ภาวะผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย
: กรณีศึกษา การดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Leadership of Professor Pornpetch Wichitcholchai
: Case Study of Holding the position of President of the National Legislative Assembly
and President of the Senate

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2022

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์

ภาวะผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย:

กรณีศึกษา การดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติ

แห่งชาติและประธานวุฒิสภา

โดย

น.ส.ณัฐนันท์ รูปขจร

สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.วгор พัวพันธ์สวัสดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.กุลพัธ ศักดิ์วิทย์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ณัฏฐานันท์ รูปขจร : ภาวะผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย: กรณีศึกษา การดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา. (Leadership of Professor Pornpetch Wichitcholchai: Case Study of Holding the position of President of the National Legislative Assembly and President of the Senate) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร. พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์

งานวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย กรณีศึกษา : การดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาภูมิหลังและชีวประวัติของศาสตราจารย์พิเศษ พรเพชร วิชิตชลชัย (2) เพื่อศึกษาความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา และ (3) เพื่อศึกษาประเมินความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (In – depth Interview) 5 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) กลุ่มอดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสมาชิกวุฒิสภา (2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายการเมือง (3) กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายข้าราชการประจำ (4) บุคคลผู้เห็นต่างในการทำหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย และ (5) ทำการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรวิชิตชลชัย เป็นหน่วยการศึกษาหลัก ในการทำหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

ผลการศึกษาพบว่า (1) ภูมิหลังและชีวประวัติของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (socialization) สามารถอธิบายพื้นฐานความเป็นมาของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ที่มีผลต่อรูปแบบลักษณะเชิงพฤติกรรมในการทำหน้าที่ทางการเมือง จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากมหาวิทยาลัย ระดับอุดมศึกษาปริญญาตรีจบจากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนติบัณฑิตไทยสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และปริญญาโทกฎหมายจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา ด้วยทุนรัฐบาล ก.พ. ตำแหน่งในการรับราชการที่สำคัญตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ภาค 4 ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ฯลฯ เป็นอาจารย์สอนวิชากฎหมายในหลายวิทยาลัย จนได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าให้เป็น “ศาสตราจารย์พิเศษ” คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี 2556 ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินปี 2557 ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ปี 2562 ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นประธานวุฒิสภา ผ่านการอบรมจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.41) และสถาบันพระปกเกล้า (ปปร.11) ซึ่งภูมิหลังถือหนึ่งในสภาพแวดล้อม

สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์	ลายมือชื่อนิสิต
ปีการศึกษา	2565	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6480034924 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORD:

Natchtanun Roopkhajorn : Leadership of Professor Pornpetch Wichitcholchai: Case Study of Holding the position of President of the National Legislative Assembly and President of the Senate. Advisor: Assoc. Prof. PITCH PONGSAWAT, Ph.D.

The study on the Leadership of Professor Pornpetch Wichitcholchai Case Study : holding the position as President of the National Legislative Assembly and the President of the Senate has the purposes (1) to study the background and biography of Professor Pornpetch Wichitcholchai (2) to study the leadership of Professor Pornpetch Wichitcholchai in holding the position as President of the National Legislative Assembly and the President of the Senate and (3) to evaluate the leadership of Professor Pornpetch Wichitcholchai by applying Qualitative Research based on documentary study and in-depth interviews of 5 groups of representatives including (1) former members of the National Legislative Assembly and members of the Senate (2) officials related to political affairs (3) permanent officials who are related to the President's affairs (4) representatives who oppose Professor Pornpetch Wichitcholchai's duties (5) interview of Professor Pornpetch Wichitcholchai, the main person in this study, as President of the National Legislative Assembly and President of the Senate

Results from the study showed that (1) the background and biography of Professor Pornpetch Wichitcholchai (socialization) can be used to explain his life story which may affect his political duties. Professor Wichitcholchai graduated high school from Vajiravudh College, Bachelor of Law from the Faculty of Law, Chulalongkorn University, Thai Barrister from the Institute of Legal Education of the Thai Bar, and Masters of Law from Harvard University, USA by the Royal Thai Government Scholarship. Professor Wichitcholchai has work experiences as follows; Judge of the Supreme Court, President of the Court of Appeal (District 4), Chief Judge of the Supreme Court etc. Moreover, Professor Wichitcholchai has taught law courses in many universities therefore he was given the title "Professor" by Chulalongkorn University in 2013

Field of Study: Public Administration Student's Signature

Academic Year: 2022 Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ หัวข้อ ภาวะผู้นำ ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย : กรณีศึกษาการดำรงตำแหน่งประธานสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยและประธานวุฒิสภา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์หลัก ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ในทุกขั้นตอนด้วยความใส่ใจอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. วรอร พัวพันสวัสดิ์ ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ และอาจารย์ ดร. กุลพฐ ศักดิ์วิทย์ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ให้เกียรติ และสละเวลาเพื่อมาร่วมเป็นคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์รวมถึงคณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอขอบพระคุณเจ้านายที่เคารพ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย และท่านสมาชิกวุฒิสภา ท่านสมาชิกสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง พี่น้องต่าง กลุ่มคนผู้เห็นต่าง กลุ่มคนผู้ไม่ประสงค์ออกนาม ที่อนุญาตให้สัมภาษณ์ ให้ข้อมูลเชิงลึก และคอยสนับสนุนในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ พี่ ๆ เจ้าหน้าที่จากหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รวมถึงเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่ร่วมเรียนในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รุ่น 55 ทุกคน ที่คอยสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนความรู้ สร้างประสบการณ์ที่ดี และเป็นกำลังใจต่อกันตลอดมา

ขอขอบคุณบ้านรูปขจร บ้านแหลมทอง และทีมหลังบ้านของจำเป้งที่ดีที่สุดในโลก (พ่อ แม่ คุณย่า พี่บอน อาป้อม ปูบและครอบครัว บ๊อบ แอมป์ หนุ่ม พี่ก้อย พี่ซุน พี่กุง พี่ผึ้ง พี่แอน พี่จี แก๊ป พี่เอก พี่บุ๊ก พี่แอร์ พี่เอ พี่อ้อย พี่นุช พี่โอ้ กนก เบนซ์ สิงโต พี่แจ๊คและทีมงานคุณภาพทุกคน) และที่ขาดไม่ได้ ต้องขอขอบคุณบ้านแจ้งวัฒนะตั้งแต่ตายาย อาตาล พี่ก้อย พี่บิว เตอะเปรม4.0 ที่ปรึกษาป้อมแป้ม เกว ต้น ที่คอยช่วยเหลือทุกอย่างตั้งแต่ต้นจนจบ และคอยให้กำลังใจ กำลังแรง และสนับสนุนในแต่ละด้านที่แต่ละคนถนัดเสมอมา

ผู้จัดทำสารนิพนธ์หวังเป็นอย่างยิ่งว่า สารนิพนธ์ฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ และใช้เป็นแนวทางในด้านการพัฒนาบุคลากรแก่หน่วยงานต่าง ๆ และผู้ที่สนใจต่อไป

ณัฐนันท์ รูปขจร

สารบัญ

	หน้า
	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
1.3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	3
1.4 คำถามการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตในการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดเรื่องผู้นำ (Leader / Elitist).....	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization).....	14
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategy Leadership).....	15
2.4 ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situational or Contingency Leadership Theories).....	17
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	22
3.1 วิธีดำเนินการวิจัย.....	23
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	24
3.3 การสร้างเครื่องมือสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง.....	24
3.4 การตรวจสอบข้อมูล.....	24
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการศึกษา	25
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	26
4.1 ภูมิหลังและชีวประวัติของศาสตราจารย์พิเศษ พรเพชร วิชิตชลชัย (socialization)	26
4.2 บทบาทผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา (leadership).....	38
4.3 การประเมินความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา (leaderization).....	49
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	71
5.1 สรุปผลการศึกษา	71
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	76
5.3 ข้อเสนอแนะ	80
ภาคผนวก.....	82
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก.....	83
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก.....	87
บรรณานุกรม.....	90
ประวัติผู้เขียน.....	94

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ในตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา	48
ตารางที่ 2 กลยุทธ์ในการรักษาความเป็นผู้นำในการปฏิบัติหน้าที่ของศาสตราจารย์พรเพชรฯ ในตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา.....	57

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	22

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทยเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2475 โดยเจตนาของผู้ออกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีความมุ่งหวังที่จะเห็นประเทศไทย มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล แต่ความมุ่งหวังและความพยายามนั้นกลับล้มเหลวซ้ำแล้วซ้ำเล่า โดยที่ผ่านมามาตลอดระยะเวลา 90 ปี มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองอยู่บ่อยครั้ง (สำนักพิมพ์มติชน, 2562)

ตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยในปี พ.ศ.2475 มีการเกิดรัฐประหารขึ้นในประเทศไทยมากถึง 13 ครั้ง สำหรับการเกิดรัฐประหาร ครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เกิดขึ้นจากการนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ได้ยึดอำนาจจากรัฐบาลรักษาการ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยให้เหตุผลว่าเพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันไม่ให้ประชาชน 2 ฝ่ายเผชิญหน้า ที่จะนำไปสู่การสูญเสีย ต่อกรณีการผลักดัน พ.ร.บ.นิรโทษกรรม (กรุงเทพธุรกิจ ,ออนไลน์,2566) และในวันเดียวกันนี้ ราชกิจจานุเบกษาได้เผยแพร่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 โดยประกาศให้มีคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อดำเนินการให้สถานการณ์ความคุกรุ่นทางการเมืองกลับเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว ประชาชนในชาติเกิดความรัก ความสามัคคีเช่นเดียวกับห้วงเวลาที่ผ่านมา ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกพวก ทุกฝ่าย” (iLaw ,ออนไลน์,2566) ทั้งนี้ ได้มีการแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษพิเศษ พรเพชร วิชิตชลชัย และศาสตราจารย์พิเศษ ดร.วิชัญ เครืองาม เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2566)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557 และได้รับเลือกจากสมาชิกสภา ฯ ให้ดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2557 โดยทำหน้าที่บริหารกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทั้งในส่วนของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา โดยการแต่งตั้งมาจากคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ตามรัฐธรรมนูญชั่วคราว 2557 ซึ่งถือเป็นองค์กรพิเศษเช่นเดียวกับ คสช. เพื่อทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติในการพิจารณากฎหมายและอื่น ๆ แทนสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ที่ถูกยกเลิกไปในภาวะพิเศษที่มีการรัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญเดิมไป (MGR Online, 2563) สำหรับในการดำเนินการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(สนช.) ตลอดระยะเวลา 4 ปี พบว่า สนช. ผ่านกฎหมายอย่างน้อย 270 ฉบับ โดยไม่มีร่างกฎหมายใดที่ไม่ผ่านการลงมติแต่อย่างใด (iLaw, 2566) เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 ซึ่งเป็นวันออกเสียงประชามติของประชาชนชาวไทย ว่ามีความเห็นชอบต่อร่างรัฐธรรมนูญ 2560 ทั้งฉบับหรือไม่ และในบัตรที่เราต้องการนั้นยังมี คำถามพ่วง 1 คำถาม คือ “ท่านเห็นชอบหรือไม่ว่า เพื่อให้การปฏิรูปประเทศเกิดความต่อเนื่องตามแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ สมควรกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลว่า ในระหว่าง 5 ปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี” ซึ่งหมายความว่าถึงการให้ ส.ว. เป็นผู้สามารถลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีได้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2566)

หลังจากที่มีการประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 6 เมษายน 2560 โดยมาตรา 269 กำหนดให้ในวาระแรก วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 250 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติถวายคำแนะนำ โดยในการสรรหาและแต่งตั้งให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2562 ราชกิจจานุเบกษาได้มีการเผยแพร่พระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จำนวน 250 คน หลังจากนั้นในวันที่ 24 พ.ค. 2562 มีการประชุมวุฒิสภาสมัยสามัญประจำปีครั้งที่ 1 โดยประธานในที่ประชุมแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่ามีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภา และให้สมาชิกวุฒิสภารับทราบพระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา พร้อมทั้งสมาชิกกล่าวปฏิญาณตนในที่ประชุมก่อนปฏิบัติหน้าที่ เมื่อถึงวาระเลือกประธานวุฒิสภา นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ เสนอชื่อศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ อดีตประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และที่ปรึกษากฎหมายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) หลังจากผู้รับรองตามระเบียบแล้ว ไม่มีผู้ใดเสนอชื่อผู้อื่น ประธานจึงรับรองให้ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ เป็นประธานวุฒิสภา และดำรงตำแหน่งดังกล่าวมาจนถึงปัจจุบัน (Work Point TODAY, 2566)

จะเห็นได้ว่าศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งที่สำคัญทั้งในช่วงเวลาของการปฏิบัติหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2562 และการดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภา ระหว่างปี พ.ศ. 2562 – ปัจจุบัน ซึ่งจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าวของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ได้ปฏิบัติหน้าที่สำคัญของสภาสูงของไทยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา ต้องอาศัยภาวะผู้นำในการบริหารจัดการกิจการงานสภาในทุกมิติ ร่วมกับการใช้ ความรู้ ความสามารถ และการสั่งสมประสบการณ์ เพื่อให้การทำงานลุล่วงไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ

คุณสมบัติความเป็นผู้นำเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยที่มี การพัฒนาขึ้นมาได้ในภายหลัง สำหรับประสบการณ์ในวัยเด็ก ครอบครัว สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่กำหนด

คุณสมบัติในการสร้างความสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งเป็นส่วนช่วยในการนำทางในการพัฒนาตนเองในการที่จะเป็นผู้นำที่ดี (Annie McKee, 2012)

ดังนั้นคุณสมบัติของผู้นำจึงมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ในทุกๆระดับ การศึกษาดังกล่าวจะสามารถสะท้อนความเป็นผู้นำที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ให้สังคมและคนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภูมิหลังและชีวประวัติของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย
2. เพื่อศึกษาความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา
3. เพื่อประเมินระดับความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

1.3 วิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการศึกษา 2 ส่วน คือ การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (In – depth Interview) โดยมีการดำเนินการดังนี้

การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) ดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) โดยศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ (Leadership) ผู้นำทางการเมือง ประเภทของผู้นำตลอดจนการขัดเกลาทางสังคม เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำ

2. การศึกษาเอกสาร และข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ ชีวิตส่วนตัว ชีวิตการทำงานและชีวิตในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (In deep Interview) ดำเนินการดังนี้

1. ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย
2. เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ฝ่ายการเมือง
3. เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ฝ่ายข้าราชการประจำ
4. สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสมาชิกวุฒิสภา

5. บุคคลผู้เห็นต่างในการทำหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

1.4 คำถามการวิจัย

1. ภูมิหลังและชีวประวัติ ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย เป็นอย่างไร
2. การดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภาของ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการทำหน้าที่สะท้อนความเป็นผู้นำได้หรือไม่
3. ประเด็นปัญหาและความท้าทายในการแสดงออกความเป็นผู้นำทางการเมืองของ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการทำหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภาคืออะไร

1.5 ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัยในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและตำแหน่งประธานวุฒิสภามีขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเพื่อใช้ในการวิเคราะห์การดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภาของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย ดังนี้

แนวคิดเรื่องผู้นำ (Leader / Elitist) แนวทางการศึกษาภาวะผู้นำทางการเมือง

แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategy Leadership)

ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situational or Contingency Leadership Theories)

แนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

1.5.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภาของ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (สิงหาคม พ.ศ. 2557 – เมษายน 2566)

1.5.3 ขอบเขตด้านหน่วยการศึกษา

ศึกษาการณ์ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยและความสัมพันธ์เชิงการบริหารกิจการสภาและตัวแสดงที่เกี่ยวข้องทั้งในมิติที่มีความเห็นไปในทางเดียวกันและมิติที่มีผู้เห็นต่าง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบภูมิหลังและชีวประวัติของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยที่นำไปสู่การเป็นผู้นำทางการเมือง
2. ทราบถึงความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในวาระการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติถึงตำแหน่งประธานวุฒิสภา
3. ทราบความแตกต่างในการแสดงความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในวาระการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติถึงประธานวุฒิสภา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย : กรณีศึกษาการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและตำแหน่งประธานวุฒิสภา มีการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 แนวคิดเรื่องผู้นำ (Leader / Elitist) และแนวทางการศึกษาผู้นำทางการเมือง
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategy Leadership)
- 2.4 ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (Situational or Contingency Leadership Theories)
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเรื่องผู้นำ (Leader / Elitist)

2.1.1 ความหมายเกี่ยวกับผู้นำ

Gibson, Ivancevich และ Donnelly (1997) อ้างถึงใน (อุดม ทุมโฆสิต, 2544) ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ว่า ความพยายามที่จะใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจบุคคล ทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายบางอย่าง

(ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน, 2558) ให้ความหมายคำว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำ (Leader) ใช้ความสามารถในการโน้มน้าวผู้ร่วมงานให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกัน ทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์กรตามที่กำหนดไว้

(เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2552) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้อิทธิพลของบุคคลหรือของตำแหน่งให้ผู้อื่นยินยอมปฏิบัติตาม เพื่อที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มตามที่ได้กำหนดไว้ หรือหมายถึงรูปแบบของอิทธิพลระหว่างบุคคล

(จุฬามาศ เนรมิตสถิตวงศ์, 2563) ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำชักจูงให้บุคคลอื่นภายในกลุ่มให้ดำเนินการตาม สร้างสรรค์ เปลี่ยนแปลง และผลักดันให้ผู้ตามดำเนินการตามเพื่อให้เป้าหมายที่ตั้งไว้บรรลุผลหรือเป็นตามเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้

(นฤมล เพ็ญศิริวรรณ, 2561) ให้ความหมาย ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง บุคลิกภาพพิเศษในตัวผู้นำ ที่จะบังคับบัญชาผู้อื่นได้ โดยอาศัยจากอำนาจหน้าที่ และจากตำแหน่งและอำนาจ

บารมีที่ได้รับจากตัวเองเป็นเครื่องมือ และสร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความเชื่อถ้อยยอมรับร่วมมือ หรือยอมรับในตัวเขาได้ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพลักษณะของความเป็นผู้นำ ความรู้ ความสามารถความคิดริเริ่ม การตัดสินใจ เป็นต้น

(กิงแก้ว ศรีสารีกุล, มปป.) ให้ความหมาย ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือมากกว่า พยายามใช้อิทธิพลของตนหรือกลุ่มตน โดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่นให้เป็นผู้นำในกลุ่มและมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มบุคคลนั้นสามารถกระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ใ้บุคคลอื่น หรือกลุ่ม บุคคลอื่น มีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ โดยมีความสำเร็จของกลุ่ม หรือองค์การเป็นเป้าหมาย

(กิตติ ตยัคคานนท์, 2532) ให้ความหมายคำว่า ภาวะผู้นำ คือ ศิลปหรือความสามารถของบุคคลที่จะจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยการ โดยใช้กระบวนการสื่อความหมายเพื่อการติดต่อซึ่งกันและกันให้ร่วมใจกับตนดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การดำเนินการจะเป็นไปในทางที่ดีหรือชั่วก็ได้ ฉะนั้นไม่ว่าคน ๆ นั้นจะเป็นอธิบดี ประธานกรรมการ ผู้อำนวยการ หรือผู้จัดการบริษัท แม้แต่หัวหน้าใจ แต่ทุกคนต้องมีภาวะผู้นำทั้งนั้น ซึ่งมีลักษณะของผู้นำที่มีรูปแบบต่างกัน

โดยสรุป ภาวะผู้นำ หมายถึง การแสดงออก และการยอมรับในเรื่องของบุคลิกภาพ ลักษณะของความเป็นผู้นำ ความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่ม ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลนั้นจะได้รับการยอมรับและยกย่องจากการตัดสินใจ การชักนำ ใ้บุคคลอื่นปฏิบัติตามเพื่อให้กิจการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalongkorn University

2.1.2 คุณลักษณะทางสังคมของผู้นำ (Social characteristics Leadership)

เวบสเตอร์ (Webster's Encyclopedic Unabridged Dictionary) อ้างถึงใน (ซีวิน อ่อนลออ, 2563) ให้ความหมาย leadership ว่าตำแหน่งหรือหน้าที่ของผู้นำ (the position or function of a leader) ผู้มีความสามารถในการนำ (ability to lead) และได้ปฏิบัติการการนำ (an act or instance of leading) ในฐานะผู้นำของกลุ่ม นอกจากนี้ Kurt Lewin's Studies แบ่งลักษณะผู้นำเป็น 3 แบบ คือ

1. ผู้นำแบบอัตถนิยมหรืออัตตา (Autocratic Leaders) จะตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แน่นอนขึ้นอยู่กับตัวผู้นำเอง คิดถึงผลงานไม่คิดถึงคน ผลของการมีผู้นำลักษณะนี้จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง และไม่เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leaders) ใช้การตัดสินใจของกลุ่มหรือให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจรับฟัง มีการสร้างทีม มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง ทำให้เพิ่มผลผลิตและความพึงพอใจในการทำงาน แต่มีปัญหาคือในกรณีที่เร่งด่วนผู้นำลักษณะนี้อาจไม่เกิดผลดี

3. ผู้นำแบบตามสบายหรือเสรีนิยม (Laissez-Faire Leaders) จะให้อิสระกับผู้ใต้บังคับบัญชาเต็มที่ในการตัดสินใจ ไม่มีการกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน ซึ่งอาจทำให้เกิดความคับข้องใจหรือความไม่พอใจของผู้ร่วมงานได้และได้ผลผลิตต่ำ การทำงานของผู้นำลักษณะนี้เป็นการกระจายงานไปที่กลุ่ม ถ้ากลุ่มมีความรับผิดชอบและมีแรงจูงใจในการทำงานสูง สามารถควบคุมกลุ่มได้ดี มีผลงานและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

(Blake, 1964) กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่ดีมีปัจจัย 2 อย่างคือ คน (People) และผลผลิต (Product) โดยกำหนดคุณภาพและลักษณะสัมพันธภาพของคนเป็น 1 – 9 และกำหนดผลผลิตเป็น 1 – 9 เช่นกัน และสรุปว่าถ้าคนมีคุณภาพสูงจะส่งผลให้ผลผลิตมีปริมาณและคุณภาพสูงตามไปด้วย เรียกรูปแบบนี้ว่า Nine-Nine Style (9, 9 style) ซึ่งรูปแบบของการบริหารแบบตาข่ายนี้จะแบ่งลักษณะเด่น ๆ ของผู้นำไว้ 5 แบบ คือ แบบมุ่งงานเป็นหลัก แบบมุ่งคนเป็นหลัก แบบมุ่งงานต่ำมุ่งคนต่ำ แบบทางสายกลาง และแบบทำงานเป็นทีม ตามแนวคิดของ Blake and Mouton รูปแบบของผู้นำมี 5 รูปแบบ ได้แก่

1. แบบมุ่งงาน (Task-Oriented/Authority Compliance) แบบ 9,1 ผู้นำจะมุ่งเอาแต่งานเป็นหลัก (Production Oriented) สนใจคนน้อย มีพฤติกรรมแบบเผด็จการ เน้นผลผลิต ไม่สนใจสัมพันธภาพของผู้ร่วมงาน

2. แบบมุ่งคนสูง (Country Club Management) แบบ 1,9 ผู้นำจะเน้นการใช้มนุษยสัมพันธ์และเน้นความพึงพอใจของผู้ตามในการทำงาน ไม่คำนึงถึงผลผลิตขององค์กร ลักษณะคล้ายการทำงานในครอบครัวที่มุ่งเน้นความพึงพอใจ ในการทำงานของผู้ร่วมงาน เพื่อหลีกเลี่ยงการต่อต้านต่าง

3. แบบมุ่งงานต่ำ มุ่งคนต่ำ (Impoverished) แบบ 1,1 ผู้บริหารจะสนใจคนและสนใจงานน้อยมาก ใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อยเพื่อให้งานดำเนินไปตามที่มุ่งหมาย และคงไว้ซึ่งสมาชิกภาพขององค์กร ผู้บริหารมีอำนาจในตนเองต่ำ มีการประสานงานกับผู้ใต้บังคับบัญชาน้อยเพราะขาดภาวะผู้นำ และมักจะมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำเป็นส่วนใหญ่

4. แบบทางสายกลาง (Middle of The Road Management) แบบ 5,5 ผู้บริหารหวังผลงานเท่ากับขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ใช้ระบบที่มีระเบียบแบบแผน ผลงานได้จากการปฏิบัติตามระเบียบ โดยเน้นขวัญ ความพึงพอใจ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นตามความคาดหวังของผู้บริหาร มีการจัดตั้งคณะกรรมการในการทำงานหลีกเลี่ยงการทำงานที่เสี่ยงเกินไป มีการประนีประนอมในการจัดการกับความขัดแย้ง

5. แบบทำงานเป็นทีม (Team Management) แบบ 9,9 ผู้บริหารให้ความสนใจเรื่องงานและคนสูง เน้นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศในการทำงานสนุก ผลสำเร็จของงานเกิดจากความรู้สึกยึดมั่นของผู้ปฏิบัติในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา เกิดจากความไว้วางใจ เคารพนับถือซึ่งกันและกัน ผู้บริหารแบบนี้เชื่อว่า ตนเป็นเพียงผู้เสนอแนะหรือให้คำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเท่านั้น อำนาจการวินิจฉัยสั่งการและอำนาจการปกครองบังคับบัญชายังอยู่ที่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการยอมรับความสามารถของแต่ละบุคคล ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน

2.1.3 ลักษณะและรูปแบบของผู้นำ (อุตม ทูมโฮลิต, 2544) กำหนดไว้ดังนี้

1. ลักษณะของผู้นำ (characteristics) จะแบ่งออกเป็น ลักษณะของผู้นำ (Traits) ลักษณะเฉพาะที่มักปรากฏในตัวของผู้ นำ คือ มีความพยายาม มีพลัง มั่นใจในตัวเอง มีความซื่อสัตย์มีความรู้เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงาน และประสบการณ์ (Experience) สำหรับประสบการณ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการทำงานของผู้นำ

2. รูปแบบ (Style) การศึกษาจะแบ่งออกเป็นลักษณะของผู้นำที่มุ่งงาน หรือมุ่งคน สำหรับความสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ ลักษณะของผู้ตาม และตัวแปรสถานการณ์อื่น ๆ สำหรับรูปแบบของผู้นำแต่ละประเภท จะมีความเหมือนหรือต่างกันขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์ วัฒนธรรมองค์กรของผู้นำแต่ละคน

3. ลักษณะของผู้ตาม (Follower characteristics) ผู้ตามมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าผู้นำ และผู้นำไม่ปฏิบัติต่อผู้ตามเหมือนกันทุกคน ซึ่งแต่ละคนจะให้ความไว้วางใจ เอาใจใส่ และรับสิทธิพิเศษที่แตกต่างกันออกไป

4. พฤติกรรมผู้นำ (Leader behavior) พฤติกรรมผู้นำมีผลต่อประสิทธิผลของงานโดยรวม ซึ่งพฤติกรรมที่ได้จากการศึกษามีหลายแบบ เช่น การมุ่งงาน การมุ่งคน และการมุ่งพัฒนา และกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

5. บริบทของภาวะผู้นำ (Leadership context) ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ผู้นำสะท้อนภาวะผู้นำออกมา คือ วัฒนธรรมของชาตินั้นและวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะหล่อหลอมความเป็นตัวตนของผู้นำแต่ละคน

2.1.4 คุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

(สนุก สิงห์มาตรและคณะ, 2560) ได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำโดยสามารถสรุปได้ว่าภาวะผู้นำถือเป็นสิ่งสำคัญเป็นสิ่งสำคัญมากในการบริหารจัดการในยุคนี้ เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป มีการแข่งขันสูง ดังนั้นการบริหารงานให้ประสบ

ความสำเร็จสูงสุด คือ ผู้นำต้องมีการปรับตัวให้รับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกัน ดังนั้น ภาวะผู้นำย่อมมีความแตกต่างระหว่างความเป็นผู้นำกับอำนาจ โดยภาวะผู้นำจะผลต่อพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตามของสมาชิกเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้นำในยุคใหม่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำจึงเป็นสาระสำคัญในการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 นี้ ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การรอบรู้ (Knowing) หมายถึง ผู้นำต้องมีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อบริหารจัดการประสบความสำเร็จ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ควรประกอบด้วย องค์ความรู้ (Science) ในศาสตร์ด้านต่าง ๆ อย่างรอบ มคีศิลปะ (Art) ในการบริหารงาน ให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะ (Skill) ในการบริหารจัดการ การปกครอง การบริหารโดยเฉพาะทักษะการบริหารคน (Science of People) ผู้นำต้องรู้จักใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

2. อุดมการณ์ (Ideology) หมายถึง ผู้นำที่ดีต้องมีความเชื่อ (beliefs) เจตคติ (attitudes) และความคิดหลัก (concepts) โดยมีอิทธิพลในการชักนำและกำหนดทิศทางของความคิดของบุคคลที่มีอุดมการณ์เดียวกัน ซึ่งอุดมการณ์ในการบริหารควร ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานและสังคมมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองหรือผู้อื่น และสังคม

3. เท่าทัน (In time knowing) หมายถึง ผู้นำจะต้องมีลักษณะที่จะรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ที่มีสภาพการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็น การรู้เท่าทันโลกหรือต่างประเทศ มีการฝึกฝนและเรียนรู้เท่าทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถจัดการและบริหารความเสี่ยงได้

4. กล้าตัดสินใจ (Discussion Courage) หมายถึง ผู้นำจะต้องมีความคิดที่รวดเร็ว กล้าตัดสินใจบนฐานข้อมูลที่ถูกต้อง กล้าที่จะลงทุนกับนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารงาน กล้ายอมรับผิดเมื่อเกิดการบริหารงานผิดพลาด กล้าให้คุณ ให้โทษ แก่ผู้ปฏิบัติงานที่ อาจตั้งใจทำสร้างความเสียหายให้องค์กร ทั้งนี้ความกล้าตัดสินใจต้องอยู่บนหลักความยุติธรรมและเสมอภาค

5. วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategy of Vision) หมายถึง ผู้นำสมัยใหม่ต้องมองการณ์ไกล รู้จักคิดนอกกรอบ บนฐานข้อมูลที่เชื่อถือได้ พร้อมรู้จักค้นหาเทคนิคใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในองค์กร โดยมองโลกให้กว้าง และรู้จักชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตามได้

6. สร้างทีม (Teamwork) หมายถึง ผู้นำที่ดีต้องสามารถสร้างทีมงาน สร้างเครือข่ายเพื่อเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนงานให้สำเร็จลุล่วง บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากทีมงานถือเป็นความสำคัญในการบริหารงาน เนื่องจากสภาพสังคมมีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างมาก ดังนั้นองค์กรไม่ควรที่จะอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยวเพียงลำพัง โดยผู้นำต้องสามารถสร้างทีมงานที่ไว้วางใจได้ มีความเชื่อมั่นในทีม มีการมอบหมายภารกิจตามความสามารถและความถนัด สร้างขวัญและกำลังใจ ตลอดจนสร้างความรับผิดชอบและรับชอบให้เกิดต่อทีมงาน

7. ใฝ่บริการ (Service Mind) หมายถึง ผู้นำต้องการบริหารองค์การในยุคใหม่โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม โดยผู้นำที่ดีไม่ควรเป็นผู้สั่งการเพียงอย่างเดียว ต้องบริหารงานบนความเป็นมิตร มีคุณธรรม จริยธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว โดยผู้นำที่ดีต้องมีความเสียสละ มีความอดทน อดกลั้น มีความรอบคอบ ครบถ้วน มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อทุกคน มองโลกในแง่ดี ไม่และมีความพอเพียง

นอกจากนี้ (ทวิศักดิ์ สุทกาทิน, 2558) ได้เสนอผลการศึกษาวิจัยของ (Kirkpatrick, 1990) ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะมีลักษณะที่ต่างจากบุคคลอื่น 6 ประการคือ

1. ผู้นำที่มีพลังขับเคลื่อนสู่การบรรลุผลสำเร็จ จะเป็นผู้นำที่มีลักษณะในการลงมือปฏิบัติด้วยความตั้งใจที่จะบรรลุผลสำเร็จ มีความตั้งใจสูง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ

2. ผู้นำที่มีแรงจูงใจที่ต้องการนำ จะเป็นผู้นำที่มีความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือกว่าบุคคลอื่น โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีสถานการณ์ที่ต้องการผู้นำ โดยจะมีบุคลิกลักษณะที่เด่นชัด 5 ประการ คือ 1. กล้าแสดงออก 2. มีความคล้อยตาม 3. มีสติ รู้ผิดชอบ ชั่วดี 4. มีความมั่นคงทางอารมณ์ 5. ยอมรับการเปลี่ยนแปลง

3. ผู้นำที่มีความซื่อตรง และซื่อสัตย์ จะเป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากสังคม ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ หากผู้นำขาดความซื่อสัตย์ก็ยากที่จะได้รับการยอมรับจากผู้ตาม

4. ผู้นำที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้นำที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นเพื่อขับเคลื่อนความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ของผู้นำ

5. ผู้นำมีสติปัญญาและมีความเฉลียวฉลาด การที่ผู้นำที่มีสติปัญญาจะนำมาซึ่งการตัดสินใจที่ถูกต้อง ผู้นำต้องตัดสินใจกำหนดทิศทางทางไปสู่เป้าหมายให้สำเร็จในเรื่งดังกล่าวถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้นำ

6. ผู้นำต้องรู้พันธกิจ ผู้นำจะต้องรู้บทบาท หน้าที่ ขององค์กรหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างถ่องแท้ เพื่อให้องค์กรสามารถประสบความสำเร็จดังที่ตั้งไว้

2.1.5 แนวทางการศึกษาผู้นำทางการเมือง

(ยศ สันตสมบัติ และคณะ, 2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อำนาจ บุคลิกภาพและผู้นำการเมืองไทย โดยรวบรวมแนวทางการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

วิลเฮล์ม ดิลเทย์ นักปรัชญาชาวเยอรมันได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์ไว้ว่า “ความเป็นจริงดำรงอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ซึ่งถูกกำหนดด้วยประสบการณ์” ดังนั้นประสบการณ์จึงเป็น

จุดเริ่มต้นในเหตุการณ์ต่าง ๆ โดย ดิลเทย์ มิได้ให้คำจำกัดความถึงแค่ การรับรู้หรือการสัมผัสเท่านั้น แต่ให้หมายรวมถึง ความคาดหวังความกลัว ความวิตกกังวล อารมณ์ และความรู้สึกของมนุษย์

“ประสบการณ์” ไม่ได้หมายความว่าเพียงพฤติกรรมอย่างเดียวเท่านั้นแต่ให้หมายถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเปรียบเอาผู้ชมละครที่เกิดขึ้นเป็นปกติ ประสบการณ์ชีวิตเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลเราไม่สามารถล่วงรู้ได้ทั้งหมด ซึ่งเราสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจกับประสบการณ์ด้วยการแปรวิธีการแสดงออกความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการแสดงออกเป็นความสัมพันธ์ที่มีความสลับซับซ้อนประสบการณ์อาจถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมและความเข้าใจเฉพาะบุคคล และการแสดงออกจะถูกกำหนดโดยประสบการณ์ ดังนั้นการนำประสบการณ์และการแสดงออกมาศึกษาในทางมนุษย์และสังคมจำเป็นต้องแยกออกเป็น 2 ประเด็น คือ ความจริง และประสบการณ์ ซึ่งบุคคลอาจจะรับรู้ประสบการณ์ในเรื่องเดียวกันแตกต่างกันออกไป

2.1.6 แนวพินิจเชิงชีวประวัติ

ในทางการเขียนประวัติศาสตร์จะพบว่า ปัญหาในการเขียนงานคือการเขียนไว้ให้บุคคลประจักษ์พยานเขียนไว้ด้วยความชื่นชม และด้วยการยกย่องจากคนรอบข้าง เทียบกับผลประโยชน์ทางการเมืองในแต่ละบุคคลโดยเราสามารถพบเห็นได้ว่าชีวประวัติของบุคคลหนึ่งอาจมีเนื้อหาที่แตกต่างกันออกไปหลายฉบับ แนวพินิจเชิงประวัติศาสตร์จะช่วยให้เราเข้าใจมนุษย์มากยิ่งขึ้นหรืออาจจะเข้าใจมากหรือน้อยก็ยังไม่มีความชัดเจน

แนวพินิจเชิงประวัติศาสตร์ที่ใช้กันอย่างยาวนานโดยมีนักวิชาการกล่าวว่า “ ข้อมูลเชิงชีวประวัติชีวิตประจำวันว่าเป็นข้อมูลทางสังคมวิทยาที่สมบูรณ์ที่สุด” และในประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำแนวทางพินิจเชิงชีวประวัติไปประยุกต์ใช้ในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์

ในทางมนุษยวิทยาแนวคิดพินิจเชิงชีวประวัติมีความรุ่งเรืองในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 และในศตวรรษที่ 1930 – 1940 นักทฤษฎีรับอิทธิพลของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ที่เน้นการศึกษาปัจเจกบุคคลโดยนำเอาแนวพินิจเชิงชีวประวัติมาศึกษาคนเผ่าในสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

ดังนั้นแนวพินิจเชิงชีวประวัติคือความพยายามเข้าใจในประสบการณ์ชีวิตประวัติของบุคคลอื่นภายในบริบทของสังคมประวัติศาสตร์และการนำเสนอประสบการณ์ให้ผู้อื่นทำความเข้าใจแนวพินิจเชิงชีวประวัติช่วยให้เข้าใจถึงพัฒนาการทางบุคลิกภาพความเปลี่ยนแปลง ที่แสดงในชีวิตและตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเงื่อนไขสังคม ประสบการณ์ ที่ผลักดัน ให้บุคคลกระทำในสิ่งที่เขากระทำ เช่น แรงจูงใจ เบื้องหลังการกระทำ อุดมการณ์ชีวิต ความมุ่งหวัง ความกล้าหาญ เป็นต้น ดังนั้น แนวพินิจเชิงชีวประวัติจึงเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับการศึกษาความเข้าใจชีวิตมนุษย์

2.1.7 การศึกษาชีวประวัติผู้นำทางการเมืองไทย

การศึกษาวินิจฉัยนี้นำเอาแนวคิดเชิงชีวประวัติมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาผู้นำทางการเมืองไทย โดยในที่นี้นิยามคำว่า “ผู้นำทางการเมือง” หมายถึง บุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับสูงที่มีอำนาจตัดสินใจ มีอำนาจควบคุม มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสังคม

สำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนามแบ่งออกเป็นสองช่วงเวลาคือพฤษภาคม 2526 ถึงมกราคม 2528 และช่วงเดือนมีนาคม 2530 ถึงธันวาคม 2530 โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์บันทึกชีวประวัติผู้นำทั้งหมด 14 คนซึ่งประกอบด้วย อดีตนายกรัฐมนตรีนครี 5 คน รองนายกรัฐมนตรีนครี 3 คน ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการกองทัพบก รองผู้บัญชาการกองทัพบก และรัฐมนตรีจำนวน 6 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ที่ตัวบุคคล บุคคลใกล้ชิดและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการสัมภาษณ์ไม่มีกรอบโครงสร้างคำถามที่ชัดเจนแต่จะใช้การเลือกเชิงอัตวิสัยที่จะสะท้อนมุมมองหรือความคิดเห็นของบุคคล โดยเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้สึก ความเชื่อหรือความต้องการ โดยการเลือกจากตัวผู้นำหรือผู้ให้ข้อมูล ที่มีความยินดีให้ข้อมูลในการศึกษาเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้อาจมีข้อจำกัดหลายประการโดยเฉพาะหากตัวผู้นำยังดำรงตำแหน่งอยู่ ณ ขณะนั้น สำหรับกลุ่มผู้นำที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้อาจจะไม่ใช้ผู้นำทางการเมืองทั้งหมด แต่จะเลือกผู้นำที่มีความโดดเด่น มีลักษณะเฉพาะบุคคลที่เห็นได้ชัด โดยอาศัยข้อมูลประกอบหลายอย่าง เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ที่ติดตัวผู้นำมาไม่ว่าจะเป็น ชาตिकाเนินด วงศ์ตระกูล ความสามารถเฉพาะตัว และปัจจัยทางสังคม เช่น เศรษฐกิจ และการเมือง สำหรับการรักษาสถานะของผู้นำทางการเมือง จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการรักษาสถานภาพและอำนาจที่มี ซึ่งขึ้นอยู่กับการยอมรับและการจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มให้เหมาะสมและยาวนานที่สุด

สำหรับการศึกษานี้จะศึกษาถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นประสบพบเจอไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ ปัญหา อุปสรรค ความสำเร็จ และความล้มเหลวที่ประสบมาการเสนอชีวประวัติในงานวิจัยดังกล่าว จะสื่อถึงความรู้สึกหรือการแสดงออกของผู้นำทางการเมืองในฐานะที่เป็นมนุษย์และสมาชิกของสังคม จากการศึกษาวิจัยอาจทำให้เข้าใจประสบการณ์ของคนกลุ่มหนึ่งในสังคมและทางเลือกที่สังคมวัฒนธรรมไทยมีส่วนในการกำหนดให้กับบุคคลกลุ่มนี้

การนำเสนอผลงานวิจัยนี้ จะประมวลผลจากผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้นำโดยตรง ชีวประวัติของผู้นำจะช่วยให้เข้าใจถึงการแสดงออกของผู้นำแต่ละท่าน โดยสาระหลังของงานมุ่งหมายที่จะทำความเข้าใจไม่ใช่การประเมินจุดยืน หรือผลงาน และตีขมิ้ววิจารณ์ผู้นำทางการเมืองไทย ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะต้อง

เข้าใจผู้นำเหล่านี้ในฐานะมนุษย์ความรู้สึกรู้สึกขั้นตอนต่างๆ ของชีวิตเราต้องทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้นำทำลงไปรวมถึงอิทธิพลของการกระทำเหล่านั้น งานวิจัยนี้จึงเป็นความพยายามที่จะตอบปัญหาดังกล่าวข้างต้นจากการศึกษาประวัติผู้นำและการศึกษาประสบการณ์ชีวิตของผู้นำเหล่านี้เพียงเพื่อพบความรู้ใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับสังคมไทย

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

คำว่า Socialization นั้น มีคำแปลเป็นภาษาไทยหลายคำ เช่น การขัดเกลาทางสังคม สังคม ประกิต สังคมกรรม เป็นต้น ซึ่งโดยสรุปแล้ว Socialization หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเรียนรู้และรับเอาค่านิยม ความเชื่อ บรรทัดฐานของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่นั้นมาอยู่ในบุคลิกภาพของตนเอง ภาวะผู้นำกับการบริหาร

เมอร์เซอร์และเมอร์ตัน Mercer and Merton (1958) อ้างถึงใน (พระมหาอดิศักดิ์ เตชปญโญ (โจนรัมย์), 2555) กล่าวว่ากระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลมีการเรียนรู้และรับวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี บรรทัดฐานทางสังคม อุปนิสัย คุณค่าของระบบสังคมที่อยู่เป็นของตน และยอมทำตามกฎเกณฑ์ของสังคมในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นนิสัย

บรูม และเซลซนิก Broom and Selznick (1973) อ้างถึงใน (พระมหาอดิศักดิ์ เตชปญโญ (โจนรัมย์), 2555) อธิบายไว้ 2 ความหมายคือในมุมมองของสังคม กระบวนการขัดเกลาทางสังคม หมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรมและการทำให้บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ และในมุมมองของแต่ละบุคคลกระบวนการขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนจากชีวอินทรีย์เป็นมนุษย์ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้และปฏิบัติตามค่านิยม อุดมคติ และระดับความทะเยอทะยาน

(พระมหาอดิศักดิ์ เตชปญโญ (โจนรัมย์), 2555) กระบวนการขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้และรับเอาระเบียบ กฎเกณฑ์ความประพฤติและค่านิยมต่าง ๆ ของกลุ่มคนในสังคมมาพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่สังคมยอมรับ

2.2.1 กระบวนการขัดเกลาทางสังคม

(ศศิธร อภิสิทธิ์นิรันดร์, 2541) ได้อธิบายกระบวนการขัดเกลาทางสังคมไว้ว่าเป็นกระบวนการถ่ายทอดและการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ แบ่งการขัดเกลาออกได้ 3 ด้านได้แก่

1. การขัดเกลาทางด้านจิตใจ เป็นการถ่ายทอดคุณค่าทางสังคม (Social Value) โดยจะเป็นการถ่ายทอด ความคิด ความเชื่อ ทักษะคติ และค่านิยมทางสังคมให้แก่คนรุ่นหลังในสังคม

2. การขัดเกลาทางด้านสติปัญญา เป็นการถ่ายทอดในเรื่องความรู้ต่าง ๆ เช่น ความรู้จากตำราเรียน และความรู้รอบตัวทั่วไป นอกจากนี้ยังเป็นการถ่ายทอด ทักษะ ความชำนาญ (Social skill) ในการทำงานในสาขาอาชีพ ที่จำเป็นต่อการทำงานและการใช้ชีวิตของมนุษย์

3. การขัดเกลาทางด้านพฤติกรรม เป็นการถ่ายทอดในเรื่องที่เกี่ยวกับ บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm) กฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผน หรือคตินิยมที่สังคมสร้างไว้เพื่อเป็นแนวทางให้คนในสังคมยึดถือในสถานการณ์

โดยวิธีการขัดเกลาทางสังคมสามารถขัดเกลาทางสังคมอย่างเป็นทางการ (Formal) เป็นวิธีการโดยการเรียนรู้จากแหล่งการศึกษาโดยตรง และการขัดเกลาทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ (Informal) โดยให้บุคคลได้เรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategy Leadership)

คูบริน Dubrin (2007) อ้างถึงใน (เขาวานถวิล สร้อยสิงห์, มปป.) กล่าวว่า การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategy Leadership) หมายถึงกระบวนการในการกำหนดทิศทางกระบวนและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์กร ในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ให้องค์กรอยู่รอดต่อไปได้การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ยังเป็นอีกหนึ่งในประเภทของภาวะผู้นำที่จะเป็นตัวผลักดันให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้ศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 5 องค์ประกอบคือ

- 1) ผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง
- 2) ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์
- 3) การมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต
- 4) วิธีการคิดเชิงปฏิวัติ
- 5) การกำหนดวิสัยทัศน์

นอกจากนี้ เดวิส และ เดวิส Davies & Davies (2004) อ้างถึงใน (เกศรา สิริทิแก้ว, 2558) ยังได้กำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ไว้ว่าควรประกอบด้วยคุณสมบัติ 2 ด้าน คือ

1. ด้านความสามารถในการจัดการ คือผู้นำต้องมีความสามารถในการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ขององค์กร มองการณ์ไกลเข้าใจในบริบทขององค์กร มีความสามารถกำหนดนโยบายและกำหนดแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้ ตลอดจนมีการสร้างค่านิยมในองค์กรเพื่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ด้านคุณลักษณะเฉพาะ เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาองค์การอยู่ตลอดเวลา มีการปรับตัวมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลง และมีความยืดหยุ่นสูง มีความฉลาดและมีสติปัญญาในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และมีการยอมรับตนเองและผู้อื่นมี

(popticles.com โดย ปรีดี นุกุลสมปรารธนา, 2564) ผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) คือ ผู้นำที่มีทักษะหลายอย่างอยู่ในตัวทั้งความสามารถ มุมมอง ความคิด และพฤติกรรมที่ผสมผสานทั้งเหตุผลบวกจินตนาการ สามารถสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นกับองค์กรในแบบต่างๆ และบริหารจัดการทั้งผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงผู้บริหารระดับสูงในองค์กร และผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่เก่งมาก ๆ นั้นก็สามารถเปลี่ยนสถานการณ์เลวร้ายหลายอย่างให้กลับมามีชีวิตชีวาได้ และยังสามารถแปลงกลยุทธ์ให้กลายเป็นกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

2.3.1 ลักษณะของผู้นำเชิงกลยุทธ์

มีคุณลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่นซึ่งประกอบไปด้วย 6 ลักษณะ คือ

1. เป็นคนที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีมาก เพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้นำและผู้ตาม เพื่อให้เกิดการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นผู้ฟังอย่างตั้งใจจริง ผู้นำต้องพร้อมรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรเกิดการปรับตัวที่จะเรียนรู้ นอกจากนี้การรับฟังจะช่วยสร้างให้เกิดวัฒนธรรมองค์กร (Corporate Culture) ที่ดีและส่งผลกระทบต่อบรรยากาศการทำงาน
3. มีความมุ่งมั่นและให้คำมั่นสัญญา ซึ่งความมุ่งมั่นจะช่วยจุดประกายให้กับพนักงานและองค์กรขับเคลื่อนไปด้วยความสุข
4. ความคิดเชิงบวก (Positive Thinking) จะส่งผลให้ผู้นำได้รับการยอมรับ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่ทีมงานเสมอ
5. ความร่วมมือจะเป็นส่วนผลักดันให้เกิดความสำเร็จ ผู้นำต้องทำงานและอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย
6. ความสามารถด้านการเจรจา เมื่อตกอยู่ในสถานการณ์คับขัน ซึ่งสำคัญมากสำหรับผู้นำเชิงกลยุทธ์

2.4 ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situational or Contingency Leadership Theories)

2.4.1 ทฤษฎีตามสถานการณ์ (Situational or Contingency Leadership)

(สมยศ นาวิกาน, 2540) ได้รวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเป็นทฤษฎีที่นำปัจจัยสิ่งแวดล้อมของผู้นำมาพิจารณาว่า มีความสำคัญต่อความสำเร็จของผู้บริหาร ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่ซึ่งสารสำคัญในการศึกษาแนวคิดในการทำวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. แนวคิดทฤษฎี 3 – D Management Style

เรตติน ได้กล่าวว่าแบบภาวะผู้นำต่าง ๆ อาจมีประสิทธิภาพหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ แบบภาวะผู้นำจะมีประสิทธิผลมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของบุคคลนั้นว่ามุ่งเน้นที่ผลงานหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งแบบภาวะผู้นำที่สามารถเข้ากับสถานการณ์ได้ เรียกว่า ผู้นำที่มีประสิทธิผล แต่หากผู้นำไม่สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ได้ เรียกว่า ผู้นำที่ไม่มีประสิทธิผลโดยเรตตินแบ่งผู้นำออกเป็น 4 แบบ

1. Deserter คือ ผู้นำแบบละทิ้งหน้าที่และหนึ่งงาน Separated Bureaucrat ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ คิดเพียงแต่ทำงานให้สำเร็จเป็นวันต่อวัน

2. Autocrat คือ ผู้นำที่มุ่งเน้นเฉพาะผลของงาน Dedicated Benevolent Autocrat แต่จะมีความเห็นอกเห็นใจเพื่อนร่วมงานมากขึ้น

3. Missionary คือ ผู้นำที่เกรงอกเกรงใจเพื่อนร่วมงาน ทำงานเพียงลำพังซึ่งส่งผลให้คุณภาพงานต่ำ Related Developer คือ ผู้นำในลักษณะดังกล่าวควรพัฒนาผู้ตามให้มีความรับผิดชอบงานมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

4. Compromiser คือ ผู้นำที่มีลักษณะเป็นผู้ประนีประนอมทั้งในเรื่องงานและเรื่องคน Integrated Executive ซึ่งส่งผลให้ผลงานดีและความสัมพันธ์กับผู้ตามดี

นอกจากนี้เรตตินยังกล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดสถานการณ์ไว้ 5 ประการ คือ เทคโนโลยี ปรัชญาองค์การ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งการบริหารคนหรืองานจะขึ้นอยู่กับการใช้วิจารณ์ญาณของผู้นำแต่ละบุคคลเพื่อสะท้อนตัวแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสม

2. Fiedler's Contingency Model of Leadership Effectiveness

Fiedler กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม บุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ ของผู้นำ มีส่วนสำคัญที่จะสร้างความน่าเชื่อถือให้กลุ่มยอมรับ

2. ลักษณะโครงสร้างของงาน จะเห็นได้ว่าลักษณะงานที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับโครงสร้างของงาน อำนาจของผู้นำจะลดลง และในทางกลับกันหากลักษณะงานใดต้องใช้ความคิด ในการวางแผน ผู้นำจะมีอำนาจมากขึ้น

3. ลักษณะอำนาจของผู้นำ ผู้นำที่ดีที่สุด คือ ผู้นำที่เห็นงานสำคัญมากกว่าสิ่งอื่นใด แต่หากผู้นำที่จะปฏิบัติหรือแสดงออกเช่นนี้ได้ ผู้นำต้องมีอำนาจและอิทธิพลมากพอใน แต่ถ้าผู้นำมีอิทธิพลหรืออำนาจไม่มากพอจะกลายเป็น ผู้นำที่เห็นความสำคัญและมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามมากกว่าเห็นความสำคัญของงาน

ดังนั้นตามทฤษฎีของ Fiedler สะท้อนให้เห็นว่าภาวะผู้นำจะมีประสิทธิภาพหรือไม่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับสถานการณ์ หากความสัมพันธ์ของผู้นำและผู้ตามเป็นไปด้วยดี มีโครงสร้างองค์การชัดเจน ผู้นำจะสามารถควบคุมสถานการณ์ขององค์กรได้

2.4.2 ทฤษฎีภาวะผู้นำหนทางสู่เป้าหมาย (Robert House ' Path – Goal Theory of Leadership)

(วิเชียร วิทยอุดม, 2551) ได้อธิบายถึงทฤษฎีของ โรเบิร์ต เฮ้าส์ (Robert House) ว่ามีที่มาจากพื้นฐานตามแบบที่ใช้การจูงใจ เพื่อไปสู่เป้าหมายร่วมกัน โดยเน้นความสำคัญของตัวผู้นำที่ใช้อิทธิพลในการชักจูง โน้มน้าว ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีวิธีการ คือ

1. สร้างความเข้าใจและอธิบายสิ่งที่ต้องการต่อผู้ตามอย่างชัดเจน
2. เสริมแรงโดยการให้รางวัลสำหรับผู้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. แนะนำแนวทางในการปฏิบัติงานต่อผู้ตามหรือพนักงานให้ไปสู่ความสำเร็จเพื่อสร้างความมั่นใจในการทำงาน

ทั้งนี้จากทฤษฎีดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติสำคัญของผู้นำ คือ การปรับพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมตามสถานการณ์ ซึ่งพฤติกรรมภาวะผู้นำจะเป็นสิ่งกระตุ้น จูงใจ และสร้างความพึงพอใจ และพร้อมสร้างอิทธิพลเหนือบทบาทการทำงานของผู้ตาม ทั้งนี้ภาวะผู้นำสามารถดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายได้ 4 แบบ คือ

1. ผู้นำแบบบงการ (Directive Leadership) ผู้นำมีอำนาจการตัดสินใจเพื่อไปสู่เป้าหมาย มีการมอบหมายงานที่ชัดเจน บอกถึงความประสงค์ ขั้นตอนการทำงาน และกำหนดเวลาในการดำเนินงานอย่างชัดเจน
2. ผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive Leadership) ผู้นำมีความเป็นมิตร สนับสนุนการดำเนินงานของผู้ตาม แสดงความห่วงใย และทราบความต้องการของผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชา
3. ผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (Partitive Leadership) ผู้นำจะให้คำแนะนำในการทำงาน พร้อมทั้งให้ผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินการในกิจการนั้น ๆ
4. ผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ (Achievement Oriented - Leadership) ผู้นำจะกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานตามเป้าหมาย และมีการคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่เหมาะสม โดยมีความเชื่อต่อความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา และสามารถประมาณการความสำเร็จได้ตามที่ผู้นำกำหนดไว้

สำหรับบทบาทภาวะผู้นำในองค์กร ถือเป็นเรื่องสำคัญ โดย(โชติ บดีรัฐ, 2558) ได้สรุปไว้ว่า การกำหนดบทบาทภาวะผู้นำภายในองค์กรต้องมีความชัดเจนเพื่อจะทำให้องค์กรสามารถทำงานได้อย่างมีระบบซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ อัยยิมพันธ์ ได้วางบทบาทภาวะผู้นำไว้ คือ การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิผล การมอบอำนาจ การสร้างตัวแบบ ซึ่งในส่วนของทฤษฎีจะมีการศึกษาภาวะผู้นำอยู่ 3 กลุ่มคือ แนวคิดผู้นำเชิงคุณลักษณะ แนวคิดผู้นำเชิงพฤติกรรม และแนวคิดผู้นำเชิงสถานการณ์

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(ศุภชัย โพธิ์ทองนาถ, 2551) ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำองค์กร กรณีศึกษา พลเอกบุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบทบาทผู้นำของพลเอกบุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ และเพื่อ ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบของการเป็นผู้นำที่พึงปรารถนา ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยผลการศึกษาพบว่า พลเอกบุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ มีคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำคือ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความขยันหมั่นเพียร มีเหตุผลและมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม และรักความเป็นไทย โดยจากคุณลักษณะดังกล่าว นำไปสู่บทบาทในฐานะผู้นำองค์กรคือ การจัดการดำเนินงานตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ ผู้ใต้บังคับบัญชา สำหรับบทบาทในการพัฒนาสังคม มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศ มีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และมีบทบาทในการพัฒนาสังคมไทย

(เสาวรักษ์ หงษ์ไทย, 2561) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของงานในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีตามเจตคติของประชาชน : กรณีศึกษาพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา 2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของงานในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามเจตคติของประชาชน และ 3. เพื่อเปรียบเทียบแบบพฤติกรรมภาวะผู้นำ ที่มีต่อประสิทธิผลของงานในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตามเจตคติของประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 625 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างไม่เป็นสัดส่วน เลือกสุ่มจาก 4 ภาคของประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการ ผลการวิจัยพบว่า แบบพฤติกรรมภาวะผู้นำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาแนวโน้มไปในแบบสั่งการ ภาวะผู้นำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.40) ภาวะผู้นำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชามีผลต่อประสิทธิผลของงานในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตามเจตคติของประชาชน (Sig. = 0.00) และแบบพฤติกรรมภาวะผู้นำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาต่างกัน ประสิทธิผลของงานในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตามเจตคติของประชาชนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = 0.32)

(ชนิดาภา งามตระกูลชล, 2558) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเมืองพัทยา : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเมืองพัทยา 2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเมืองพัทยา ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ และ 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเมืองพัทยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ผลของการวิจัย พบว่า 1.ประชาชนเห็นว่า นักการเมืองท้องถิ่นในเมืองพัทยามีภาวะผู้นำทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2. ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเมืองพัทยา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเมืองพัทยาโดยรวมไม่แตกต่างกัน

(วิชรัตน์ คาโส, 2562) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะของผู้นำองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอสุคริพ จังหวัดนราธิวาส มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของพื้นที่อำเภอสุคริพ จังหวัดนราธิวาส และเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในพื้นที่ อำเภอสุคริพ จำนวน 394 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และนำเสนอในรูปของการแจกแจงความถี่ และร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการนำองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านการนำองค์กรมีเฉลี่ยที่สูงกว่าด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อด้านการบริการสาธารณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นรองลงมาคือ ด้านการลงทุนทรัพยากร และศิลปวัฒนธรรม และด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อยผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอสุคริพ จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ศาสนา ที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลในด้านเพศ สถานภาพสมรส

รายได้และภูมิสำเนา ที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการบริหาร การสาธารณสุขไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

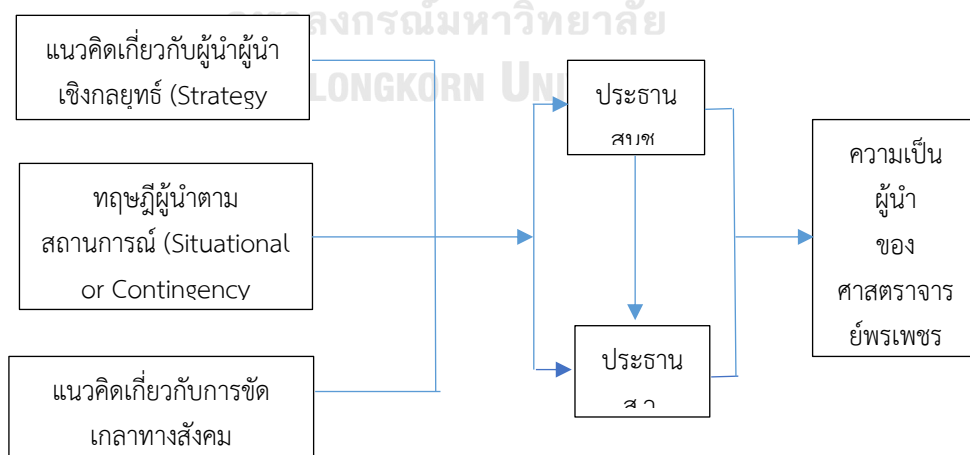
(พีรยา มหาภิตติคุณ, 2561) บทความนี้ศึกษาความเป็นผู้นำของนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีคนที่ 18 ของไทยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ศึกษาจากเอกสารและสื่อวีดิทัศน์เพื่อพิจารณาความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และแนวทางการบริหารที่มีลักษณะเฉพาะ ผลการศึกษา พบว่า นายอานันท์ ปันยารชุนมีความเป็นผู้นำในแบบของตนเป็นผู้ริเริ่มใช้แนวคิด “ธรรมาภิบาล” ในการบริหารประเทศจึงมีความชอบธรรมทางการเมืองทั้งที่มีได้เข้าสู่ตำแหน่งตามแนวทางประชาธิปไตยโดยการยึดมั่นในหลักการและวิธีการทำงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่ริเริ่มและผลักดันนโยบายให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดนายอานันท์ ปันยารชุน จึงเป็นอดีตนายกรัฐมนตรีที่ยังคงดำรงตำแหน่งในหน่วยงานสำคัญทั้งในภาครัฐภาคเอกชนองค์กรระหว่างประเทศและมีบทบาทในการนำเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประเทศมาโดยตลอด

(เสวี บัวแก้ว, 2533) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้นำทางการเมืองของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ. 2523-2526) โดยงานวิจัยมุ่งศึกษาลักษณะภาวะผู้นำทางการเมืองในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ในเรื่องการเข้าสู่อำนาจและการดำเนินบทบาทผู้นำทางการเมืองในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ.2523 - 2526 นั้น มีแบบแผนความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางการเมืองด้านต่าง ๆ ในลักษณะใด และส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองไทยในลักษณะใด ผลการศึกษาพบว่า การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยทางทหารและพรรคการเมือง โดยที่มีผลเกี่ยวเนื่องจากปัจจัยแวดล้อมทางสภาพการณ์ทางการเมืองเป็นด้านเสริม บทบาททางการเมืองในฐานะผู้นำรัฐบาลเป็นบทบาทที่สัมพันธ์กันระหว่าง 2 ด้านที่อยู่ภายใต้กรอบกำหนดของสภาพเงื่อนไขแวดล้อมทางการเมืองและกรอบที่เป็นบุคลิกภาพเฉพาะตัว ซึ่งเป็นบทบาทหลักของการดูสภาพในกระบวนการอำนาจทางการเมืองระหว่างกลุ่มอำนาจ 2 กระแสหลัก คือ กระแสพรรคการเมืองนอกกลไกราชการกับกระแสกลไกราชการนอกพรรคการเมือง บทบาทดังกล่าวส่งผลต่อระบบการเมืองในลักษณะการพิทักษ์ระบอบกึ่งประชาธิปไตยในระบบการเมืองไทย

(เทียนจันทร์ อ่ำแหวน, 2521) ศึกษาเรื่องการศึกษาบทบาททางการเมืองและการปกครองของผู้นำภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 นับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งต่อการศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะผู้นำแต่ละคนมีพฤติกรรมและวิธีดำเนินนโยบายในการบริหารและการปกครองประเทศต่างกัน ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาบทบาททางการเมืองและการปกครองของจอมพล ป.พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2475-พ.ศ. 2487) เพื่อพิจารณาบทบาทของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ทางด้านการเมืองและการ

ปกครอง รวมทั้งพิจารณาพฤติกรรมในการสร้างและรักษาอำนาจของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งมีผลให้จอมพล ป.พิบูลสงคราม สามารถดำรงอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นเวลาต่อเนื่องกันถึง 6 ปี (พ.ศ. 2481-พ.ศ. 2487) ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากเอกสารชั้นต้น และชั้นรอง รวมทั้งสัมภาษณ์บุคคลสำคัญโดยลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ถึงปี พ.ศ. 2487 จากการศึกษา พบว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะและคุณสมบัติเหมาะสมในการเป็นผู้นำ และเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเข้มแข็งมีระเบียบวินัย นิยมใช้อำนาจเผด็จการในการบริหารและการปกครองประเทศ มีวิธีการ/สร้างและรักษาอำนาจโดยอาศัยกำลังทหารและกำลังตำรวจ ใช้ลัทธิชาตินิยมเป็นเครื่องมือในการเร้าใจประชาชนให้เชื่อถือ และปฏิบัติตามผู้นำ มีความปรารถนาที่จะยกระดับฐานะของประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรืองทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ผลงานของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ส่วนใหญ่เป็นงานสร้างชาติทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ดังจะเห็นได้จากการเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศสและอังกฤษ การกำจัดอิทธิพลของชาวต่างประเทศ ออกจากระบบเศรษฐกิจของไทย ส่งเสริมให้คนไทยประกอบอาชีพให้เป็นหลักแหล่ง ปรับปรุงแก้ไขวัฒนธรรมไทยในด้านต่าง ๆ เนื่องจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้นำที่มีพื้นฐานมาจากทหาร ดังนั้นกรรมวิธีในการบริหารและการปกครองประเทศ จึงมีลักษณะเป็นแบบทหาร กล่าวคือนายกรัฐมนตรีมีอำนาจเด็ดขาดในการกำหนดนโยบายหรือดำเนินนโยบายต่าง ๆ แต่เพียงผู้เดียว พฤติกรรมดังกล่าวมีผลให้พัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยต้องหยุดชะงักลงในสมัยที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ครองอำนาจอยู่ในระยะแรก

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย : กรณีศึกษาการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาภูมิหลังและชีวประวัติของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย 2. เพื่อศึกษาความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในวาระการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติถึงประธานวุฒิสภา 3. เพื่อประเมินระดับความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในวาระการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา และ 4. เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาและความท้าทายในการแสดงออกความเป็นผู้นำทางการเมืองของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิธีดำเนินการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
4. การตรวจสอบข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการศึกษา

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1.1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Study)

การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) โดยศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ (Leadership) ผู้นำทางการเมือง ประเภทของผู้นำตลอดจนการขัดเกลาทางสังคม เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการศึกษา ลักษณะความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประวัติการทำงานและวิถีชีวิตในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในวาระการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

3.1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (In deep Interview)

โดยผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ให้ข้อมูลจำนวน คน จำแนกเป็น

1. เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ฝ่ายการเมือง
2. เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ฝ่ายข้าราชการประจำ
3. อดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
4. สมาชิกวุฒิสภา
5. ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย
6. บุคคลผู้เห็นต่างในการทำหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยในกรณี

การทำหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและตำแหน่งประธานวุฒิสภา

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา เพื่อวิเคราะห์ถึงลักษณะความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

3.3 การสร้างเครื่องมือสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

1. ศึกษาเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประวัติการทำงานและวิถีชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในวาระการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

2. สร้างแนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์โดยอาศัยการสร้างจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ (Leadership) และสังเคราะห์กรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่ใช้ในการศึกษาเพื่อกำหนดลักษณะความเป็นผู้นำเพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อคำถามสำหรับผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ

3.4 การตรวจสอบข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะจัดบันทึกข้อมูล บันทึกเสียง และถอดเทปเสียงสัมภาษณ์และตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ โดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) (2) ความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลโดยใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) และ (3) การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory triangulation)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ตลอดจนสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการเขียนรายงาน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

งานวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย : กรณีศึกษา การดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ทั้งสิ้น 3 วัตถุประสงค์ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาภูมิหลังและชีวประวัติของศาสตราจารย์พิเศษ พรเพชร วิชิตชลชัย (2) เพื่อศึกษาความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา (3) เพื่อศึกษาประเมินระดับความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยในการดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ทางการเมือง ผลการศึกษานำเสนอแบ่งเป็น 3 ประเด็นตามรายวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.1 ภูมิหลังและชีวประวัติของศาสตราจารย์พิเศษ พรเพชร วิชิตชลชัย (socialization)

4.1.1 การศึกษาและประสบการณ์การทำงานของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย

จากข้อมูลเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รวมทั้งการสัมภาษณ์ตัวท่านเองนั้นพบว่า ภูมิหลังของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ถือว่ามีความสำคัญกับการอธิบายตัวตนส่วนหนึ่งของท่าน โดยผู้ให้ข้อมูลทุกท่านต่างให้ความเห็นพ้องในทางเดียวกันว่าพื้นฐานความเป็นมาของตัวท่านพรเพชร ฯ มีผลต่อรูปแบบลักษณะเชิงพฤติกรรมของท่าน ในการทำหน้าที่ทางการเมืองทั้งสองตำแหน่ง ศาสตราจารย์พิเศษ พรเพชร วิชิตชลชัย เกิดวันที่ 1 สิงหาคม 2491 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากวชิราวุธวิทยาลัย เป็นนักเรียนทุน AFS ปริญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยม) จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนติบัณฑิตไทย จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ปริญาโทกฎหมายจากมหาวิทยาลัยฮาวาร์ด สหรัฐอเมริกา ด้วยทุน ก.พ.

การทำงานของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย เริ่มต้นรับราชการที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ภาค 4 ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานวุฒิสภา ท่านเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา โดยในช่วงเวลาที่ท่านดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาอยู่นั้น การเป็นองค์คณะผู้พิพากษาในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการพิจารณาคดีสำคัญ อาทิ พิจารณาพิพากษาความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ฉ้อโกง ผู้ใช้

ผู้สนับสนุน ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ความผิดต่อพระราชบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ (คดีทุจริตจัดซื้อกล้า ยางพารา) การยื่นคำร้องในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา 245 (1) ว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2556 เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ และร่วมกับสมาชิกรัฐสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ช่วงปี 2550) เสนอแก้ไข เพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 โดยให้ความผิดดังกล่าว ครอบคลุมถึง การกระทำความผิดต่อ พระราชโอรส พระราชธิดา ประธานองคมนตรี องคมนตรี และผู้แทนพระองค์ที่มีความ เกี่ยวเนื่องกับสถาบัน พระมหากษัตริย์ และอาจได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่บางประการอันเป็น ราชการในพระองค์ให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดและรับโทษหนักขึ้น

ตั้งคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 8 ที่อธิบายว่าการศึกษาและการทำงานในด้าน กฎหมายมาโดยตลอดเป็นแนวทางหนึ่งที่หล่อหลอมบทบาทและลักษณะความเป็นศาสตราจารย์พิเศษ พรเพชรฯ ที่ว่า

“มีผลเนื่องจาก ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษา ที่มีชื่อเสียงมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาจากชิราวุธวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบกับประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งสำคัญ เช่น การเป็นองค์คณะผู้พิพากษาในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง การเมืองเพื่อพิจารณาพิพากษาความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ฉ้อโกง ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ความผิด ต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ความผิดต่อ พระราชบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ (คดีทุจริตจัดซื้อกล้า ยางพารา)

การยื่นคำร้องในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 245 (1) ว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2556 เป็นการเลือกตั้งที่ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ร่วมกับสมาชิกรัฐสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ช่วงปี 2550) เสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 112 โดยให้ความผิดดังกล่าว ครอบคลุมถึง การกระทำความผิดต่อ พระราช โอรส พระราชธิดา ประธานองคมนตรี องคมนตรี และผู้แทนพระองค์ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับสถาบัน พระมหากษัตริย์ และอาจได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่บางประการอันเป็นราชการในพระองค์ให้ การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดและรับโทษหนักขึ้นดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ประธานวุฒิสภา

จะเห็นได้ว่า การประวัติการศึกษาและประสบการณ์ทำงานของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ได้หล่อหลอมศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ เป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับของสังคมให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 8 ,สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

เช่นเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10 ลำดับที่ 11 ลำดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ก็ได้เน้นให้เห็นถึงประสบการณ์จากการทำงานของศาสตราจารย์พรเพชรฯ ที่สัมพันธ์ในทางกฎหมายและการทำงานในเชิงนิติบัญญัติ

“ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานวุฒิสภา ท่านเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา โดยในช่วงเวลาที่ท่านดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาอยู่นั้น ท่านได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบในคดีสำคัญต่าง ๆ เช่น คดีทุจริตกล้ายาง คดีแปลงค่าสัมปทาน เป็นภาษีสรรพสามิต เป็นต้น จากนั้น ท่านก็ได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน และเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งได้รับโปรดเกล้าฯ เป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อเนื่องมาจนได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา และประธานวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10 ,สัมภาษณ์วันที่ 23 พฤษภาคม 2566**

“อดีตผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม อดีตผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานวุฒิสภา ที่ปรึกษาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 11, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566**

นอกจากนี้ศาสตราจารย์พรเพชรฯ ยังเป็นอาจารย์สอนกฎหมายหลายวิทยาลัย และได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็น “ศาสตราจารย์พิเศษ” คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และยังมีบทบาทสำคัญในด้านต่างประเทศ ท่านเป็นกรรมการบริหารสมาคมกฎหมายอาเซียน (The ASEAN Law Association) ตั้งแต่ปี 2530 เคยเป็น Chairman of the Thai National Committee of the ASEAN Law Association เมื่อปี 2558 ขณะดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ท่านได้รับเชิญจากสหภาพรัฐสภา (IPU) ให้ไปร่วมประชุมประธานรัฐสภาโลกและกล่าวปาฐกถา ณ ห้องประชุมใหญ่ สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2556 ต่อมาในเดือนกรกฎาคม เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2557 ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และได้รับเลือกจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้เลือกเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2562 ในส่วนของการฝึกอบรม ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ผ่านการศึกษาอบรมจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.41) และสถาบันพระปกเกล้า (ปปร.11)

“ข้าพเจ้าได้รับโอกาสทำงานกับท่านประธานพรเพชร ตั้งแต่เดือนกันยายน 2557 ทราบว่า ท่านมีภาระหน้าที่สำคัญมาก่อนหน้าคือ อดีตผู้พิพากษาในศาลฎีกา และผู้ตรวจการแผ่นดิน

ซึ่งน้อยคนนักจะมีประวัติการศึกษาตั้งแต่ประถม มัธยม อุดมศึกษาของรัฐ และได้รับทุนไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ทั้งยังรับทราบถึงความเป็นผู้มีมีความสุข มีสมาธิ และปัญญาที่ดีเลิศในการวิเคราะห์ปัญหา และตัดสินใจที่ดีมาโดยตลอด” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1 , สัมภาษณ์วันที่ 3 พฤษภาคม 2566**

“ทราบว่า ท่านเคยทำงานเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน, ผู้พิพากษา ฯลฯ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติมาถึงปัจจุบัน ท่านเป็นประธานวุฒิสภา จบการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ส่วนตัวแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ มีคุณวุฒิ มีความสามารถ มีจิตใจที่ดีเป็นที่น่าเคารพนับถืออย่างยิ่ง” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 2 , สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566**

ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลในลำดับที่ 3 ลำดับที่ 4 และลำดับที่ 7 ก็เห็นสอดคล้องกันในเรื่องการศึกษาและประสบการณ์การทำงานมีผลต่อบทบาทและลักษณะตัวตนของศาสตราจารย์พรเพชรฯ และได้เพิ่มข้อสังเกตจากประสบการณ์การทำงานทางกฎหมายของท่านมีผลต่อการได้รับเลือกจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

“ท่านเกิดวันที่ 1 สิงหาคม 2491 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากวชิราวุธวิทยาลัย ปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยม) จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนติบัณฑิตไทยจาก สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ปริญญาโทกฎหมายจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา ด้วยทุน ก.พ.

ท่านรับราชการที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แล้วมาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาระดับสูงหลายตำแหน่ง จนเป็นผู้พิพากษา หัวหน้าคณะในศาลฎีกา เป็นอาจารย์สอนกฎหมายหลายวิทยาลัย และได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าให้เป็น “ศาสตราจารย์พิเศษ” คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านเคยเป็นกรรมการกฤษฎีกา และกรรมการในสถาบันกฎหมาย และอื่น ๆ ในต่างประเทศ และในประเทศไทย

“หลังจากนั้นท่านได้เป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งได้รับพระบรมราชโองการให้เป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้เลือก ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภาชุดปัจจุบัน ซึ่งได้รับเลือกโดยสมาชิกวุฒิสภา” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566**

“ท่านทำงานในแวดวงตุลาการ เป็นอดีตผู้พิพากษาศาลฎีกา มีความสัมพันธ์ดีกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และทำงานด้านกฎหมายให้กับ คสช. โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องรัฐธรรมนูญชั่วคราว” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 4 , สัมภาษณ์วันที่ 14 พฤษภาคม 2566**

“ท่านจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากวชิราวุธวิทยาลัย ปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนติบัณฑิตไทยจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ปริญญาโท Master of Laws (Harvard) ด้วยทุนรัฐบาล (ก.พ.)

ท่านเริ่มรับราชการตำแหน่งนิติกรตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แล้วมาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาระดับสูงหลายตำแหน่ง หลายองค์กร เป็นอาจารย์สอนกฎหมายหลายมหาวิทยาลัย เป็นกรรมการในสถาบันกฎหมายต่าง ๆ และเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน ปี 2557 - 2562 ท่านได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ปี 2562 - ปัจจุบัน ท่านได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานวุฒิสภา” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7 , สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

สำหรับผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 8 และลำดับที่ 9 ได้เพิ่มเติมข้อมูลเรื่องครอบครัวซึ่งมีความสัมพันธ์กับงานทางกฎหมายของศาสตราจารย์พรเพชรฯ และเพิ่มเติมข้อมูลประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์และเป็นตัวแทนฝ่ายกฎหมายในระดับระหว่างประเทศในการเป็นข้อสังเกตในการหล่อหลอมบทบาทและตัวตนของศาสตราจารย์พรเพชรฯ

“ข้าพเจ้าได้รับทราบชีวประวัติของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เมื่อปี 2557 เนื่องจากจะต้องมาเป็นผู้โต้แย้งคืบบัญชาของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ดังนี้

ข้อมูลด้านการศึกษา ทราบว่า จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากวชิราวุธวิทยาลัย จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและจบการศึกษาระดับปริญญาโท (ด้านกฎหมาย) จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา

ข้อมูลด้านการทำงาน เริ่มรับราชการครั้งแรกที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เคยดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ภาค 4 ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา สมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติ (พ.ศ. 2549) ผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานสมานิติบัญญัติแห่งชาติ (พ.ศ. 2557) และประธานวุฒิสภานอกจากนี้ ยังเคยเป็นอาจารย์สอนวิชากฎหมายในมหาวิทยาลัยหลายแห่งและได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นศาสตราจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลชีวิตครอบครัว สมรสกับนาง อารยา วิชิตชลชัย ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 8 , สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ท่านพรเพชร วิชิตชลชัย เกิดเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2491 จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากวชิราวุธวิทยาลัย ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) ปี 2515 จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จบเนติบัณฑิตไทย จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ในปีเดียวกัน และในปี 2518 จบปริญญาโท ด้านกฎหมาย จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยทุนรัฐบาล (ก.พ.) และผ่านการศึกษาอบรมจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.41) และสถาบันพระปกเกล้า (ปปร.11)

ด้านการทำงาน ท่านพรเพชร วิชิตชลชัย เป็นนักกฎหมายและเนติบัณฑิตไทย เริ่มรับราชการครั้งแรกในตำแหน่งนิติกร สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เคยดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ภาค 4 ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา เป็นอดีตนายกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และเคยเป็นอาจารย์สอนวิชากฎหมายในคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยหลายแห่ง และได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็น "ศาสตราจารย์พิเศษ" คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเป็นกรรมการกฤษฎีกา เคยเป็นกรรมการบริหารเนติบัณฑิตยสภา กรรมการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และกรรมการบริหารกองทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษา กฎหมาย

รวมทั้ง ท่านพรเพชร ยังมีบทบาทสำคัญในด้านต่างประเทศ ท่านเป็นกรรมการบริหารสมาคมกฎหมายอาเซียน (The ASEAN Law Association) ตั้งแต่ปี 2530 เคยเป็น Chairman of the Thai National Committee of the ASEAN Law Association เมื่อปี 2558 ขณะดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ท่านได้รับเชิญจากสหภาพรัฐสภา (IPU) ให้ไปร่วมประชุมประธานรัฐสภาโลกและกล่าวปาฐกถา ณ ห้องประชุมใหญ่ สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก

นอกจากนี้ ท่านพรเพชร ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2556 ต่อมาในเดือนกรกฎาคม เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2557 ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และได้รับเลือกจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2557 ปัจจุบัน ท่านพรเพชร ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็น ประธานวุฒิสภา เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2562 – ปัจจุบัน” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9 , สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จนมาถึงตำแหน่งประธานวุฒิสภาในปัจจุบัน ทำให้เป็นที่รู้จักของสาธารณะมากขึ้น” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

4.1.2 มุมมองและหลักในการดำเนินชีวิตและงานของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ จากการศึกษาทางสังคม

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ เติบโตในครอบครัวชนชั้นกลางสมาชิกในครอบครัวรับราชการ ต้นตระกูลวิชิตชลชัย รับราชการในสายทหาร คุณปู่ศาสตราจารย์พรเพชร ฯ เป็นอดีตนายทหารเรือ ถวายงานรับใช้เจ้านายพระราชวงศ์หลายพระองค์ บิดาของศาสตราจารย์พรเพชร เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งซึ่งมีผลต่อการหล่อหลอมต่อท่านพรเพชรอย่างยิ่งว่าชีวิตและการทำงานเพื่อตอบแทนคุณแผ่นดินและประเทศชาติสำคัญที่สุด เพราะเป็นส่วนที่หล่อหลอมให้ท่านต้องมารับหน้าที่

งานสำคัญ ในแต่ละช่วงชีวิตของท่านมาจนถึงวันนี้ ท่านนั้นมักจะเอ่ยถึงคำสอนสั่งจากบุพการีที่สอนให้ เป็นคนเปิดเผย “มีอะไรให้บอกให้หมดอย่าปิดบัง” ทั้งการศึกษาที่ท่านได้มีโอกาสเล่าเรียนอย่างตั้งใจ ชีวิตของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ช่วงเวลาหนึ่งได้ไปศึกษาเล่าเรียนที่ประเทศสหรัฐอเมริกาแต่ สิ่งที่หล่อหลอมจากครอบครัวและสถานศึกษาได้ทำให้ตระหนักเสมอว่า “ไม่ว่าจะทำงานอยู่ใน ตำแหน่งอะไร หรือในฐานะใดก็ตาม ก็จะทำอย่างสุดความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและ ประเทศชาติ” เมื่อเข้าสู่การทำงานของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ เริ่มปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้ พิพากษา ซึ่งท่านมองว่าเป็นการทำงานในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดย ชอบและโดยสุจริต ภายใต้กรอบกฎหมายและนิติประเพณี โดยยึดหลักการสำคัญ คือ การดำรงไว้ซึ่ง ความเป็นกลาง และความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ยึดถือเป็นหลักในการอำนวยความสะดวกให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของ ประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรม

ดั่งการให้ข้อมูลลำดับที่ 1 ลำดับที่ 9 ลำดับที่ 3 ลำดับที่ 7 ลำดับที่ 4 ลำดับที่ 9 และลำดับที่ 12 มองว่าการขัดเกลาจากครอบครัว สถานศึกษามีผลต่อการสร้างแนวคิดและหลักการทำงานของ ศาสตราจารย์พรเพชรฯ ที่ว่า “ไม่ว่าจะทำงานอยู่ในตำแหน่งอะไร หรือในฐานะใดก็ตาม ก็จะทำอย่าง สุดความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ”

“มีผลต่อการหล่อหลอมต่อท่านพรเพชรอย่างยิ่ง และสำคัญที่สุด เพราะเป็นการ หล่อหลอมให้ท่านต้องมารับหน้าที่งานที่สำคัญในแต่ละช่วงชีวิตของท่านมาจนถึงวันนี้ ท่านนั้นมักจะ เอ่ยถึงคำสอนสั่งจากบุพการี ญาติผู้ใหญ่ ทั้งการศึกษาที่ท่านได้มีโอกาสเล่าเรียนอย่างตั้งใจ ทั้งยัง ปรับปรุงตนให้อยู่ในสังคมที่มีภาวะที่แตกต่าง เสมือนเป็นสิ่งแรกสิ่งเริ่มต้นของชีวิตท่านประธานฯ”
ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1, สัมภาษณ์วันที่ 3 พฤษภาคม 2566

“ครอบครัว สังคม และการศึกษา มีผลอย่างมากกับท่านประธานวุฒิสภา โดยเฉพาะ คุณพ่อและคุณแม่ของท่านประธานพรเพชรที่เลี้ยงดู เอาใจใส่ มอบความรักและสนับสนุนท่านจนท่าน สามารถใช้ชีวิตและเรียนรู้จบจากสถาบันที่ดีที่สุดในโลก และความพยายามทุ่มเทของท่านประธานเอง จนทำให้มีวันนี้” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“มีผลเนื่องจาก ท่านมีประวัติชีวิตจากครอบครัวตระกูลที่ดี และได้รับการศึกษา ตั้งแต่เบื้องต้นจากโรงเรียนที่มีชื่อเสียง คือ วชิราวุธวิทยาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เป็นที่ทราบทั่ว เพียบพร้อมทุกด้าน และนักเรียนที่เติบโตและถูกหล่อหลอมมาจากโรงเรียนนี้ทุกด้าน ทราบว่า ท่านมี ความเป็นผู้นำในโรงเรียน โดยเป็นหัวหน้าห้องตลอดมา เมื่อเข้ามหาวิทยาลัยก็เป็นมหาวิทยาลัยอันดับ หนึ่งของประเทศไทย และท่านยังได้รับทุน กพ. ไปเรียนที่มหาลัยมีชื่ออันดับหนึ่งของโลกที่เล่าเรียน ยากที่สุด

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะเริ่มต้นจากครอบครัว การศึกษา ท่านอยู่ในระดับดีเยี่ยมมาตลอด จึงไม่น่าแปลกใจว่า ตัวตนของท่านจะเน้นสังคมที่หล่อหลอมท่านให้เป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับของสังคมในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะด้านความซื่อสัตย์ ความมีเมตตา ความใจเย็น อดทน ความเป็นนักต่อสู้ ผลนี้เห็นได้จากการที่ท่านได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสูงสุดในด้านต่าง ๆ ตลอดมา” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3 , สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566**

“ท่านมาจากครอบครัวตระกูลที่ดี ได้รับการศึกษาดี โดยครอบครัวให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ท่านได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงมาโดยตลอด จึงทำให้ท่านมีพื้นฐาน ถูกหล่อหลอม พร้อมจะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคมตั้งแต่วัยเยาว์ เติบโตมาด้วยความเพียบพร้อมทุกด้าน มีความสุภาพอ่อนโยน จิตใจกว้างขวาง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความขยันหมั่นเพียร อดทน เป็นนักคิดที่ดี การศึกษาช่วยให้มีปัญหา จิตใจ ร่างกาย และสังคม ที่เข้มแข็ง เนื่องจากมีพื้นฐานการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ดีตลอดมา และสถาบันเหล่านี้คนที่เข้ามาศึกษา ย่อมมาจากสังคมที่ดีเช่นกัน ดังนั้น ท่านจึงมีต้นทุนชีวิตเริ่มต้นจากครอบครัว สังคม และการศึกษา เป็นพื้นฐานที่ดี ทำให้ท่านดำรงตำแหน่งและหน้าที่สำคัญๆ หลายๆ องค์กร และเป็นที่น่าเคารพเชื่อถือ” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7 , สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“เชื่อว่าครอบครัว สังคม และการศึกษา เป็นตัวหล่อหลอมความเป็นตัวตนไม่น้อย รวมทั้งประสบการณ์ในการทำงานก็เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ช่วยหล่อหลอมและมีอิทธิพลต่อแนวทางการเมือง” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 4, สัมภาษณ์วันที่ 14 พฤษภาคม 2566**

“มีผลเนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันหลักทางสังคมที่มีความสำคัญเป็นลำดับต้นที่มีบทบาทต่อการหล่อหลอม การพัฒนาบุคคล ซึ่งในทางวิชาการเรียกว่า “กระบวนการหล่อหลอม (Formulating Process)” มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ของสังคมในปัจจุบัน สถานการณ์ดำรงอยู่และการแสดงออกซึ่งสถานภาพและบทบาทของครอบครัว ย่อมมีความเปลี่ยนแปลง มีการปรับตัว และการก่อเกิดสภาพการณ์หรือปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวในรูปแบบใหม่

อย่างไรก็ตาม ท่านพรเพชร ได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดา มารดา ด้วยการปลูกฝังให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเมตตา มีความซื่อสัตย์ สุจริต กตัญญูรู้คุณ และได้รับการบ่มเพาะจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง จึงทำให้ท่านเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และแวดวงสังคมในหลาย ๆ ด้าน ดังนั้น จึงส่งผลให้ท่านพรเพชร ได้รับความไว้วางใจได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสำคัญของบ้านเมืองมาโดยตลอด” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9 , สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ครอบครัวเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ท่านประธานพรเพชรได้มาถึงจุดนี้ และส่วนสำคัญที่สุดคือ ตัวของท่านเองที่มีความตั้งใจ มุ่งมั่น ทุ่มเท ทั้งในการเรียนรู้ และการใช้ชีวิต ท่านจึงได้ประสบ

ความสำเร็จ และเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 2, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566

4.1.3 บุคลิกลักษณะของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย

สำหรับบุคลิกของศาสตราจารย์พรเพชรฯ ที่โดดเด่นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูลนั้นมองว่า ตัวของท่านเองที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความตั้งใจ มุ่งมั่น ทุ่มเท ทั้งในการเรียนรู้ และการใช้ชีวิต ท่านจึงประสบความสำเร็จ และเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน เป็นคนมีเมตตา มีคุณธรรม มีความยุติธรรม ความอดทน เป็นที่เคารพนับถือ และได้รับความไว้วางใจจากหลายๆ ท่าน ให้ปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญต่อประเทศชาติในระดับสูงสุดหลายครั้งหลายหน มีความเป็นผู้นำโดยพิจารณาประวัติที่ได้รับตั้งแต่ว่าการเป็นผู้นำในห้องเรียนซึ่งถือเป็นการฝึกหัดความเป็นผู้นำในระดับย่อยที่มีความสำคัญ ศาสตราจารย์พิเศษ

พรเพชร ฯ มองว่าการเมืองเป็นเรื่องของอำนาจและการบริหารใช้อำนาจ ซึ่งเมื่อวัยเรียนท่านเรียนในโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าตึกดูแลนักเรียนในที่พักนักเรียน เป็นรุ่นพี่ที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กในคณะกรรมการปกครอง ซึ่งท่านเคยรับการปกครองจากรุ่นสู่มามาก่อน เป็นระบบรุ่นพี่ - รุ่นน้อง โดยเน้นหลักการดูแลปกครองว่า “การจะเป็นผู้นำที่ดีได้ ต้องเคยเป็นผู้ตามที่ดีมาก่อน” การฝึกหัดการเป็นผู้นำในวัยเด็กและการส่งสมคำสอนและการเรียนรู้ปรับตัวของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ตลอดที่ผ่านมาได้เป็นกลไกสำคัญในการบ่มเพาะความเป็นผู้นำให้กับศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ

ตั้งคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10 ลำดับที่ 1 และลำดับที่ 7 ที่เห็นว่าเข้าหลอมทางครอบครัว การศึกษา และการทำงานทำให้ศาสตราจารย์พรเพชรมีบุคลิกใจเย็น อดทน ยุติธรรม เน้นเหตุผล และมีคุณธรรม

“มีผลเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากท่านเป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการศึกษา โดยเป็นนักเรียนในโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย เป็นนักเรียนทุน AFS ปรินซ์ตันปริญญาตรีนิติศาสตร์บัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และยังได้รับทุนรัฐบาล (ก.พ.) ไปศึกษาต่อปริญญาโท ด้านกฎหมายจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ หากไม่ได้รับการบ่มเพาะจากครอบครัวเป็นอย่างดี ย่อมไม่อาจทำให้ประสบผลสำเร็จได้” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566

“ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ท่านประธานฯ ในภาพลักษณ์ของข้าพเจ้า คือ ท่านเป็นผู้มีความรู้ดีในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านกฎหมาย หลักคุณธรรม หลักการปกครอง และประสบการณ์ด้านหน้าที่งานด้านต่าง ๆ ของท่าน อีกทั้งท่านประธานยังเป็นผู้มีความเมตตา เอื้อเฟื้อ ให้เกียรติ ให้ความสำคัญต่อบุคคลที่มีความข้องเกี่ยวในทุก ๆ ด้าน จึงถือเป็นตัวตนของท่านที่เด่นชัดที่สุด” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1, สัมภาษณ์วันที่ 3 พฤษภาคม 2566

“ท่านพรเพชรมีพื้นฐานมาจากครอบครัว และมีพื้นฐานการศึกษาที่ดี ประกอบกับท่านมีอุปนิสัย เป็นคนมีเมตตา มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความยุติธรรม เป็นคนใจเย็น อดทน อดกลั้น ประกอบกับท่านได้นำสิ่งได้รับจากการศึกษาทั้งหมด และประสบการณ์ต่าง ๆ ของท่านที่ผ่านมา สร้างเป็นเอกลักษณ์บุคลิกภาพเฉพาะตัว ซึ่งนั่นคือ การเป็นตัวตนของท่านที่ชัดเจน ทำให้สังคมเกิดการยอมรับท่าน จึงทำให้ได้รับความไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญของประเทศชาติหลาย ๆ ด้านเสมอมา” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

ขณะเดียวกันในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9 ลำดับที่ 11 ลำดับที่ 3 ลำดับที่ 8 และลำดับที่ 10 มองไปในทางเดียวกันว่าเมื่อศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองฝ่ายนิติบัญญัติ บทบาทของศาสตราจารย์พรเพชรพิเศษ ฯ ก็เป็นผลจากประสบการณ์ที่สั่งสมมาเช่นกัน

กระทั่งเมื่อได้เข้าปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำรัฐสภาได้จากการกล่าวถ้อยแถลงในนามรัฐสภาตลอดจนกิจการงานอื่นอย่างการได้รับเลือกให้เป็นกรรมการบริหารสมาคมของอาเซียน รวมถึงรางวัลเกียรติคุณต่าง ๆ ของท่านมากมาย เป็นนิสิตเก่าดีเด่นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักเรียนทุนรัฐบาลดีเด่น เป็นนักอ่านและมีความจำเป็นเลิศ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ สนใจอ่านหนังสือเรื่องเกี่ยวกับการเมือง สนใจการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันตั้งแต่ในวัยเด็ก จึงทำให้ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในหลาย ๆ ด้าน รวมถึงประสบการณ์การทำงานของท่าน ทำให้เป็นที่เคารพ และได้รับการยอมรับจากหลายภาคส่วน ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างตัวตนของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ประกอบด้วย (1) ด้านสังคม ได้แก่ การรู้จักสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะทางการสื่อสาร มีทักษะทางสังคมอันเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตและมีความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (2) ด้านสติปัญญา ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผล สามารถวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ รู้จักหาวิธีการจัดการรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ด้วยปัญญา และมีเทคนิควิธีการพัฒนาการเรียนอย่างเหมาะสม (3) ด้านบุคลิกภาพ ท่านเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวอยู่เสมอ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ควบคุมอารมณ์ได้ดีมีคุณธรรมจริยธรรม และเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนท่านเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยใจคอที่ดีงาม เป็นคนดี มีศีลธรรม เป็นผู้รู้จักพูดจาโดยมีเหตุผลและหลักการสามารถชี้แจง แนะนำ ให้ผู้อื่น ได้เข้าใจถึงปัญหาต่าง ๆ ได้ดี (4) มีคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ท่านเป็นผู้ที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีที่สุด มีความรับผิดชอบ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มุ่งทำงานเป็นสำคัญ รวมทั้งท่านเป็นผู้มีสำนึกในภาระหน้าที่ความรับผิดชอบสูง คือ มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อส่วนรวม เพื่อให้องค์กรที่ท่านรับผิดชอบสังคม และประเทศชาติให้มีความเจริญ (5) ใช้หลักนิติธรรม (Rule of Law) การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ

“ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การที่ท่านพรเพชร เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเมตตา มีคุณธรรม มีความยุติธรรม และเป็นผู้รับฟังที่ดี ประกอบกับท่านเป็นนักอ่านและมีความจำเป็นเลิศ จึงทำให้ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในหลาย ๆ ด้าน รวมถึงประสบการณ์การทำงานของท่าน ทำให้เป็นที่เคารพ และได้รับการยอมรับจากหลาย ๆ ท่าน ดังนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างตัวตนของท่านพรเพชร ประกอบด้วย

(1) ด้านสังคม ได้แก่ การรู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะทางการสื่อสาร มีทักษะทางสังคมอันเป็นประโยชน์ ต่อการใช้ชีวิต และมีความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

(2) ด้านสติปัญญา ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผล สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ รู้จักหาวิธีการจัดการรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ด้วยปัญญา และมีเทคนิควิธีการพัฒนาการเรียนอย่างเหมาะสม

(3) ด้านบุคลิกภาพ ท่านเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวอยู่เสมอ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ควบคุมอารมณ์ได้ดีมีคุณธรรมจริยธรรม และเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนท่านเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยใจคอที่ดีงาม เป็นคนดี มีศีลธรรม เป็นผู้รู้จักพูดจาโดยมีเหตุผลและหลักการสามารถชี้แจง แนะนำ ให้ผู้อื่น ได้เข้าใจ ถึงปัญหาต่าง ๆ ได้ดี

(4) มีคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ท่านเป็นผู้ที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีที่สุด มีความรับผิดชอบ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มุ่งที่งานเป็นสำคัญ รวมทั้งท่านเป็นผู้มีสำนึกในภาระหน้าที่ความรับผิดชอบสูง คือ มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อส่วนรวม เพื่อให้องค์กรที่ท่านรับผิดชอบอยู่ สังคม และประเทศชาติ ให้มีความเจริญ

(5) ใช้หลักนิติธรรม (Rule of Law) การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“คิดว่ามีผลโดยเฉพาะการเรียนด้านนิติศาสตร์ที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ด้วยการทำเข้าใจอย่างเป็นเหตุผล ดังนั้น เมื่อเข้ามาทำงานในตำแหน่งสำคัญจึงมีส่วนให้นำเอาทักษะดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9 , สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

รวมถึงศาสตราจารย์พรเพชรในทัศนะของผู้ให้ข้อมูลยังได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ปรับปรุงตนให้อยู่ในสังคมที่มีภาวะที่แตกต่าง เสมือนเป็นสิ่งแรกสิ่งเริ่มต้นของชีวิตท่านประธานฯ คิดว่ามีผลโดยเฉพาะการเรียนด้านนิติศาสตร์ที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ด้วยการทำความเข้าใจอย่างเป็นเหตุผล ดังนั้น เมื่อเข้ามาทำงานในตำแหน่งสำคัญจึงมีส่วนให้นำเอาทักษะดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

“มีส่วน เพราะการเรียนด้านนิติศาสตร์ ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะตัว มีเหตุมีผล นำมาตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เมื่อเข้ามาทำงานในตำแหน่งสำคัญจึงมีส่วนให้นำเอาทักษะดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 11, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566**

“ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 2 ประกอบกับอุปนิสัยท่านเองเป็นคนมีเมตตา มีคุณธรรม และมีความยุติธรรม ความอดทน ท่านนำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ท่านมีตัวตนที่ชัดเจน เน้นที่เคารพนับถือ และได้รับความไว้วางใจจากหลายๆ ท่าน ให้ปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญ ต่อประเทศชาติ ในระดับสูงสุดหลายครั้งหลายหน แม้แต่ในต่างประเทศท่านมีความเป็นผู้นำในการกล่าวถ้อยแถลงในนามรัฐสภา หรือได้รับเลือกให้เป็นกรรมการบริหารสมาคมของอาเซียน รวมถึงรางวัลเกียรติคุณต่าง ๆ ของท่านมากมาย เป็นนิสิตเก่าดีเด่นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักเรียนทุนรัฐบาลดีเด่น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยต่อการวางตัวตนของท่าน เป็นอย่างมาก” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566**

“ข้าพเจ้าคิดว่า ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งสำคัญ ๆ ในหลากหลายบทบาทของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ (ตามที่ได้กล่าวถึงไว้แล้วในข้อ 2) มีผลอย่างมากต่อการสร้างตัวตนของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ให้เป็นคนที่มีความยุติธรรม ความเมตตา และความรอบคอบ” **ผู้ให้ข้อมูล ลำดับที่ 8, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ที่เป็นที่ประจักษ์ชัดในความสามารถ และจากประสบการณ์ทำงานในด้านต่าง ๆ ที่ได้รับ ทั้งจากการเป็นนิติกรในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การเป็นผู้พิพากษา การเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน จนกระทั่งดำรงตำแหน่งเป็นประธานวุฒิสภา ซึ่งเป็นองค์กรด้านนิติบัญญัติ ซึ่งจะต้องใช้องค์ความรู้ทางกฎหมายอย่างถ่องแท้แม่นยำ ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ก็ได้แสดงให้เห็นอย่างประจักษ์ว่า ท่านเป็นผู้มีองค์ความรู้ทางกฎหมายอย่างแท้จริง” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566**

กล่าวโดยสรุป การศึกษาและประสบการณ์การทำงานของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย จากการเรียนตั้งแต่ในวัยเด็กจนถึงระดับอุดมศึกษาในด้านกฎหมาย และเข้าหลอมจากครอบครัวล้วนมีผลต่อการหล่อหลอมขัดเกลาลักษณะความเป็นตัวตนและมุมมองของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ในภาพปัจจุบัน และส่งผลถึงการยึดมั่นหลักการในการทำงานและหลักในการดำเนินชีวิต และงานของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ให้ด้วยการเน้นการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ความตั้งใจมุ่งมั่น ทุ่มเท ทั้งในการเรียนรู้และการใช้ชีวิต มีเมตตา มีคุณธรรม มีความยุติธรรม ความอดทน จนนำไปสู่การเป็นที่เคารพนับถือและได้รับความไว้วางใจจากหลายๆ ฝ่าย

4.2 บทบาทผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา (leadership)

4.2.1 บทบาทการเป็นผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย

การทำหน้าที่เป็นผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติของศาสตราจารย์พรเพชรฯ ถือเป็นบทบาทสำคัญหนึ่งในทางการเมืองไทย เพราะต้องทำหน้าที่ในการออกกฎหมายและดำเนินงานของรัฐสภาตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ได้รับการโปรดเกล้าแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ.2549 เป็นครั้งแรก หลังจากนั้น ท่านได้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดิน ปี พ.ศ.2556 และได้ดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2557 เพื่อทำหน้าที่นำสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ตามมาตรา 6 และมาตรา 7 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ที่กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประกอบด้วย จำนวนสมาชิกไม่เกิน 250 คน โดยการเสนอของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งในทัศนะของผู้ให้ข้อมูลในภาพรวมเห็นพ้องกันว่า ตำแหน่งการเป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งสำคัญที่บ้านเมือง และได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็น สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แสดงให้เห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความรอบคอบ และมีความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย ตลอดจนยึดหลักนิติธรรมในการพิจารณากฎหมาย ซึ่งนำไปสู่ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ

ดังการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9 ลำดับที่ 7 ลำดับที่ 11 และลำดับที่ 6 ที่ล้วนอธิบายข้อมูลไปในทางเดียวกันว่า ศาสตราจารย์พรเพชรฯ ทำหน้าที่นำฝ่ายนิติบัญญัติจากความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่โดดเด่นสัมพันธ์กับการนำการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติของทั้งสองฝ่าย

“การเข้าสู่การเมืองของท่านพรเพชร ครั้งแรกนั้น ผมได้รับรู้ในสถานะที่ท่าน ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็น สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 2549 ต่อจากนั้น ได้มีโอกาสร่วมงานกับท่านพรเพชร ในสมัยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 2557

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2557 เป็นสภาที่ตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ตามมาตรา 6 และมาตรา 7 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประกอบด้วย จำนวนสมาชิกไม่เกิน 250 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดและมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปี ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติถวายคำแนะนำ โดยให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา และในการถวายคำแนะนำ เพื่อทรงแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้คำนึงถึงความรู้ความสามารถ ความหลากหลายของบุคคลจากกลุ่มต่าง ๆ ใน

ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม ภาควิชาการ ภาควิชาชีพ และภาคอื่นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ดังนั้น ผมจึงมีความเห็นว่า การที่ท่านพรเพชร ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งสำคัญของบ้านเมือง และได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็น สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แสดงให้เห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความรอบคอบ และมีความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย ตลอดจนยึดหลักนิติธรรมในการพิจารณากฎหมาย ซึ่งนำไปสู่ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ข้าพเจ้าได้รู้จักกับท่านครั้งแรก เมื่อท่านได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็น สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 2557 และท่านมาดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ท่านเป็นนักกฎหมายที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับจากสังคมและผู้นำของประเทศหลายท่าน เนื่องด้วยท่านมีประสบการณ์ต่าง ๆ หลายมิติ หลายด้าน ท่านจึงสามารถทำงานเพื่อประเทศชาติและประชาชนได้เป็นอย่างดี” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่มีความรู้และความสามารถเป็นที่ประจักษ์ในด้านกฎหมาย” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 11, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566**

“ข้าพเจ้าว่า ท่านเป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยการคัดเลือกจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติในปี 2558 ซึ่งขณะนั้นต้องทำหน้าที่ประธานรัฐสภาไทยด้วย และตั้งแต่ปี 2563 จนถึงปัจจุบัน ท่านดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภา ซึ่งต่อมาดำรงตำแหน่งรองประธานรัฐสภาด้วย

ในความเห็น เห็นว่า ความเป็นนักกฎหมายมือหนึ่ง ด้วยประสบการณ์ต่าง ๆ ของท่าน จึงได้รับการไว้วางใจ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ หลายด้าน ไม่ว่าจะสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งเป็นสภาเดียวที่เป็นช่วงที่ประเทศที่จะต้องเดินหน้า และปฏิรูปหลายๆ ด้าน ในขณะที่เดียวกับวุฒิสภาก็สภาผู้ใหญ่ และสภาที่ทำหน้าที่กลั่นกรอง ตรวจสอบหลายๆ ด้าน ผู้นำของสองสภาควรมีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ ประกอบกับการอดทน รอบคอบ ได้อย่างแท้จริง ท่านจึงได้รับความไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่การทางการเมืองตลอดมา” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566**

“ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นผู้ดำรงตำแหน่งองค์กรอิสระคนหนึ่งที่มีความรู้และความสามารถเป็นที่ประจักษ์ในด้านกฎหมาย” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 6, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ข้าพเจ้าได้รู้จักและรับรู้การเข้าสู่การเมืองของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ครั้งแรกเมื่อข้าพเจ้าจะมาเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ โดยข้าพเจ้าได้ศึกษาประวัติรวมถึงประวัติการทำงานของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ จากสื่อสังคมต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ในเบื้องต้นก่อนมาปฏิบัติหน้าที่

จากการศึกษาประวัติการทำงานของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ทำให้ทราบว่า ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ เข้าสู่การเมืองครั้งแรกในฐานะสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ(ปี 2549) ซึ่งในช่วงดังกล่าวถึงแม้ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ จะไม่ได้ดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ก็มีบทบาทโดดเด่นในการร่วมกับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 (รายละเอียดกล่าวไว้แล้วในข้อ 2) แต่จากประสบการณ์และความสามารถทางด้านกฎหมายทำให้ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่ฝ่ายกฎหมายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภาในปัจจุบัน” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 6, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566

4.2.2 ลักษณะความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ในส่วนลักษณะเฉพาะที่ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ได้แสดงออกมาอย่างโดดเด่นในการอยู่ร่วมกับสมาชิกและกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องข้องกับภารกิจกิจการของสภา ผู้ให้ข้อมูลต่างมองว่าความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ มีลักษณะเชิงพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่สำคัญต่อการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา มีความโดดเด่นเชิงบุคลิกลักษณะหลายประการ ได้แก่ การวางตัวเป็นกลางไม่มีคู่ขัดแย้งในช่วงที่สถานการณ์ทางการเมืองมีความรุนแรงความเป็นผู้นำ จิตใจดี น่าเคารพ และยอมรับจากผู้ร่วมภารกิจ ขณะเดียวกันด้วยความที่ท่านมีความสนใจในการสอนงาน ให้ความรู้กับผู้ได้บังคับบัญชาที่เป็นลักษณะหนึ่งที่ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดการเคารพและยอมรับ มีความอดทน ประณีประนอม และเข้มแข็งในเวลาอันเหมาะสม เป็นที่ไว้วางใจ

ดังการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10 ลำดับที่ 1 ลำดับที่ 2 และลำดับที่ 23 ที่เสนอข้อมูลความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พรเพชรฯ ในหลายลักษณะเช่น เข้มแข็ง ความเข้าใจต่อสถานการณ์ การไม่อยู่ในความขัดแย้งของฝ่ายใด การวางตัวเป็นกลาง ยอมรับความคิดเห็นของผู้ร่วมดำเนินงาน ให้ความสำคัญกับการสอนงาน อดทน ประณีประนอม เป็นที่ไว้วางใจ

“การทำหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา โดยภาพลักษณ์จะต้องแสดงให้เห็นถึงความเป็นกลางทางการเมือง มีหน้าที่ในการควบคุมการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และวุฒิสภา ซึ่งท่านพรเพชรฯ ก็ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการควบคุมการประชุม ซึ่งจะต้องเข้าใจในบริบทต่าง ๆ นอกจากข้อบังคับการประชุมแล้ว ยังจะต้องเข้าใจในสถานการณ์เฉพาะหน้า เพื่อให้การประชุมราบรื่น และเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งรวมถึงบทบาท

หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายหรือรัฐธรรมนูญกำหนด เช่น ในการประชุมคณะกรรมการต่าง ๆ บทบาทด้านการต่างประเทศ ซึ่งจะต้องประชุมในเวทีระหว่างประเทศ ขององค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น IPU AIPA APPF เป็นต้น ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับบริบททางการเมือง ในการทำหน้าที่ของท่านพรเพชรฯ” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566

“ข้าพเจ้ารับรู้และรู้จักท่านถึงการเข้าสู่การเมืองในครั้งแรกคือ ท่านได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นำความตื่นเต้น และประทับใจอย่างยิ่ง ที่ท่านได้ถูกทาบทามจากผู้ใหญ่หลายคนในช่วงเวลาสำคัญอย่างยิ่งในขณะนั้น ให้ได้รับความไว้วางใจ ให้รับตำแหน่งที่สำคัญเช่นนี้ ซึ่งเสมือนท่านได้รับให้มาเป็นหนึ่งในเสาหลักของการบริหารประเทศตามรัฐธรรมนูญ ผมเห็นว่า มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เหตุเพราะภาพชัดที่ทุกท่านก็คงจะเห็นด้วย คือ ท่านมิได้เป็นคู่แข่งกับฝ่ายใด ในขณะนั้นที่มีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง นี่คือ เหตุผลหลัก และอื่น ๆ

อีกมาก” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1, สัมภาษณ์วันที่ 3 พฤษภาคม 2566

“ทั้ง 2 สถานะ ท่านสามารถแสดงความเป็นผู้นำที่ดีด้วยความรู้ ความสามารถ และภาวะการเป็นผู้นำของท่านพบท่านในตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งแรกที่พบ ท่านเป็นบุคคลที่มีความเป็นผู้นำ จิตใจดี น่าเคารพ เลื่อมใส เป็นอย่างยิ่ง” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 2, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566

“เป็นผู้ได้บังคับบัญชา โดยได้มีโอกาสสนับสนุนการทำงานทางการเมืองให้กับศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ในครั้งแรก โดยดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานวุฒิสภา ในขณะนั้น ท่านดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งได้สนับสนุนการทำงานให้กับท่านมาโดยตลอด จนกระทั่ง ท่านเป็นประธานวุฒิสภา และต่อมาก็เป็นผู้อำนวยการสำนักงานประธานวุฒิสภา ซึ่งนอกจากจะสนับสนุนการทำงานให้กับท่านพรเพชรฯ แล้ว ยังได้มีโอกาสเรียนรู้และเก็บเกี่ยวประสบการณ์ ที่ได้รับจากท่านพรเพชรฯ จากกรณีปัญหา ได้มีกระบวนการ แนวคิด และวิธีในการทำงานด้านกฎหมายและการตรวจสอบข้อกฎหมายบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ได้รับจริงโดยตรงที่ไม่อาจได้รับการถ่ายทอดจากตำราหรือหนังสือ จากที่ท่านพรเพชรฯ สอนในห้องเรียนได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566

“รู้จักในฐานะเป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติโดยเป็นการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหลังจากที่ได้มีการทำรัฐประหาร ซึ่งการได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งดังกล่าวเกิดขึ้นจากการแต่งตั้งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงเป็นการเข้ามาในลักษณะมิใช่วิถีทางประชาธิปไตยที่รัฐสภานั้นจะต้องได้รับการเลือกจากพลเมืองไทย สภานิติบัญญัติจึงเป็นสภาที่ไม่มีจุดเกาะเกี่ยวกับความชอบธรรมในทางประชาธิปไตย” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 16, สัมภาษณ์วันที่ 23 พฤษภาคม 2566

4.2.3 บทบาทของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการนำฝ่ายนิติบัญญัติ กรณี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

การดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ แม้จะมีภารกิจแบบเดียวกัน แต่ก็ทำให้ท่านแสดงบทบาทผู้นำ คล้ายคลึงและแตกต่างกันบ้างในบางส่วน ในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลมองว่าบทบาทในทางการเมืองของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ที่ผ่านมา ทั้ง 2 สถานะ คือ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา มีความแตกต่างกันจากสถานภาพทางอำนาจและหน้าที่ของตำแหน่งทั้งสองตามกฎหมาย มีความแตกต่างกัน และบริบทสถานการณ์ทางการเมืองแตกต่างกัน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่ออกกฎหมายและปรับปรุงกฎหมาย ที่สำคัญเร่งด่วนให้เป็นปัจจุบันและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อรัฐและราษฎร

ประธานวุฒิสภา คือการปฏิบัติหน้าที่และประพฤติตนในบทบาทของประธานวุฒิสภาทำหน้าที่กลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านมาจากสภาผู้สภาผู้แทนราษฎรยังคงยึดการใช้ความรู้และประสบการณ์ด้วยความตั้งใจให้ได้ดุลยพินิจที่ดีที่สุดตามขอบเขตกฎหมายที่พึงกระทำได้

ตั้งการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1 และลำดับที่ 3 ที่มองว่าการทำหน้าที่ในทางกฎหมายของทั้งสองบทบาทศาสตราจารย์พรเพชรได้ทำหน้าที่เป็นผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติอย่างครบถ้วนและคล้ายคลึงกันหากแต่ต่างที่หน้าที่ลักษณะความหลากหลายของภารกิจของทั้งสองตำแหน่งทำให้เกิดเป็นบทบาทนำในลักษณะที่ต่างกันบางเรื่อง แต่ในแง่ของจรรยาบรรณในการเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พรเพชร ถือว่าทำหน้าที่นำฝ่ายนิติบัญญัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่ายในทางการเมือง

“ในบทบาทของท่านประธานพรเพชร ในมุมมองของข้าพเจ้า ในช่วงปีแรกเกือบ 5 ปี ในฐานะประมุข ด้านนิติบัญญัติแห่งชาติ ท่านประธานมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่ง กล่าวคือ ท่านในฐานะประมุขด้านนิติบัญญัติ เป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่ออกกฎหมายและปรับปรุงกฎหมาย ที่สำคัญเร่งด่วนให้เป็นปัจจุบันและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อรัฐและราษฎร นับว่าท่านและคณะสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีหน้าที่ที่ทำซึ่งประโยชน์อย่างมากแก่ประเทศชาติ ส่วนบทบาทหน้าที่ในสถานะประธานวุฒิสภา ท่านก็ปฏิบัติหน้าที่และประพฤติตนในบทบาทของประธานวุฒิสภามีได้แตกต่างไปจากเดิม กล่าวคือ การได้ต้องมากลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านมาจากสภาผู้สภาผู้แทนราษฎรแล้วนั้น ท่านก็ยังต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ด้วยความตั้งใจ ให้ได้ดุลยพินิจที่ดีที่สุดตามขอบเขตกฎหมายที่พึงกระทำได้” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1, สัมภาษณ์วันที่ 3 พฤษภาคม 2566**

“ส่วนสถานะประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ท่านเป็นผู้มาจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามที่รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวที่กำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่สภา

ผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ผู้ที่ได้รับการทำหน้าที่ประธาน ต้องได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และฝ่ายบริหาร ที่จะต้องช่วยกันพัฒนาประเทศให้ขับเคลื่อนไปด้วยดีใน ขณะเดียวกันก็เป็นองค์กรที่ช่วยดูแลของฝ่ายบริหาร ซึ่งในขณะนั้นอยู่ระหว่างการจัดทำยุทธศาสตร์ และแผนการปฏิรูปประเทศ และให้ความเห็นชอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งหากประธานสภาท่านใดไม่มีความรู้ ประสบการณ์ เป็นที่ไว้วางใจของสมาชิก ย่อมจะทำให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติเดินทางไปสู่การจัดร่าง รัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์

ในส่วนของประธานวุฒิสภา มีบทบาทสำคัญต่าง ๆ ในการเป็นผู้นำของสมาชิก วุฒิสภา ในการปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภา ในขณะเดียวกันท่านก็ต้องทำหน้าที่ประธานในการเป็นรอง ประธานรัฐสภา ซึ่งต้องได้ทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมรัฐสภาในการประชุมร่วม รวมทั้งบทบาท หน้าที่ในฐานะผู้แทนประธานรัฐสภา ในองค์กรรัฐสภาต่างประเทศหลายครั้ง ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ก็ยัง เป็นบุคคลที่มีความอดทน ประณีประนอม และเข้มแข็งในเวลาอันเหมาะสม มิฉะนั้น การประชุมร่วม รัฐสภา หรือการทำงานร่วมในด้านอื่น ๆ ของรัฐสภา ซึ่งจะเกี่ยวข้องกันทางการเมืองมากกว่าวุฒิสภา จะเป็นไปโดยลำบาก” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566**

กระนั้น สถานการณ์ทางการเมืองและรูปแบบภารกิจของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภา มีความแตกต่างกันอยู่ในเป้าหมายในการดำเนินภารกิจ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการออกกฎหมายเพื่อปฏิรูปการเมืองซึ่งถือว่ามีความเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ด้วยการปฏิบัติงานของสภานิติ บัญญัติสภาเดียว ขณะที่วุฒิสภามีหน้าที่ทั้งออกกฎหมาย แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ พิจารณาให้บุคคลดำรง ตำแหน่งถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง งานด้านต่างประเทศ รวมถึงร่วมกับฝ่ายบริหารในการ พัฒนาประเทศให้ขับเคลื่อนไปด้วยดี ด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ อำนาจ หน้าที่อื่น ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญ และข้อบังคับกำหนดไว้ ทำให้การปฏิบัติงานจึงมีความสัมพันธ์กับ กลไกทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินตามกฎหมายที่ค่อนข้างหลากหลายส่งผลให้บทบาท การนำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จึงเป็นไปหลายรูปแบบ และทำให้การบริหารกิจการงาน สภาทั้งสองจึงให้ผลแตกต่างกันในบางครั้ง โดยการทำหน้าที่เป็นประธานวุฒิสภาของศาสตราจารย์ พิเศษพรเพชร ฯ เกิดอุปสรรคในบางครั้งเนื่องจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เคารพการปฏิบัติหน้าที่ ของตัวแสดงทางการเมือง เป็นต้น

ดังการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลในลำดับที่ 5 ลำดับที่ 6 ลำดับที่ 7 ลำดับที่ 8 และลำดับที่ 11 ที่อธิบายบทบาทการนำของศาสตราจารย์พรเพชรฯ ว่ายังเป็นบทบาททั้งการกำกับควบคุม กระบวนการซึ่งเป็นบทบาททางการบริหาร การใช้อำนาจในเชิงการเมืองตามกฎหมายกำหนดในการ สรรหาและถอดถอนตำแหน่งสำคัญในทางการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงให้ความร่วมมือกับฝ่าย

บริหารในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เป็นต้น ซึ่งบทบาทการนำของศาสตราจารย์พรเพชรฯ ในลักษณะเหล่านี้เป็นการนำในกิจการตามรัฐธรรมนูญที่ไม่เพียงแต่เป็นไปตามการบริหารภายในรัฐสภา

“เมื่อครั้งทำหน้าที่ประธานสนช. นั้นเป็นการทำงานในฐานะผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติที่ต้องควบคุมการประชุมเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายสำคัญให้กับประเทศในช่วงที่มีการปฏิรูปการเมือง ส่วนการทำหน้าที่ประธานวุฒิสภา นั้น นอกจากเป็นผู้นำองค์กรเพื่อพิจารณากลับกรองกฎหมายที่มาจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ยังทำหน้าที่กำกับดูแลกระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระให้ถูกต้องตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดด้วย” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 6, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“บทบาทประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นระบบสภาเดียว การปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติเพียงสภาเดียว ท่านจึงมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญที่สุดเปรียบเสมือน ท่านจึงทำหน้าที่เปรียบเสมือนเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และประธานรัฐสภา จึงมีบทบาททำหน้าที่ในการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และอื่น ๆ ตามรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับกำหนดไว้

บทบาทประธานวุฒิสภา ทำหน้าที่วุฒิสภา และรองประธานรัฐสภา มีบทบาทสำคัญต่าง ๆ ในการเป็นผู้นำของสมาชิกวุฒิสภา ในการปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภา กลับกรองกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่ง ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง อำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญ และข้อบังคับกำหนดไว้” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ช่วงแรกของการเป็นประธาน สนช. ดูแล้วสมาชิกให้ความเกรงใจ ทรงภูมิ แต่พอมาเป็นประธาน สว. ค่อนข้างควบคุมการประชุม สว. ไม่ได้ เกิดความวุ่นวายหลายครั้ง สมาชิกเริ่มไม่เกรงใจ” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ท่านประธานพรเพชร ได้ปฏิบัติหน้าที่ ทั้งประธาน สนช. และประธานวุฒิสภามาเป็นระยะเวลารวมกันประมาณ 8 ปี โดยในวุฒิสภาได้มีการเลือกตั้งประธานวุฒิสภา ซึ่งท่านได้รับการเสนอชื่อ และได้รับการเลือกตั้งให้เป็นประธานวุฒิสภาอย่างเป็นเอกฉันท์ ซึ่งท่านมีหน้าที่ที่จะต้องบริหารจัดการบุคลากรในสภาจำนวนมาก รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐสภาด้วย ในการปฏิบัติหน้าที่ประธาน สนช. และประธานวุฒิสภา ซึ่งมีกิจกรรมและภาระหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ท่านได้ดำเนินการด้วยความเรียบร้อย ตามกรอบของกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับของสภาทั้งสอง ซึ่งท่านได้ศึกษาจนมี ความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ สามารถนำพาให้ทั้งสองสภา ดำเนินการตามภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 5, สัมภาษณ์วันที่ 17 พฤษภาคม 2566**

“บทบาที่ 2 สถานะของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ถูกกำกับโดยกฎหมาย 2 ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2562

โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 6 กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ได้รับเลือกจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังนั้น บทบาทในทางการเมืองของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ จึงต้องทำหน้าที่ทั้งประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และประธานรัฐสภา ในคราวเดียวกัน ซึ่งจะต้องควบคุมการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเฉพาะการพิจารณากลับกรอกฎหมายการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน งานด้านต่างประเทศ ดูแลภารกิจงานสภาทั้งหมด รวมถึงร่วมกับฝ่ายบริหารในการพัฒนาประเทศให้ขับเคลื่อนไปด้วยดี ด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ

ในส่วนของบทบาทหน้าที่ของประธานวุฒิสภา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2562 มาตรา 79 ที่กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ได้รับเลือกจากที่ประชุมวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภาทำให้ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำของวุฒิสภา ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด อันได้แก่ การพิจารณากลับกรอกฎหมายการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งและการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ยังต้องทำหน้าที่เป็นรองประธานรัฐสภาตามมาตรา 80 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2562 อีกด้วย ซึ่งจะต้องทำหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาด้านนิติบัญญัติของการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เช่น การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการพิจารณาให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ เป็นต้น” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 8, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 6 กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา มีจำนวนสมาชิกไม่เกิน 250 คน และท่านได้รับเลือกจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2557 ดังนั้นในสมัยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ บทบาทหน้าที่ของท่านพรเพชรฯ จึงต้องทำหน้าที่ทั้งประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และประธานรัฐสภาในคราวเดียวกัน ซึ่งจะต้องดูแลภารกิจงานสภาทั้งหมด โดยเฉพาะการ

พิจารณากลับกรองกฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนงานด้านต่างประเทศ รวมทั้งการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ อีกทั้ง การเสนอชื่อบุคคลเพื่อเป็น กรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญ

ในส่วนของบทบาทหน้าที่ของประธานวุฒิสภา ท่านถือเป็นประมุขของฝ่ายนิติบัญญัติเป็นผู้นำของสมาชิกวุฒิสภา และมีหน้าที่ในการควบคุมการประชุมให้เป็นอย่างเรียบร้อย นอกจากนี้ ท่านยังมีอีกตำแหน่งหนึ่งในฐานะรองประธานรัฐสภา (ซึ่งประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานรัฐสภา) ซึ่งตำแหน่ง รองประธานรัฐสภา จะปฏิบัติหน้าที่ในกรณีมีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา และการได้รับมอบหมายจากประธานรัฐสภา ให้เข้าร่วมประชุมในฐานะหัวหน้าคณะผู้แทนไทย ในองค์กรรัฐสภาต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม ในส่วนหน้าที่และอำนาจของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภาในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง มีลักษณะที่เหมือนกัน ได้แก่ การพิจารณาและการยกย่องกฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาในเรื่องอื่น ๆ แต่ทั้งนี้สำหรับวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลนั้น นอกจากจะมีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับวุฒิสภา ตามบทบัญญัติหลักแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้เพิ่มหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะ ดังนี้

1. การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ (มาตรา 270)
2. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ (มาตรา 270)
3. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรยับยั้งไว้ตาม มาตรา 137 (2) หรือ (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (มาตรา 271) 4. การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี (มาตรา 272)” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566

“เมื่อครั้งทำหน้าที่ประธานสนช.นั้นเป็นการทำงานในฐานะผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติที่ต้องควบคุมการประชุม เพื่อพิจารณาร่างกฎหมายสำคัญให้กับประเทศในช่วงที่มีการปฏิรูปการเมือง ส่วนการทำหน้าที่ประธานวุฒิสภา เพื่อพิจารณากลับกรองกฎหมายที่มาจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ยังทำหน้าที่กำกับดูแลกระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 11, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566

“ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นช่วงที่ประเทศไทยถือว่าเป็นระบบสภาเดี่ยว กล่าวคือองค์ผู้ใช้อำนาจอธิปไตยด้านนิติบัญญัตินั้นมีเพียงสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ส่วนสภาปฏิรูปแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปประเทศมิได้เป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยด้านนิติบัญญัติ จึงมีอำนาจเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติได้ จึงกล่าวได้ว่าเป็นช่วงที่ประเทศไทยมีระบบสภาเดี่ยวโดยแท้ ซึ่ง

บทบาทของท่านในฐานะประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้นเมื่อได้รับการแต่งตั้งมาจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติแล้ว จึงทำให้บริบทการทำงานนั้นจะคาบเกี่ยวเป็นเนื้อเดียวกัน เมื่อคณะรัฐมนตรีที่ได้รับการแต่งตั้งมาจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เสนอร่างกฎหมายต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะได้รับการบรรจุร่างดังกล่าวแล้วดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว ซึ่งบทบาทของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยจะมีความสำคัญเมื่อพิจารณากฎหมายในวาระที่สองพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราท่านจะมุ่งเน้นไปที่การพิจารณากฎหมายให้เสร็จสิ้นโดยเร็วและถูกต้องตามหลักเนื้อหาและความต้องการของผู้เสนอกฎหมาย ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นปัญหาที่ว่าในบางครั้งกฎหมายอาจจะไม่จำเป็นหรือบทบัญญัติอาจจะไม่เหมาะสม การพยายามผลักดันกฎหมายตามความต้องการของคณะรัฐมนตรีกลับเป็นการเพิ่มบทบัญญัติของกฎหมายโดยไม่จำเป็นและอาจจะกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร ซึ่งหน้าที่ขององค์กรนิติบัญญัตินั้นบุคคลโดยทั่วไปจะเข้าใจว่ามีบทบาทในการบัญญัติกฎหมาย แต่ในทางหลักการและปรัชญากฎหมายนั้นการมีบทบัญญัติของกฎหมายมากขึ้นแปลว่าสิทธิและเสรีภาพของประชาชนย่อมลดน้อยถอยลง ดังนั้นองค์กรนิติบัญญัติโดยเนื้อแท้แล้วเป็นผู้มีหน้าที่ปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จะตรากฎหมายเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์เท่านั้น และจะต้องระมัดระวังมิให้มีการตรากฎหมายเกินความจำเป็น ซึ่งในช่วงที่มีสภาเดี่ยวดังกล่าวกลับมิได้เป็นเช่นนั้น ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยในฐานะประธานสภานิติบัญญัติได้มีการระงับยับยั้งการเพิ่มขึ้นของกฎหมาย ทั้งในการพิจารณาครั้งที่สอง ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยในฐานะประธานสภานิติบัญญัติเพียงควบคุมที่ประชุมมิให้เสนอหรือลงมติในลักษณะที่จะทำให้กฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ และร่างกฎหมายนั้นจะไม่สะดวกรับการใช้ของฝ่ายบริหาร โดยมีได้มุ่งเน้นถึงคุณค่าและความจำเป็นจริงของกฎหมาย (ความจำเป็นของกฎหมายคือจำเป็นต่อการบังคับหรือดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ว่ากฎหมายนั้นมีการตรากฎหมายหรือไม่ หากมีการตรากฎหมายระดับพระราชบัญญัติของไปแล้วมิได้มีการตรากฎหมายเพื่อดำเนินการแต่ประการใดย่อมจะแสดงในเบื้องต้นว่ากฎหมายนั้นไม่ได้มีความจำเป็น หน่วยงานของรัฐจึงไม่ได้ตรากฎหมายเพื่อดำเนินการต่ออย่างไรโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าว)

ประธานวุฒิสภา โดยเป็นช่วงที่ประเทศไทยเข้าสู่ระบบการปกครองปกติที่ใช้ระบบสองสภา คือสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งวุฒิสภาของไทยอันเป็นหนึ่งในองค์กรนิติบัญญัติตามแนวทางกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดหน้าที่ไว้เป็นสภาตรวจสอบกฎหมาย กล่าวคือคอยพิจารณากฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นระยะเวลาในการพิจารณาจึงมีอย่างจำกัดเพื่อให้เร่งพิจารณากฎหมาย จากบทบาทดังกล่าวทำให้ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยในฐานะประธานวุฒิสภาดำเนินการตามหลักกฎหมายปกติได้ง่ายขึ้น เนื่องจากการดำเนินหน้าที่ประธานวุฒิสภาในการพิจารณาครั้งที่สองวุฒิสภาจะมุ่งเน้นที่ร่างกฎหมายที่ผ่านจากสภาผู้แทนราษฎรเป็น

สำคัญ โดยจะพิจารณาเน้นไปที่การบังคับใช้ร่างกฎหมายว่าสามารถปฏิบัติได้จริงเพียงใดและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญหรือไม่อันเป็นเพียงการตรวจทานเพื่อมิให้ร่างกฎหมายดังกล่าวตกไป” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 16, สัมภาษณ์วันที่ 23 พฤษภาคม 2566

ตารางที่ 1 ประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ในตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

ประเด็นที่พบ	ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2557	ประธานวุฒิสภา พ.ศ.2562
สถานภาพทางอำนาจและหน้าที่ของตำแหน่งทั้งสองตามกฎหมาย	ออกกฎหมายและปรับปรุงกฎหมาย ที่สำคัญเร่งด่วนให้เป็นปัจจุบันและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อรัฐและราษฎร	กลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านมาจากสภาผู้สภาผู้แทนราษฎร
บริบทสถานการณ์ทางการเมืองแตกต่างกัน	การออกกฎหมายเพื่อปฏิรูปการเมือง ซึ่งถือว่ามีคามเบ็ดเสร็จสมบูรณ์	ออกกฎหมาย แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง
การใช้ความรู้และประสบการณ์	ความรู้ด้านกฎหมายและประสบการณ์ในการบริหารจัดการสภา	ความรู้ด้านกฎหมายและประสบการณ์ในการบริหารจัดการสภา

บทบาทการนำของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย ในการทำหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภานั้นมีภารกิจและลักษณะของงานและบริบทสถานการณ์ที่ต้องเผชิญพิจารณาได้จากตารางข้างต้น เป็นผลมาจากการหล่อหลอมขัดเกลาทางสังคมและส่งผลให้ศาสตราจารย์พรเพชรฯ มีมุมมองและหลักการปฏิบัติงานที่ยึดถือเคารพต่อวิชาความรู้ที่เรียนมาและการขัดเกลาจากสังคมมาใช้เพื่อดำเนินงาน ขณะเดียวกันการสั่งสมประสบการณ์ในทางกฎหมายและการเรียนรู้การทำหน้าที่พิพากษา และการพิจารณาข้อกฎหมายมาอย่างยาวนาน ทำให้ศาสตราจารย์

พรเพชรฯ มีความสามารถในการทำความเข้าใจต่อบริบทเหตุการณ์ และสามารถคงไว้ซึ่งหลักการที่ยึดถือปฏิบัติภายใต้กรอบกฎหมายได้อย่างมีนัยสำคัญ

4.3 การประเมินความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา (leaderization)

จากข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์เห็นตรงกันว่า การปฏิบัติงานของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ในหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา แม้ว่าในลักษณะของภารกิจคือผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติเช่นเดียวกัน หากแต่องค์ประกอบของสถาบันทั้งสองมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง จากที่มาของสมาชิกภายในสถาบันและบทบาทหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติทั้งสอง สภานิติบัญญัติแห่งชาติเกิดขึ้นจากการเสนอของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จำนวน 250 คน ทำให้ผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่ในการร่างกฎหมายเพื่อปฏิรูปการเมืองและการบริหารราชการเป็นกลุ่มคนที่มีที่มาจากที่เดียวกันทำให้การดำเนินกิจการสภาจึงมีความเข้มแข็งและเป็นเอกภาพ การปฏิบัติหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ในฐานะประธานสภา ฯ จึงเป็นไปได้ได้อย่างคล่องตัว กลยุทธ์เพื่อรักษาการนำหรือการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จึงเน้นการใช้กลยุทธ์เฉพาะตัว

ทั้งนี้เพราะในความสามารถของท่านในการเป็นผู้นำสภาเป็นที่ประจักษ์ชัด ด้วยความรู้และพฤติกรรมในการนำที่เน้นการแลกเปลี่ยนความต้องการและความคิดเห็นกับสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ ความเป็นผู้นำในการทำหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีกลยุทธ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นในมุมมองของผู้ให้ข้อมูล เช่น กลยุทธ์ความโปร่งใสและประนีประนอม กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์ความสุภาพน่าเคารพ กลยุทธ์จากความรู้เฉพาะทางด้านกฎหมาย เป็นต้น กลยุทธ์เหล่านี้ถือเป็นวิธีการที่สนับสนุนให้ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ สามารถสร้างการมีส่วนร่วมและความเห็นพ้องต้องกันอย่างเป็นเอกภาพให้กับสมาชิกสภาในการออกกฎหมายและดำเนินการกิจได้ ซึ่งกลยุทธ์เหล่านี้มีความเป็นธรรมชาติจากบุคลิกลักษณะเชิงพฤติกรรมของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ที่ได้รับการพัฒนา มาตั้งแต่วัยเยาว์

ขณะที่วุฒิสภา แม้ว่าจะมีที่มาในลักษณะที่มาจากการแต่งตั้ง หากแต่ความหลากหลายของสมาชิกในตำแหน่งดังกล่าวก็ได้ทำให้สถานะของวุฒิสภามีความหลากหลายมากกว่าเมื่อเทียบกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ อีกทั้งในการปฏิบัติงานของวุฒิสภายังมีภารกิจที่หลากหลายและต้องดำเนินการ ความสัมพันธ์กับตัวแสดงทางการเมืองและตัวแสดงรัฐในการกำหนดกฎหมายเพื่อบริหารราชการแผ่นดินทุกมิติส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จึงมีความกลยุทธ์ที่ค่อนข้างหลากหลายเพื่อดำเนินการกิจให้ประสบผลสำเร็จ

ความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พรเพชรจึงมีกลยุทธ์ในหลายรูปแบบ อาทิ กลยุทธ์เฉพาะตัว ที่เน้นความรู้ความสามารถเฉพาะทางด้านกฎหมาย ความประณีประนอม โปร่งใส และมีส่วนร่วม ขณะเดียวกันก็มีการเตรียมพร้อมรับมือกับความเสี่ยงทุกครั้งที่ต้องดำเนินการกิจซึ่งเป็นบุคลิกเชิงพฤติกรรมที่ได้รับการพัฒนามาโดยตลอด กลยุทธ์ตามสถานการณ์ที่ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ แสดงออกในบทบาทผู้นำประณีประนอม และผู้นำที่เข้มแข็งเด็ดขาดตามจังหวะของสถานการณ์ ที่มีทั้งความขัดแย้งและความร่วมมือโดยคำนึงถึงเป้าหมายที่ภารกิจต้องการบรรลุความต้องการเป็นหลัก สำคัญ นอกจากนี้ในสถานะการปฏิบัติงานประธานวุฒิสภานั้นศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ยังมีการใช้กลยุทธ์ที่นำไปสู่การนำแบบยั่งยืนด้วยการเน้นหลักความยุติธรรมตามกฎหมายและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายค่อนข้างมากเพื่อให้สภาพเป็นพื้นที่ของการแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกอย่างสมดุล

ตั้งการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1 ลำดับที่ 2 ลำดับที่ 3 ที่เห็นตรงกันว่าจากการประเมินความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พรเพชร ฯ และการรักษาการนำฝ่ายนิติบัญญัติทั้งสองให้ เป็นไปด้วยความราบรื่นนั้นประสบความสำเร็จ มีความขัดแย้งน้อย จากการใช้กลยุทธ์ความยุติธรรม และกฎหมาย และการคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ

“การปฏิบัติหน้าที่ของท่านประธานพรเพชร ในหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติ แห่งชาติมีความแตกต่างกับหน้าที่ประธานสมาชิกวุฒิสภา ปัญหาและอุปสรรคนั้นมีความแตกต่างกัน ในหลายมิติ ในส่วนมุมมองของข้าพเจ้า ภาระหน้าที่ของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นั้น มีความ จำเป็นด้านความหลายหลายและเวลาอย่างยิ่ง ซึ่งต้องเร่งกฎหมายสำคัญในทุกด้านให้ครอบคลุมและ เป็นประโยชน์ที่เกิดปัญหาและมีอุปสรรคมาก ส่วนหน้าที่ประธานวุฒิสภาก็ยังพอที่จะมีเวลาให้ มากกว่า เพราะกฎหมายแต่ละฉบับที่ต้องพิจารณานั้น รอการส่งต่อจากสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งก็มี ปัญหาอุปสรรคอีกลักษณะหนึ่ง ท่านใช้วิธีการและกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาทำให้ลุล่วง ให้เกิดความ ขัดแย้งน้อยที่สุด หรือเบาบางจางหายไปเลย ด้วยหลักการยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญ พิจารณาถึง ประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นสิ่งสำคัญ” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1, สัมภาษณ์วันที่

3 พฤษภาคม 2566

“การปฏิบัติหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านสามารถควบคุมการ ประชุมได้เป็นอย่างดีไม่มีปัญหาอะไร การปฏิบัติหน้าที่ประธานวุฒิสภา : มีความหลากหลายใน สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งก็มีความเห็นที่แตกต่าง มีญัตติมากมายที่ต้องตรวจสอบ มีทั้งเห็นต่างและ เห็นด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นประธานร่วมระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา : มีความเห็นต่างและหลายหลายของท่านสมาชิกผู้ร่วมประชุม ทำให้บางครั้งมีความยากลำบากในการ ตัดสินใจในการควบคุมการประชุม แต่ด้วยความทุ่มเท และตั้งใจของท่าน จึงทำให้สามารถควบคุม สถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผ่านไปได้อย่างดี” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 2, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566

“ในมุมมองของของข้าพเจ้า การปฏิบัติหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติของท่าน ประธานพรเพชร ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด เนื่องจากเป็นสภาเดียวที่มีที่มาจากการแต่งตั้ง อำนาจต่าง ๆ จะอยู่ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่ประธานรัฐสภา โดยท่านประธานพรเพชร จึงมีความคล่องตัวในการดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญทางกฎหมาย เมื่อมีปัญหาข้อขัดข้องในการประชุม ท่านสามารถทำความเข้าใจในที่ประชุมได้ ทั้งนี้ด้วยกลยุทธ์ ความสุภาพ ประนีประนอม ในความเป็นผู้นำของท่าน

ในส่วนของประธานวุฒิสภา เฉพาะที่ประชุมวุฒิสภา จะคล้ายคลึงกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่อาจแตกต่างกันที่สมาชิกวุฒิสภาหลายท่านมีที่มาต่างกัน จึงมีความเห็นที่เป็นเอกภาพ มีความเป็นตัวของตัวเอง แต่กลยุทธ์และวิธีการจัดการปัญหาของท่านในที่ประชุมวุฒิสภา จึงสามารถทำให้การประชุมดำเนินไปด้วยดี เกือบเท่าการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ในส่วนการทำหน้าที่ประธานที่ประชุม ในการประชุมรัฐสภา อาจมีความขัดข้องบ้าง เนื่องจากจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มหนึ่ง ที่พยายามเอาชนะความเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยการให้ประธานวุฒิสภา ซึ่งทำหน้าที่ประธานที่ประชุมเป็นเครื่องมือ แต่ท่านประธานพรเพชรสามารถใช้กลยุทธ์ที่ท่านมีอยู่ดังกล่าวมาแล้ว ประกอบกับความรู้ด้านกฎหมาย ข้อบังคับ ของท่านด้วย” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566**

ขณะเดียวกันผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 5 ลำดับที่ 6 ลำดับที่ 7 ลำดับที่ 8 ก็ได้ให้ข้อมูลเสริมเพิ่มเติมว่าด้วยลักษณะเฉพาะของท่านศาสตราจารย์พรเพชรฯ ที่มีอัธยาศัยที่ดี นุ่มนวล ประนีประนอม รอบรู้ และให้ความสำคัญกับกฎหมายก็เป็นตัวช่วยสำคัญในการเสริมประสิทธิภาพในการทำหน้าที่นำตัวแสดงในฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งมีความหลากหลายเฉพาะกลุ่ม

“ในการปฏิบัติหน้าที่ ประธานวุฒิสภา ซึ่งมี ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ เป็นอย่างมาก ทั้งต่อสมาชิกวุฒิสภา 250 คน ต่อบุคลากรของสำนักเลขาธิการวุฒิสภา ร่วม 1,500 คน และต่อหน่วยงานองค์กรภายนอกทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งท่านสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดี แม้จะมีปัญหาที่สำคัญ ๆ เกิดขึ้นหลายครั้ง ทั้งในวุฒิสภาเอง หรือระหว่างวุฒิสภากับสภาผู้แทนราษฎร ท่านประธานพรเพชร ก็สามารถนำการแก้ปัญหาจนลุล่วง สำเร็จลงได้ ด้วยความรอบรู้ ในตัวบทกฎหมาย และการมีวิจาร์ณญาณที่ดี ตลอดจนการมีมนุษยสัมพันธ์และอัธยาศัยที่นุ่มนวล และรับฟังผู้อื่นก่อนการตัดสินใจเสมอ จึงทำให้ท่านสามารถนำพาวุฒิสภาผ่านพ้น ปัญหาต่างๆ และสามารถปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 5, สัมภาษณ์วันที่ 17 พฤษภาคม 2566**

“การทำหน้าที่ในตำแหน่งประธานสนช. ส่วนใหญ่จะต้องรับผิดชอบในการพิจารณา กฎหมายให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญเป็นสำคัญ เนื่องจากสมาชิกสนช. จำนวนไม่น้อยอาจยังมีความรู้ เข้าใจในกระบวนการนิติบัญญัติไม่มากนัก ทำให้เป็นภาระที่ต้องตรวจสอบความถูกต้องของร่าง กฎหมายเป็นจำนวนมาก การแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ได้ดำเนินการด้วยการพยายามสอบถามและรับฟัง ความคิดเห็นจากสมาชิกสนช.

ขณะที่การทำหน้าที่ประธานวุฒิสภานั้นเนื่องจากโดยตำแหน่งเป็นรองประธาน รัฐสภา ทำให้บางครั้งต้องทำหน้าที่ควบคุมการประชุมรัฐสภาที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นผู้ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองร่วมประชุมด้วย ซึ่งมีหลายครั้งที่มีการอภิปรายจากสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรในทำนองกดดันการทำหน้าที่ของรองประธานรัฐสภา แต่ได้แก้ไขปัญหาด้วยการพยายาม เปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายในรัฐสภาให้มากที่สุด” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 6, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ในส่วนของข้าพเจ้า การปฏิบัติหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่ค่อยมี ปัญหามากนัก เนื่องจากเป็นสภาเดียว ไม่หลากหลาย ส่วนใหญ่มีความคิดและทัศนคติเป็นแนวทาง เดียวกัน จึงทำให้การดำเนินการในกิจการสภาเป็นไปด้วยความราบรื่น

ในส่วนของข้าพเจ้า การปฏิบัติหน้าที่ประธานวุฒิสภา สำหรับการประชุมวุฒิสภา ไม่ค่อยมีปัญหามากนัก เนื่องจากเป็นสภาที่มาจากการแต่งตั้ง มีแนวคิดที่คล้ายคลึงกัน จะมีความ แตกต่างบ้างก็เพียงเล็กน้อย จึงสามารถทำให้การประชุมดำเนินไปด้วยดี

กลยุทธ์และวิธีการในการแก้ปัญหาของท่าน ๆ สามารถใช้ความรู้ความสามารถจาก การศึกษาเล่าเรียน โดยเฉพาะด้านกฎหมาย ท่านเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญ ประกอบกับมี ประสบการณ์การทำงานที่สำคัญมากมาย และมีหน้าที่ตำแหน่งงานที่สำคัญจากหลายองค์กร หลายตำแหน่ง ท่านจึงสามารถมีไหวพริบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี เป็นไปด้วยความราบรื่น และ ท่านมีความอ่อนน้อม สุภาพ ยิ่งทำให้การประชุมเกิดความสงบ มีความยุติธรรม ท่านเป็นคนใจกว้าง และท่านมีทั้งพระเดชและพระคุณในเวลาเดียวกัน ทำให้คนทั้งรักและทั้งเกรงด้วยคุณสมบัติส่วนตัว” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ในมุมมองของข้าพเจ้าเห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และไม่มีปัญหาแต่อย่างใด เนื่องจากสภานิติบัญญัติ แห่งชาติเป็นสภาเดียวและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีที่มาจากการแต่งตั้งเดียวกัน จึงทำให้การ ทำหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีความคล่องตัว นอกจากนี้ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ เป็นผู้มีความรู้และความชำนาญทั้งในส่วนของรัฐธรรมนูญ ข้อบังคับ และกฎหมายอื่นอยู่แล้ว ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาในกระบวนการงานนิติบัญญัติ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ จึงสามารถสื่อสารให้สมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติเข้าใจได้ด้วยสภาพและความประนีประนอม

สำหรับของการปฏิบัติหน้าที่ประธานวุฒิสภา ในการควบคุมการประชุมวุฒิสภาจะมีลักษณะเดียวกันกับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่เนื่องจากที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่มีความหลากหลาย จึงทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป แต่ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ก็สามารถใช้ความสุภาพและความประนีประนอมทำให้ความแตกต่างกลายเป็นหนึ่งเดียวกันได้” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 8, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“การปฏิบัติหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ของท่านพรเพชร ไม่มีปัญหาแต่ประการใดตามมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว 2557 กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาและรัฐสภา ดังนั้น สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงเปรียบเสมือนสภาเดียว โดยในส่วนของการทำงานกฎหมายจะมีขั้นตอนการพิจารณา และไม่มีความยุ่งยากในการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐสภา โดยเฉพาะระบบสภาเดียวทำให้งานด้านนิติบัญญัติ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และสิ้นเปลืองงบประมาณไม่มาก

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ประธานวุฒิสภา จะมีหน้าที่และอำนาจตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น และมีลักษณะเดียวกันกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่จะแตกต่างกันตรงเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมีความหลากหลายทางอาชีพ และแตกต่างทางความคิด โดยแต่ละท่านมีเอกสิทธิ์เฉพาะตัวไม่ยึดติดกับผู้ใด หรือพรรคการเมืองใด

ดังนั้น วิธีการในการจัดการปัญหาของท่านพรเพชร ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ โดยได้ดำเนินการควบคุมการประชุมสภาในการพิจารณากฎหมายด้วยความเป็นธรรม รอบคอบ มีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความโปร่งใสอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาร่างกฎหมายต่าง ๆ โดยยึดหลักนิติธรรม ประกอบกับยึดหลักข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา เพื่อควบคุมการประชุมสภาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

และในข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10 และ ลำดับที่ 11 และ ลำดับที่ 1 ลำดับที่ 2 ลำดับที่ 3 ลำดับที่ 4 เกี่ยวกับกลยุทธ์ในการนำฝ่ายนิติบัญญัติและการทำหน้าที่ประธานได้แสดงตัวอย่างของการทำหน้าที่ของศาสตราจารย์พรเพชรไว้อย่างน่าสนใจ เช่น การประชุมเตรียมพร้อมเพื่อหาทางรับมือกับสถานการณ์และเตรียมการล่วงหน้าก่อนเข้าสู่สถานการณ์จริงเสมอ โดยพยายามให้เป้าหมายของงานที่เน้นเรื่องความเรียบร้อย ลดข้อขัดแย้ง และพร้อมต่อการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสามารถบรรลุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“ในการปฏิบัติหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา ปัญหาอุปสรรคสำคัญก็มีคณะบริหารการประชุม ให้การประชุมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ลดข้อขัดแย้งหรือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันที่ แต่อย่างไรก็ดี การจะควบคุมการประชุมได้อย่างมี

ประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องมีการศึกษาหรือคาดการณ์สถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในที่ประชุมเป็นการล่วงหน้า และเตรียมการเพื่อรับมือกับเหตุการณ์เหล่านั้น

ในฐานะที่เป็นผู้โต้แย้งข้อบัญญัติ และสนับสนุนภารกิจให้กันประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา ท่านพรเพชรฯ ได้ใช้วิธีการหรือกลยุทธ์ในการศึกษาข้อกฎหมายที่จะใช้สำหรับการประชุม ใช้เป็นการล่วงหน้า และเตรียมการเตรียมความพร้อมที่อาจจะเกิดขึ้นในทุกมิติ ทุกๆ ประเด็น หากมีกรณีใดเกิดขึ้นก็จะสามารถนำประเด็นที่ได้ศึกษา ไว้ล่วงหน้าขึ้นมาแก้ไขข้อปัญหาได้ ซึ่งก็สามารถดำเนินการได้มาโดยตลอด” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566**

“การทำหน้าที่ในตำแหน่งประธานสนช. ส่วนใหญ่จะต้องรับผิดชอบในการพิจารณากฎหมายให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสมาชิก สนช.จำนวนไม่น้อยอาจยังมีความรู้เข้าใจในกระบวนการนิติบัญญัติไม่มากนัก ทำให้เป็นภาระที่ต้องตรวจสอบความถูกต้องของร่างกฎหมายเป็นจำนวนมาก การแก้ไขข้อปัญหาในเรื่องนี้ได้ดำเนินการด้วยการพยายามสอบถามและรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิก สนช. ขณะที่การทำหน้าที่ประธานวุฒิสภานั้นเนื่องจากโดยตำแหน่งเป็นรองประธานรัฐสภา ทำให้บางครั้งต้องทำหน้าที่ควบคุมการประชุมรัฐสภาที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองร่วมประชุมด้วย ซึ่งมีหลายครั้งที่มีการอภิปรายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการทำงานของกदनการทำหน้าที่ของรองประธานรัฐสภา แต่ได้แก้ไขข้อปัญหาด้วยการพยายามเปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายในรัฐสภาให้มากที่สุด” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 11, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566**

“ท่านประธานพรเพชร ได้แสดงความเป็นผู้นำทางการเมืองอยู่หลายกรณี เช่น การแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 มีความเห็นที่แตกต่างและหลากหลาย ท่านประธานก็ได้แสดงถึงความเป็นผู้นำทางการเมือง นำมาซึ่งเป็นฉันทามติร่วมกัน นำมาซึ่ง “การจัดให้มีการทำประชามติ” ร่วมกันสำหรับรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เฉกเช่นเดียวกัน ในการทำหน้าที่อื่น ๆ ทางด้านนิติบัญญัติ ท่านก็ยังเป็นเสาหลักให้ถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างการเป็นผู้นำที่ดี ทำให้เกิดการพัฒนาด้านประโชยชน์ต่อไป” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1, สัมภาษณ์วันที่ 3 พฤษภาคม 2566**

“ท่านได้แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำที่ดีในที่ประชุม และการควบคุมการประชุม ทั้งยังเป็นผู้นำองค์กรที่ดีในรัฐสภา โดยท่านเป็นผู้นำที่สามารถพูดคุยและแก้ไขข้อปัญหาด้วยความสามารถของท่าน ความรู้ และวุฒิภาวะการเป็นผู้นำที่ดี” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 2, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566**

“เนื่องจากเป็นผู้สื่อข่าวไม่ได้คลุกคลี จึงไม่ทราบว่าท่าน พรเพชรมีกระบวนการพัฒนาความเป็นผู้นำหรือไม่ แต่พอจะบอกได้บ้างว่าในเวลาทำหน้าที่ประธานควบคุมการประชุมรัฐสภา ที่เด็ดที่ขาดถ้าสมาชิกโวยวายมาก ท่านก็มีความเด็ดขาด โดยยื่นคำขาดให้สมาชิคนั้น ๆ ออกจากห้องประชุมเหมือนกัน” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 4, สัมภาษณ์วันที่ 14 พฤษภาคม 2566**

“ท่านประธานพรเพชร ได้แสดงความเป็นผู้นำ ทางการเมืองอย่างชัดเจน ในช่วงเวลา 8 ปี ของการดำรงตำแหน่งที่สำคัญทั้งสองนี้ ท่านมีลักษณะของความเป็นผู้นำทางการเมืองที่ดี ในทั้ง 4 ประการ คือ มีความซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ สร้างแรงบันดาลใจ และมีความรอบรู้ ในหน้าที่และงานที่รับผิดชอบอยู่ ด้วยลักษณะผู้นำ ทั้ง 4 ประการ นี้ จึงทำให้ท่าน ประสบความสำเร็จ ในการนำ สภา สนช. และวุฒิสภา ผ่านพ้นวิกฤตการณ์ และปัญหาที่สำคัญ ๆ ต่าง ๆ สามารถสร้างผลงาน ทางด้านนิติบัญญัติ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์กับ ประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ให้ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภา และรวมถึงการ เสริมสร้างความสัมพันธ์กับนานาชาติ ผ่านเอกอัครราชทูต และผู้นำของต่างชาติที่มาเข้าพบ ตลอดจนการเดินทางไปเยือนมิตรประเทศในหลายโอกาส สิ่งสำคัญประการหนึ่ง ที่ช่วยท่านมี คุณสมบัติ ความเป็นผู้นำทางการเมือง ที่สำคัญ ๆ นี้ ก็โดยที่ ตลอดชีวิตรับราชการของท่าน ก่อนมา ทำหน้าที่ประธานสภา ท่านเคยดำรงตำแหน่งสูงสุดเป็นถึงผู้พิพากษาในศาลฎีกามาก่อน” **ผู้ให้ข้อมูล ลำดับที่ 5, สัมภาษณ์วันที่ 17 พฤษภาคม 2566**

“การแสดงออกซึ่งความเป็นผู้นำทางการเมืองของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ เป็นที่ประจักษ์ชัดได้จากการแก้ไขปัญหาภายใต้ต่าง ๆ ให้ให้บรรลุผลตามเป้าหมายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การควบคุมการประชุม ทั้งการประชุมวุฒิสภาและการประชุมรัฐสภา บ่อยครั้งที่มีปัญหาข้อ ขัดแย้ง จากการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งท่านพรเพชร ฯ ก็สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งลงได้ เนื่องจากท่านมีคุณสมบัติความเป็นผู้นำทางการเมือง กล่าวคือ มีความสามารถที่จะเผชิญกับความ สลับซับซ้อน ความคลุมเครือ และความไม่แน่นอน โดยมีความสามารถในการเผชิญปัญหาอยู่เสมอ อัน เป็นผลมาจากการที่เป็นผู้เรียนรู้และมองการณ์ไกล คาดการณ์สถานการณ์ล่วงหน้าถึงปัญหาที่จะ เกิดขึ้นและเตรียมการเพื่อรองรับปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาสิ่งที่ผิดพลาดมาเป็น บทเรียน และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนา การเปิดรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างในประเด็น สาธารณะที่สังคมต้องการคำอธิบายจากวุฒิสภา เช่น ประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ของวุฒิสภาด้าน การติดตามการปฏิรูปประเทศ หรือการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เป็นต้น รวมทั้งการเปิดเวทีให้ สื่อมวลชนประจำรัฐสภาสอบถามความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ ที่มาถึงวุฒิสภา” **ผู้ให้ ข้อมูลลำดับที่ 10, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566**

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลบางท่าน อย่างผู้ให้ข้อมูลในลำดับที่ 15 และผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 16 ได้ให้ความเห็นต่างในประเด็นนี้ว่า ศาสตราจารย์พรเพชรฯ ยังมีข้อจำกัดจากการประนีประนอมทำให้ เกิดความไม่ชัดเจนเรื่องใช้เวลาในการบรรลุเป้าหมายของการประชุมสภา และยังไม่เด็ดขาดเพียงพอ สำหรับการระงับสถานการณ์ที่กินเวลาในการประชุม แต่ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลในลำดับที่ 16 ก็ได้ มองเห็นข้อจำกัดดังกล่าวแต่ได้ตั้งสมมติฐานว่าหากพิจารณาในแง่ของการสร้างกฎหมายซึ่งมี ผลกระทบต่อคนหมู่มากแล้ว การรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้านครอบคลุมทั้งหมดจากสมาชิกย่อม

เป็นการสนับสนุนให้ชุดข้อมูลสำหรับการตัดสินใจออกกฎหมายและการกลั่นกรองข้อกฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

“ปัจจุบันภาวะผู้นำไม่ได้เน้นที่คุณสมบัติแล้ว แต่เน้นที่วิสัยทัศน์ คือ ต้องปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ได้ เพราะในสถานการณ์แต่ละครั้ง ผู้นำต้องเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนไปจากที่อาจจะเป็นคนง่าย ๆ ก็อาจจะต้องเป็นคนที่ต้องเข้มงวดกับตัวเองแต่ต้องผ่อนปรนกับผู้ร่วมงาน มันเหมือนต้องทำมุกกลับกัน จุดอ่อนของท่านพรเพชรฯ ที่กลุ่มสมาชิกวุฒิสภามองกัน คือ ประการแรก ท่านขาดความเด็ดขาด ท่านเป็นคนลังเล และประการที่ 2 คือ เรื่องของมนุษยสัมพันธ์ บางเวลาท่านพรเพชรฯ ขาดความเด็ดขาด ท่านต้องรู้จักปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ บางครั้งอ่อนโยน บางครั้งอ่อนผ่อนปรน แต่บางครั้ง ต้องเด็ดขาด คือ ภาวะผู้นำต้องมีจุดยอดตรงนี้ เหมือนท่านนายกฯ ชวนเห็นใหม่ ถึงเวลาท่านอ่อน ท่านก็ปล่อย จนบางทีเรามองว่าท่านนายกฯ ชวน เข้าข้างเค้า แต่ถึงเวลาที่จะต้องเด็ดขาด ท่านก็จะแสดงอีกบทบาทเลย ท่านพรเพชรฯ ขาดตรงนี้ครับ” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 15, สัมภาษณ์วันที่ 23 พฤษภาคม 2566**

“ในส่วนของประชุมร่วมกันของรัฐสภาศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในฐานะประธานวุฒิสภา ทำหน้าที่รองประธานรัฐสภามีส่วนสำคัญในการควบคุมการประชุมรัฐสภาซึ่งเป็นบทบาทสำคัญอย่างมากในการตรากฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูป พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนระบบการเมืองอย่างมาก ซึ่งการทำหน้าที่ดังกล่าวจะต้องควบคุมที่ประชุมให้สงบเรียบร้อยทั้งจากฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน วุฒิสภาซึ่งมีความยุ่งยากเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องควบคุมให้มีความสงบเพื่อให้การดำเนินการตรากฎหมายเป็นไปด้วยความราบรื่นกฎหมายไม่ถูกระงับไว้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเป็นระบบสภาเดียวและมีที่มาจากการแต่งตั้งโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติปัญหาในส่วนความขัดแย้งจึงไม่มีขึ้นในที่ประชุมมีแต่เพียงปัญหาในเชิงนิติวิธีหรือบทบัญญัติของกฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยในฐานะประธานสภานิติบัญญัติได้แก้ไขปัญหาโดยการตั้งคณะกรรมการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ในวาระของสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งจะเป็นหน่วยจัดการกับปัญหาการขัดกันของกฎหมายหรือการร่างกฎหมายที่ขัดต่อลักษณะการร่างกฎหมาย

ประธานวุฒิสภาเป็นระบบสองสภา จึงมีร่างกฎหมายที่ได้รับการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรเป็นฐานในการพิจารณาของวุฒิสภา ทั้งสมาชิกวุฒิสภามีที่มาจากแต่งตั้งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และมาจากการเลือกกันเองของบุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะหรือประโยชน์ร่วมกันแล้วคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะเลือกจากบุคคลดังกล่าวอีก ทำให้สมาชิกวุฒิสภามีความหลากหลายของกลุ่มแนวคิดและความรู้ความสามารถเฉพาะทางสูง การร่างกฎหมายในช่วงนี้จึงการสงวนคำแปรญัตติหรือสงวนความเห็นมากขึ้นในร่างกฎหมายบางฉบับ ซึ่งท่านพรเพชร ฯ ในฐานะประธานวุฒิสภาจะต้องควบคุมการประชุมให้อยู่ใน

กรอบเวลาเพื่อให้การพิจารณาและลงมติในวาระที่สองเป็นไปตามกรอบเวลาหรือระยะเวลาการพิจารณา
กฎหมายของวุฒิสภา ซึ่งการพิจารณาดังกล่าวศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยในฐานะประธาน
วุฒิสภาอาจใช้อำนาจของประธานวุฒิสภาเพื่อตัดไม่ให้สมาชิกบางคนอภิปรายมากเกินไปจนความจำเป็น
แต่โดยปกติการพิจารณากฎหมายกันในรัฐสภาเป็นการแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดมุมมองต่อ
กฎหมายอย่างรอบด้าน ย่อมไม่อาจจะปฏิเสธได้ว่าในบางคราวดูเหมือนว่าความเห็นของใครอาจจะฟัง
ดูแปลกประหลาดหรือไม่มีเหตุผล แต่หากพิจารณาในมุมมองหลากหลายขึ้นอาจจะทำให้เห็นถึง
ช่องว่างของกฎหมายได้ การรับฟังมุมมองที่หลากหลายนั้นย่อมจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณา
กฎหมายไม่มากก็น้อย การพิจารณาโดยตัดหรือไม่รับฟังคำอภิปรายของสมาชิกคนใดเลยจึงอาจจะทำ
ให้เกิดการพลาดพลั้งในการพิจารณาได้” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 16, สัมภาษณ์วันที่ 23 พฤษภาคม
2566

ในภาพรวม ผู้ให้ข้อมูลได้เห็นสอดคล้องกันต่อความเป็นผู้นำและการรักษาการนำของ
ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ในตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภาว่ามีขีด
ความสามารถในการนำฝ่ายนิติบัญญัติและมีกลยุทธ์ทางการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ดังตาราง
แนบท้าย

ตารางที่ 2 กลยุทธ์ในการรักษาความเป็นผู้นำในการปฏิบัติหน้าที่ของศาสตราจารย์พรเพชรฯ ใน
ตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

กลยุทธ์ที่ใช้ ในการบริหารสภา	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	วุฒิสภา
กลยุทธ์เฉพาะตัว	ความรู้ด้านกฎหมาย ประนีประนอม สุภาพน่าเคารพ เน้นการแลกเปลี่ยนความต้องการ และความคิดเห็นกับสมาชิกอย่าง สม่ำเสมอ	ความสามารถด้านกฎหมาย ความประนีประนอม โปร่งใส พร้อมรับมือกับความเสี่ยง
กลยุทธ์ตาม สถานการณ์	ความประนีประนอม การเจรจาพูดคุย	ประนีประนอม เข้มแข็ง การรับฟัง และเด็ดขาดตาม จังหวะของสถานการณ์
กลยุทธ์เพื่อความ ยั่งยืน	สร้างการมีส่วนร่วม สร้างความเห็นพ้องต้องกัน	เน้นหลักความยุติธรรมตาม กฎหมายและให้ความสำคัญ กับการมีส่วนร่วม

จากผู้ให้ข้อมูลทั้งตัวแทนจากฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำได้สรุปลักษณะของความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ได้ว่า ท่านพรเพชร ได้แสดงความเป็นผู้นำทางการเมือง ในการปฏิบัติหน้าที่ คือ ยึดมั่นในหลักของวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่ประชาชนหรือผู้ที่มาใช้บริการ ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในหน้าที่และบทบาทของตน ส่งเสริมค่านิยมขององค์กร และแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของธรรมาภิบาลโดยการปฏิบัติ มีการสื่อสารที่ดี การตัดสินใจอย่างโปร่งใส และมีการบริหารความเสี่ยงที่รัดกุม เป็นนักเจรจาต่อรอง เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่จะเจรจา มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย มีการเตรียมการที่ดี รู้จักใช้คน และมีการตัดสินใจที่เด็ดขาด เมื่อโอกาสมาถึง สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ได้ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างฉับไว มีทักษะทางแนวคิดรู้เท่าทันกระแสสังคม เน้นการทำงานเป็นทีม โดยเน้นการให้นโยบาย และสั่งการผู้แทนฝ่ายวุฒิสภา ไปประสานงานอยู่เสมอเพื่อให้การประชุมร่วมและวุฒิสภา ใช้การประนีประนอม ใช้การสื่อสารที่ดีมีการชี้แจงช่วยแนะนำ และแสดงความเด็ดขาดในบางกรณี ปรับอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์ เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย รวมถึงยึดหลักกฎหมายเป็นสำคัญในการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์พรเพชรฯ ได้แสดงความเป็นผู้นำทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ จากความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาประเทศ การมองอนาคตมองทางออกของการแก้ปัญหา มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการบริหารราชการ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและมีความโปร่งใส เป็นกลางทางการเมือง เป็นคนตรงไปตรงมา และมีหลักการทำงานยึดหลักความถูกต้อง และพิจารณากฎหมายโดยยึดหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ของสาธารณะและประเทศชาติเป็นสำคัญ มีการสื่อสารที่ดีและเปิดกว้างให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายเพื่อส่วนรวม ดังการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลในลำดับที่ 9 ลำดับที่ 3 ลำดับที่ 6 ลำดับที่ 7 ลำดับที่ 8

“ท่านพรเพชร ได้แสดงความเป็นผู้นำทางการเมือง ในการปฏิบัติหน้าที่ คือ

(1) ยึดมั่นในหลักของวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่ประชาชนหรือผู้ที่มาใช้บริการ องค์กรจะต้องมีการประกาศพันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ชัดเจน และใช้เป็นแนวทางในการวางแผน การปฏิบัติงานขององค์กรนั้น ๆ

(2) ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในหน้าที่และบทบาทของตนว่าจะทำหน้าที่อย่างไร โดยวิธีอะไรที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

(3) ส่งเสริมค่านิยมขององค์กร และแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของธรรมาภิบาลโดยการปฏิบัติหรือพฤติกรรม

(4) มีการสื่อสารที่ดี การตัดสินใจอย่างโปร่งใส และมีการบริหารความเสี่ยงที่รัดกุม เพื่อให้แน่ใจว่าทุกอย่างดำเนินไปตามแผนการทำงาน

(5) เป็นนักเจรจาต่อรอง เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่จะเจรจา มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย มีการเตรียมการที่ดี รู้จักใช้คน และมีการตัดสินใจที่เด็ดขาดเมื่อโอกาสมาถึง รวมทั้งเป็นผู้ที่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

(6) สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ได้ ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความคิดทันสมัย สามารถ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างฉับไว มีความตื่นตัวกับสภาพแวดล้อมของสังคม และมีทักษะทางแนวคิดรู้เท่าทันกระแสสังคม

ดังนั้น ความเป็นผู้นำทางการเมืองของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย จึงมีลักษณะเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาประเทศ การมองอนาคต มองทางออกของการแก้ปัญหา มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการบริหารราชการ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความโปร่งใส เป็นกลางทางการเมือง เป็นคนตรงไปตรงมา และมีหลักการในการทำงานยึดหลักความถูกต้อง และพิจารณากฎหมายโดยยึดหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ของสาธารณะและประเทศชาติเป็นสำคัญ ตลอดจนกล้าตัดสินใจด้วยเหตุผลภายใต้ภาวะกดดัน จึงได้รับการยอมรับจากแวดวงการเมืองและประชาชน ” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ท่านประธานพรเพชรได้แสดงความเป็นผู้นำ โดย

1) การทำงานเป็นทีม ท่านจะมีการหารือกับท่านประธานรัฐสภาอยู่เสมอในการประชุมร่วมรัฐสภา แม้บางครั้งท่านจะไม่ได้เข้าประชุมวิป 3 ฝ่าย แต่ท่านจะให้นโยบาย ผู้แทนฝ่ายวุฒิสภา ไปประสานงานเสมอ เพื่อให้การประชุมร่วม และวุฒิสภา ไม่ใช่ฝ่ายเสียเปรียบในการประชุม

2) ความเป็นผู้นำ ไม่ว่าท่านจะอยู่ในตำแหน่งประธานวุฒิสภา เพื่อทำหน้าที่ประธานรัฐสภาในที่ประชุมร่วมรัฐสภา ท่านจะเริ่มด้วยการประณิประนอม ชี้แจงช่วยแนะ เมื่อใดที่ต้องมีความเด็ดขาด ท่านจะทำหน้าที่ได้เสมอ

3) คือท่านมีความพร้อมด้านข้อมูลกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ข้อบังคับ ขณะเดียวกันสถานการณ์ในห้องประชุมแต่ละครั้งก็สามารถทำได้ ท่านปรับอารมณ์ และการวางตน ได้เข้มแข็งขึ้นเมื่อถึงเวลาที่จำเป็น) เปิดใจให้กว้าง รับฟังคำวิจารณ์ จะเห็นได้ว่า ตลอดเวลาที่ท่านทำหน้าที่ 2 สภา ท่านจะเปิดใจกว้าง ยินดีรับฟังคำวิจารณ์ และใช้ความนุ่มนวล ความใจเย็น ทำให้เหตุการณ์หลายอย่างสงบลง ทำให้การประชุมดำเนินไปได้

5) พยายามเข้าใจความต้องการผู้อื่น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจาก ข้อ 4 โดยให้โอกาสสมาชิกทุกคน ทุกสภา โดยไม่เลือกอยู่ฝ่ายใด

6) ฝึกฝนการสื่อสารที่ดี เมื่อใดที่มีปัญหาท่านจะพยายามชี้แจงอย่างช้า ๆ และอธิบายจนเกิดความเข้าใจ

7) ปฏิบัติและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อประโยชน์องค์กร ท่านจะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก และช่วงการคุกคาม เมื่อมีการหารือกัน โดยเฉพาะเรื่องสำคัญ ท่านจะไม่ตัดสินใจเอง เอาเข้าที่ประชุมคณะกรรมการกิจการวุฒิสภาเสมอ

ในส่วนการทำหน้าที่ประธานที่ประชุม ในการประชุมรัฐสภา อาจจะมีข้อขัดข้องบ้าง เนื่องจากจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มหนึ่ง ที่พยายามเอาชนะความเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยการให้ประธานวุฒิสภา ซึ่งทำหน้าที่ประธานที่ประชุมเป็นเครื่องมือ แต่ท่านประธานพรเพชรสามารถใช้กลยุทธ์ที่ท่านมีอยู่ดังกล่าวมาแล้ว ประกอบกับความรู้ด้านกฎหมาย ข้อบังคับ ของท่านด้วย” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566

“การเปิดรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างในประเด็นสาธารณะที่สังคมต้องการ คำอธิบายจากวุฒิสภา เช่น ประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการติดตามการปฏิรูปประเทศ หรือ การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เป็นต้น รวมทั้งการเปิดเวทีให้สื่อมวลชนประจำรัฐสภาสอบถามความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะต่างๆ ที่มาถึงวุฒิสภา นอกจากนี้ การทำหน้าที่ประวัฒิสภา หรือประธานรัฐสภาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ได้ใช้ภาวะผู้นำในการแก้ปัญหาการขัดแย้งกันของสมาชิกรัฐสภา เพื่อหาทางออกร่วมกันของปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 6, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566

“ท่านมีความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยใช้ความนุ่มนวลและความสุภาพมาช่วยในการทำงาน

ท่านมีความรอบรู้ความชำนาญด้านกฎหมายเป็นอย่างดี จึงนำไปสู่การนำไปใช้ในการทำงานและการตัดสินใจได้ถูกต้อง แม่นยำ

ท่านมีความอดทนต่อความเครียด สามารถทำงานที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่แน่นอนได้ทุกรูปแบบ

ท่านมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สามารถควบคุมความรู้สึกของตนเองได้ทุกสถานการณ์ และยอมรับฟังข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ

ท่านมีสติปัญญาที่ฉลาด สามารถเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และคิดประมวลข้อมูลจำนวนมาก เพื่อนำมาประกอบการคิดแก้ปัญหา นำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์” ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566

“ในมุมมองของข้าพเจ้า ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ได้แสดงความเป็นผู้นำทางการเมือง ให้เห็นในการปฏิบัติหน้าที่ คือ

(1) ยึดมั่นการทำงานในหลักของกฎหมาย

(2) รับฟังความของทุกฝ่าย เห็นได้จากการที่ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จะนำเรื่องที่มีความเห็นต่างกัน เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกิจการวุฒิสภาซึ่ง

ประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาเพื่อหาข้อยุติเสมอ ทั้งนี้ เพื่อให้มีการอภิปรายเสนอความเห็นและหาข้อยุติร่วมกัน

(3) มีความพร้อมในการทำงานทุกครั้ง โดยก่อนการประชุม ไม่ว่าจะเป็นการประชุมคณะกรรมการ การประชุมคณะกรรมการวิสามัญ รวมถึงการประชุมสภา ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ จะมีการประชุมกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อหารือแนวทางในการประชุมแต่ละครั้งเสมอ

(4) บุคลิกของผู้นำที่มีความประนีประนอมและความเด็ดขาด หลายครั้งในการทำหน้าที่ประธานของที่ประชุม ไม่ว่าจะเป็นการประชุมวุฒิสภาหรือการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เมื่อเกิดความเห็นที่แตกต่างกันในระหว่างการประชุม ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ จะให้ออกาสแต่ละฝ่ายได้แสดงเหตุผลของตนและหาข้อยุติร่วมกัน แต่ในบางครั้ง ที่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ จะตัดสินใจด้วยความเด็ดขาด ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย

(5) ในการทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ การประชุมวุฒิสภาและการประชุมร่วมกันของรัฐสภา มีหลายครั้งที่เกิดสถานการณ์ที่เหนือความคาดหมายจากความเห็นที่แตกต่าง ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี และสามารถแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวได้ด้วยดี “ **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 8, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566**

“ตามความเห็นของข้าพเจ้า ในตำแหน่งที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา ท่านไม่ได้ต้องปรับการทำงานอะไรมาก เพราะท่านมีความตั้งใจและมุ่งมั่นทำงาน มีการเตรียมพร้อมอยู่ตลอด เพื่อรองรับทุกสถานการณ์ไว้เป็นอย่างดี ดังนั้น การเตรียมความพร้อมในทุกสถานการณ์จึงเป็นแรงผลักดันให้พร้อมรับกับปัญหาทุกด้าน แม้เงื่อนไขต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลงไป” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1, สัมภาษณ์วันที่ 3 พฤษภาคม 2566**

“ท่านสามารถปรับตัวและควบคุมการประชุมได้ด้วยความสามารถของท่าน จึงปรับตัวได้เป็นอย่างดี” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 2, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566**

“ท่านปรับตัวอย่างมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการทำงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติกับสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งการทำหน้าที่ประธานที่ประชุมรัฐสภา จะแตกต่างกันสิ้นเชิง ท่านได้ใช้ทักษะด้านต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น ในการปรับตัวในการทำหน้าที่ของท่านตลอดเวลา

สิ่งที่เป็นเงื่อนไขในแรงผลักดันให้เกิดการปรับตัวนั้น คือ สถานการณ์เฉพาะหน้าในที่ประชุม ซึ่งในขณะนั้นไม่สามารถ ท่านได้ใช้ความสามารถ ทักษะ ความนุ่มนวล การประนีประนอม และแสดงถึงความเป็นกลาง จึงจะสามารถปรับตัวไปตามทิศทางได้ โดยเฉพาะการประชุมร่วมรัฐสภาแต่ละครั้ง ดังที่กล่าวแล้ว เหมือนจะมีกลุ่มที่พยายามถ้อยคำสมาชิกวุฒิสภา โดยผ่านทางประธานของที่ประชุม ซึ่งท่านสามารถปรับตัวให้สถานการณ์ดีขึ้น จนดำเนินการรัดกุมต่อไปได้” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566**

“ช่วงท้าย ๆ ของการสมัยประชุมปีที่ 4 เห็นท่านพรเพชรมีความพยายามจะควบคุมการประชุมให้สงบเรียบร้อย โดยมีสมาชิกสว. เจ้าปัญหาคอยทำทนายอำนาจ และป่วนเป็นแรงผลักดันให้เกิดการปรับตัว” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 4, สัมภาษณ์วันที่ 14 พฤษภาคม 2566**

“การปะทะกันระหว่างสมาชิกรัฐสภา ทำให้เกิดแรงกดดันจากสมาชิกรัฐสภา ดังนั้น ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร จะต้องปรับตัวทั้งในด้านความคิด อารมณ์ เนื่องจากต้องควบคุมตนเองไม่ให้เอนเอียงไปยังฝ่ายใด และต้องตัดสินเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อทุกฝ่าย ด้วยความเป็นกลางมากที่สุด นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนสัมภาษณ์ในประเด็นสาธารณะที่มีความเกี่ยวข้องกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และ วุฒิสภา แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวผ่านสื่อ เพื่อให้สังคมได้เห็นถึงความสำคัญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภาในการติดตามการปฏิรูปประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติ ” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 6, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ท่านสามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดีทั้งสองครั้ง เนื่องจากท่านเปิดใจรับฟังความคิดเห็นและคำวิจารณ์ของทุกสถานการณ์ เป็นผู้ฟังที่ดี ยอมรับ และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ มีความสุขุมรอบคอบ มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นปัญหาต่างๆ และมีข้อมูลพร้อมสรรพเพื่อใช้ประกอบในการวิเคราะห์หาสาเหตุต่างๆ ประกอบกับท่านมีประสบการณ์มากมาย จึงทำให้มีวิสัยทัศน์มองไปข้างหน้า ทำให้การทำงานโดยรวมเป็นที่น่าพึงพอใจของทุกคน และมีผลการทำงานออกมาดี

สิ่งที่เป็นเงื่อนไขในแรงผลักดันให้เกิดการปรับตัวนั้น คือ ท่านได้ใช้ความขุม นุ่มนวล ประนีประนอม เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกันทุกฝ่าย ความเป็นกลาง ไม่ว่าจะเจอสถานการณ์อะไร ทำให้ท่านสามารถผ่านแรงผลักดันได้อย่างมีดีและมีประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ออกมาค่อนข้างเป็นที่น่าพึงพอใจของทุกคนและทุกฝ่าย” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“จากการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา จะเห็นได้ว่าศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ได้มีการปรับตัวเป็นอย่างมาก อย่างที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้างต้นว่าองค์ประกอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วุฒิสภา และสภาร่วมกัน มีความแตกต่างกันอย่างมากจึงทำให้มีความคิดเห็นของคนกลุ่มต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ สามารถเข้าใจถึงความแตกต่างดังกล่าว และเลือกใช้วิธีการควบคุมการประชุมให้เหมาะสมกับการประชุมแต่ละประเภท ทำให้สภาสามารถดำเนินการประชุมไปได้ตามที่กฎหมายกำหนด” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 8, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

ในส่วนของการปรับตัวตามสถานการณ์ของศาสตราจารย์พรเพชรฯหากพิจารณาจากข้อมูลเชิงกลยุทธ์ในข้างต้นด้วยจะพบว่า กลยุทธ์เหล่านั้นสามารถดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการที่ท่านมีการตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายและการยึดถือความเป็นกลางทางการเมืองตามเจตนารมณ์ทางกฎหมายเป็นหลักสำคัญ และทำให้ท่านศาสตราจารย์พรเพชรเป็นที่ยอมรับของ

สมาชิก ดังการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9 ลำดับที่ 10 ลำดับที่ 11 และลำดับที่ 1 ลำดับที่ 2 ลำดับที่ 3 ลำดับที่ 6 ลำดับที่ 9 ลำดับที่ 10 ลำดับที่ 11 ลำดับที่ 1 ลำดับที่ 2

“การปรับตัวในการทำหน้าที่ของท่านพรเพชร โดยเฉพาะการทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมในการควบคุมการประชุมสภา ขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของประธานวุฒิสภา และประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความแตกต่างกันบ้าง เนื่องจากการควบคุมสมาชิกวุฒิสภาในการประชุมสภาจะต้องควบคุมอารมณ์ ใช้หลักความยืดหยุ่น ประนีประนอม ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาถือเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยที่ไม่อยู่ในความผูกมัด หรือภายใต้การบังคับบัญชา หรือถูกรอบงำจากผู้อื่น รวมทั้งแต่ละท่านมีเอกภาพ เอกสิทธิเฉพาะตัว ยิ่งไปกว่านั้น ในส่วนของประธานวุฒิสภา กฎหมายได้กำหนดให้จะต้องวางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งในระหว่างการดำรงตำแหน่งจะต้องไม่เป็นการบริหารและมีตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง ประกอบกับการที่กฎหมายกำหนดให้ประธานวุฒิสภาต้องปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจสำคัญหลายประการ

ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจของประธานวุฒิสภา จึงต้องเป็นไปด้วยความเป็นกลาง และต้องดำรงตนอยู่บนความเป็นกลางทางการเมืองเพื่อป้องกันการถูกแทรกแซงทางการเมือง ตลอดจนการทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมวุฒิสภานั้น ท่านพรเพชร ได้ความรู้ความสามารถโดยยึดหลักกฎหมายและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาเป็นหลัก ในการควบคุมการประชุมสภา และการอภิปรายของเพื่อนสมาชิกให้อยู่ในประเด็น เพื่อให้การประชุมสภาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง การจัดการกับปัญหาความขัดแย้งซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องจากในขณะนั้น ต่างฝ่ายต่างมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังนั้น การรักษาสัมพันธภาพ จึงเป็นทางออกหนึ่ง ที่จะใช้สำหรับแก้ไขปัญหาได้ ท่านพรเพชรฯ จึงได้มีการปรับตัวในการทำหน้าที่ โดยเข้าถึงสมาชิกวุฒิสภา เพื่อสร้างโอกาสในการพูดคุย แสดงความเป็นกันเอง เพื่อนำสู่การเจรจาทำความเข้าใจในแต่ละเรื่อง แต่ละประเด็น ตามแต่ละโอกาสที่เหมาะสม ยกตัวอย่างเช่น การพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือหารือประเด็นการพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ อย่างไม่เป็นทางการกับสมาชิกวุฒิสภา ก่อนที่จะมีการประชุมหรือหารือถึงแนวทาง หรือกระบวนการในการประชุมที่จะมีขึ้นตามระเบียบวาระการประชุม อันเป็นการเตรียมความพร้อมและคาดการณ์ถึงสถานการณ์เพื่อรองรับกับสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นการล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยในการลดข้อขัดแย้ง มิให้เกิดข้อบกพร่องในการทำหน้าที่ประธานของที่ประชุม” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566**

“แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวผ่านการเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนสัมภาษณ์ในประเด็นสาธารณะที่มีความเกี่ยวข้องกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และ วุฒิสภา เพื่อให้สังคมได้เห็นถึง

ความสำคัญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภาในการติดตามการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 11, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566**

“แน่นอนในฐานะประธานและสมาชิกวุฒิสภานิติบัญญัติแห่งชาติ การออกกฎหมายหรือปรับปรุง มีการหารือกับรัฐบาลและส่วนงานกฤษฎีกา โดยตรงเพื่อเพิ่มเติมและจัดการประชุมหรือเพื่อลงมติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่างกับการทำหน้าที่ประธานและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งท่านก็ต้องปรับตัว เพราะทราบดีถึงบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ และต้องปฏิบัติให้เป็นตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งถ้ามองให้ลึกลงไป ก็จะเห็นถึงภาวะผู้นำของท่านประธานพรเพชร ที่ต้องปรับตัวอยู่ตลอดในทุกสถานะ” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1, สัมภาษณ์วันที่ 3 พฤษภาคม 2566**

“บทบาทของท่านในการเป็นผู้นำทั้งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา มีความแตกต่างกัน การบริหารการประชุมในฐานะประธานจึงมีความแตกต่าง ท่านมีการปรับตัวที่ดีในการควบคุมการประชุม บางครั้งที่มีความเห็นที่ต่างกัน จึงเกิดความวุ่นวายในการถกเถียงกันระหว่างสมาชิกในที่ประชุมโดยรวมท่านสามารถควบคุมการประชุมได้เป็นอย่างดี” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 2, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566**

“การเป็นผู้นำทางการเมือง ในส่วนของสมาชิกนั้น ในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ คือ การปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มีความมุ่งมั่น ประสพการณ์ เข้าใจมีความรู้ความสามารถในทางกฎหมาย ซึ่งในคุณสมบัติตัวท่านประธานพรเพชร มีครบ คือ คุณสมบัติความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ อดทน อดกลั้น ความคิดการวิเคราะห์ โดยเฉพาะคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นผู้ดีในตัวท่าน

แต่เนื่องจากในทางการเมืองโดยปัจจุบัน ซึ่งนับวันยังเป็นเรื่องซับซ้อนไม่ใช่เรื่องง่าย มีเล่ห์เหลี่ยมทางการเมืองมาก แต่สมาชิกวุฒิสภาหลายท่านเป็นส่วนมาก รวมทั้งท่านประธานพรเพชร เป็นบุคคลส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติเป็นส่วนมาก จึงเป็นข้อจำกัด และส่งผลให้เกิดความเครียดในการทำหน้าที่ได้

ดังนั้น ข้าพเจ้าคิดว่า บทบาทใน 2 เหตุการณ์ ในเฉพาะท่านประธานพรเพชรในการทำหน้าที่เฉพาะสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และวุฒิสภา ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด แต่สิ่งที่มีผลกระทบต่อท่านคือความในวรรคสองดังกล่าว” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3, สัมภาษณ์วันที่ 11 พฤษภาคม 2566**

“การพยายามสื่อสารกับประชาชนมากขึ้นผ่านการให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งประธานสนช. จนมาถึงประธานวุฒิสภาในปัจจุบัน ถือว่าเป็นการปรับตัวที่ก่อให้เกิดผลดีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภา เพราะน่าจะมีส่วนช่วยให้สังคมรับทราบถึงการทำหน้าที่ของทั้งสององค์กรผ่านตัวผู้นำองค์กรดังกล่าว” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 6, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“การเป็นผู้นำทางการเมือง การปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญนั้น ท่านสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ใช้ประสบการณ์ ความรู้เข้าใจ ความแม่นยำ ความสามารถในด้านกฎหมาย ในการวิเคราะห์ปัญหาหรือข้อจำกัดด้วยความรอบคอบ และมีความมีคุณธรรม จริยธรรม จึงทำให้ท่านผ่านปัญหาหรือข้อจำกัดนั้นด้วยดี

แต่ในบางครั้ง บางสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน มีภาพลักษณ์ใหม่ มีมิติทางการเมืองใหม่ ๆ เด็กรุ่นใหม่ ๆ เข้ามามากขึ้น หากเทียบกับสมัยที่ผ่านมา ทำให้ท่านต้องทำความเข้าใจ มีการคิดวิเคราะห์ รอบคอบมากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งต้องปรับตัวเองให้ทันยุค ทันสมัย กับภาพลักษณ์ใหม่ สถานการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เนื่องจากช่องว่างด้านอายุของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรค่อนข้างห่าง และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก แต่ด้วยตัวท่านมีความสุข ใจเย็น และมีความชำนาญด้านกฎหมาย จึงไม่ยากที่ท่านจะใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมา ฝ่าอุปสรรคเหล่านี้ไปได้ด้วยดี” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า ปัญหาหรือข้อจำกัดในการทำหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ คือ องค์ประกอบของวุฒิสภา และรัฐสภา (ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา) ที่มีความหลากหลาย ทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทำให้ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ ต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทางการเมืองแต่ละช่วง และในแต่ละบทบาท ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯก็สามารถเข้าใจถึงความแตกต่างได้เป็นอย่างดี และใช้เลือกใช้วิธีการควบคุมการประชุมให้เหมาะสมกับการประชุมแต่ละประเภท ทำให้สภาสามารถดำเนินการประชุมไปได้ตามที่กฎหมายกำหนด” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 8, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“ในยุคปัจจุบันการทำงานด้านนิติบัญญัติ มีความยุ่งยาก และมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการดำเนินการที่หลากหลายและเกี่ยวพันกันอย่างสูง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้กระบวนการด้านนิติบัญญัติมีตัวแปรที่ซับซ้อนกว่าเดิม ฉะนั้น ผู้นำทางการเมืองจึงต้องมีภาวะผู้นำทางการเมืองที่สูงในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งท่านพรเพชร มีคุณสมบัติภาวะความเป็นผู้นำที่สูง นั่นคือ สร้างศรัทธา กล้าหาญ ทันเวลา หาความรู้ และอดทน

แต่ทั้งนี้ ระบบการเมืองไทยในปัจจุบัน ในบทบาทและพฤติกรรมของนักการเมืองยังห่างไกลจากสิ่งที่ประชาชนมุ่งหวัง ทั้งในเรื่องความไม่รับผิดชอบในหน้าที่การเข้าประชุม การไม่ได้ศึกษากฎหมายที่จะเข้าสู่การพิจารณาในสภา การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง และพวกพ้อง การแสดงกริยาอาการและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ทั้งในและนอกสภา หรือการยั่วแหย่และใช้ถ้อยคำเสียดสีการทำหน้าที่ของประธานในที่ประชุม

ดังนั้น โดยส่วนตัวคิดว่า การเป็นผู้นำทางการเมืองของท่านพรเพชร ในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และวุฒิสภานั้น ไม่มีปัญหาแต่ประการใด ซึ่งไม่ว่าจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าจะฝ่ายค้านหรือรัฐบาล จะได้รับการปฏิบัติในฐานะ

ผู้แทนปวงชนชาวไทยอย่างเท่าเทียมกัน ส่งผลให้ท่านพรเพชร สามารถเผชิญหน้ากับปัญหารอบด้านที่
 ภาโถมเข้ามาได้อย่างสุขุม รอบครอบ และสามารถแก้ไขปัญหานั้นผ่านพ้นไปได้ด้วยดี” **ผู้ให้ข้อมูล
 ลำดับที่ 9, สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2566**

“การปรับตัวและยืดหยุ่นตามสถานการณ์ โดยเฉพาะการผ่อนปรนเพื่อรับฟังความ
 คิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และประสานความคิด ความต้องการของแต่ละกลุ่มหรือแต่ละบุคคล ให้
 ตอบสนองความต้องการร่วมกันได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในทิศทางหรือเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
 ดังนั้น เพื่อลดข้อจำกัดดังกล่าว ควรจะมีกระบวนการในการปรับตัว ดังนี้

1. การเป็นผู้ประสานให้สมาชิกได้มีความใกล้ชิดกัน มีความสัมพันธ์สามัคคีกลม
 เกียวกัน

2. สร้างกระบวนการติดต่อสัมพันธ์ และปฏิบัติต่อสมาชิกในกลุ่ม หรือให้กระตุ้นให้
 การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ บรรลุตามเป้าหมาย

3. กำหนดทิศทาง หรือมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และกำหนดทิศทาง และกระตุ้นให้
 ดำเนินการตามทิศทางที่ได้กำหนดไว้

4. สร้างความน่าเชื่อถือ หรือให้ผู้ตามไม่หวั่นไหว มีความไว้วางใจ จนถึงขั้นที่
 เรียกว่า แสดงความศรัทธาในตัวผู้นำ” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม 2566**

“การพยายามสื่อสารกับประชาชนมากขึ้นผ่านการให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนเมื่อ
 ครั้งดำรงตำแหน่งประธานสนช. จนมาถึงประธานวุฒิสภาในปัจจุบัน ถือว่าเป็นการปรับตัวที่ก่อให้เกิด
 ผลดีสถานิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภา เพราะน่าจะมีส่วนช่วยให้สังคมรับทราบถึงการทำหน้าที่ของ
 ทั้งสององค์กรผ่านตัวผู้นำองค์กรดังกล่าว” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 11, สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤษภาคม
 2566**

“ท่านไม่ค่อย Friendly ไม่มีการเชื่อมโยงโดยตรง ไม่มีปฏิสัมพันธ์ ความเป็นส่วนตัว
 เพราะว่าเป็นผู้นำต้องมีเงื่อนไขอันนี้อันนี้ คือ ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา
 ท่านไม่มีตรงจุดนี้ อาจเพราะที่ท่านเป็นผู้พิพากษา ท่านอาจจะต้องดำรงกรอบของท่าน อาจจะเป็น
 ข้อจำกัดในเรื่องของเรื่องของการรายงาน งานหลัก ๆ สำคัญ งาน authority อยากให้แบ่งงานหลัก ๆ ให้
 ทั้ง 2 ท่านเท่า ๆ กัน” **ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 15, สัมภาษณ์วันที่ 23 พฤษภาคม 2566**

“ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยเคยรับราชการเป็นผู้พิพากษามาก่อนที่จำ
 ดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง การดำเนินการหรือการปฏิบัติหน้าที่ในขณะที่เป็นผู้
 พิพากษานั้นจะมีวัฒนธรรมองค์กรหรือแนววิธีปฏิบัติที่จะถือตัว ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น หรือ
 แม้กระทั่งในชั้นพิจารณาคดีการออกนั่งพิจารณาของศาลจะเป็นเรื่องที่คู่ความนำเสนอพยานต่อศาล
 ศาลมีหน้าที่บันทึกคำเบิกความดังกล่าวเท่านั้นและจะไม่เข้าไปเป็นคู่ต่อสู้กับคู่ความฝ่ายต่าง ๆ ทำให้

ลักษณะนิสัยศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยจึงมีการแบ่งแยกไม่เข้าไปปะทะกับบุคคลอื่น และมีลักษณะดำเนินการแบบเชิงรับมากกว่า

เมื่อได้ดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติการบริหารจัดการและการควบคุมการประชุมต่างๆ ในสภาที่มีสมาชิกที่มีแหล่งที่มาเดียวกันย่อมมีแนวคิดและกระบวนการไปในทางเดียวกัน การควบคุมและบริหารราชการจึงเป็นไปได้โดยง่าย

เมื่อได้ดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภาและรองประธานรัฐสภานั้น ในการประชุมรัฐสภาซึ่งสมาชิกมีที่มาแตกต่างกัน ทำให้มีการปะทะของสมาชิกในที่ประชุมอย่างมาก และตามรัฐธรรมนูญนั้นสมาชิกสภาทุกคนมีศักดิ์ศรีเสมอกัน แม้เป็นประธานรัฐสภาหรือรองประธานรัฐสภาก็เป็นเพียงตำแหน่งที่ควบคุมที่ประชุมเท่านั้น ซึ่งจะมีอำนาจเท่าที่กฎหมายและข้อบังคับกำหนด การที่ประธานในที่ประชุมไม่เข้าไปเกี่ยวข้องในที่ประชุมจึงทำให้เกิดความวุ่นวายในที่ประชุมได้จากลักษณะนิสัยของการทำอาชีพผู้พิพากษาในอดีต ซึ่งจะต่างจากประธานสภาหรือประธานสภาชั่วคราวบางคนที่อาจจะมีลูกเล่นหรือวิธีการวาทศิลป์ต่างๆ ในการลดระดับความรุนแรงของการปะทะในสภา อาทิ ช่วงที่ชัย ชิดชอบเป็นประธานชั่วคราว เกิดมีการประท้วงจาก ส.ส. รังสิมา รอดรัศมี ซึ่งชัย ชิดชอบก็ได้เรียกที่เล่นที่จริงว่าให้แม่ปลาทุคหักใจเย็นๆก่อน ซึ่งการพูดเล่นหรือสร้างความใกล้ชิดกันนั้นจะทำให้สภาวะความตึงเครียดลดลงจากการเบี่ยงความสนใจของผู้ที่ปะทะหรืออภิปรายกันอยู่ ซึ่งด้วยสภาวะที่ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยรักษาตัวเป็นกลางและมีนิสัยของศาลที่จะไม่ไปเกี่ยวข้องกับคู่ความหรือคู่ขัดแย้ง ทำให้ไม่มีการลงไปเล่นกับสมาชิกที่ปะทะกันในที่ประชุม การควบคุมความตึงเครียดในที่ประชุมด้วยลูกเล่นและวาทศิลป์จึงมีน้อยถึงขั้นไม่มี จึงทำให้มักจะเกิดความวุ่นวายในที่ประชุม แต่หลังจากผ่านไปสองถึงสามสมัย ท่านเริ่มศึกษาวิธีการและความคุมที่ประชุมที่มีความแตกต่างและมีความขัดแย้งกันสูงเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารจัดการที่ประชุมรัฐสภาต่อไป

ดังนั้น ประเด็นที่ควรพัฒนานั้นควรมุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการการอภิปรายและการปะทะของสมาชิกโดยมุ่งเน้นการจัดการเรื่องความเยินเย้อของการอภิปรายของสมาชิกที่ในบางคราวมีการกล่าวนอกเรื่องหรือไม่เกี่ยวกับประเด็นอันจะก่อให้เกิดปัญหาคือเสียเวลาที่ประชุม เกี่ยวพันกับสมาชิกอื่นจนเกิดการประท้วงที่มากเกินไปจนสมควร หรือนอกประเด็นและโจมตีฝ่ายอื่นทำให้เกิดการปะทะในที่ประชุม การจัดจังหวะหรือคาดคะเนประเด็นที่น่าจะก่อให้เกิดการปะทะกันจากการกล่าวหรืออภิปรายที่มากเกินไปจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ประธานในที่ประชุมต้องสังเกตอย่างมาก ” **ผู้ให้ข้อมูล ลำดับที่ 16, สัมภาษณ์วันที่ 23 พฤษภาคม 2566**

ต้องการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล ลำดับที่ 9 ลำดับที่ 3 ลำดับที่ 7 ลำดับที่ 1 ลำดับที่ 2 ลำดับที่ 3 ที่มีความเห็นไปในทางเดียวกันในเรื่องของการแสดงความเป็นผู้นำและการปรับตัวที่ดีในการดำรงตำแหน่ง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา โดยนำเสนอข้อมูลไว้ว่า ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ มีการแสดงความเป็นผู้นำทางการเมืองตามสถานการณ์ทางการเมืองไปได้เป็นอย่างดี

มีการปรับตัวตามสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อีกทั้ง องค์ประกอบของวุฒิสภา และ รัฐสภา (ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา) ที่มีความหลากหลาย ทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชรฯ สามารถแสดงบทบาทความเป็นผู้นำและมีการปรับตัวตามสถานการณ์ ในการดำเนินกิจการสภาได้เป็นอย่างดี แต่ยังพบว่าผู้ให้ข้อมูลในลำดับที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลในลำดับที่ 15 และผู้ให้ข้อมูลในลำดับที่ 16 ให้ความเห็นว่า ในช่วงการดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภาท่านใช้ความพยายามจะควบคุมการประชุมให้สงบเรียบร้อย โดยมีสมาชิกสภาบางส่วนที่คอยช่วยๆ ให้ หรือสร้างความไม่สะดวกในการดำเนินกิจการสภาทั้ง 2 สภา ถึงแม้ว่าศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ พยายามจะมีการปรับตัวตามสถานการณ์และใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการดำเนินกิจการสภาแต่ก็ยังพบว่า ความสุขุม นุ่มนวล ประณีประนอม เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกันทุกฝ่าย ยังไม่สามารถทำให้กิจการสภาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อีกทั้งคุณลักษณะเฉพาะของตัว ศาสตราจารย์พรเพชรฯ ที่แสดงออกมาและสะท้อนการรับรู้ของคนบางกลุ่มพบว่า ปัญหาอุปสรรคใหญ่ คือ ท่านไม่ค่อยแสดงความเป็นกันเอง จะมีการปฏิสัมพันธ์ต่อคนเฉพาะกลุ่ม ขาดปฏิสัมพันธ์ต่อคนหมู่มาก จึงทำให้บุคคลทั่วไปไม่สามารถที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลกับท่านได้อย่างตรงไปตรงมา อีกทั้ง บุคลิกความเป็นคนผู้นำที่ตรงไปตรงมา แต่ขาดวาทศิลป์ในการจัดการจึงก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจอันดีอีกทางหนึ่งเช่นเดียวกัน

โดยสรุป ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยเกิดและเติบโตในครอบครัวชนชั้นกลาง สมาชิกในครอบครัวบรรพชากร ได้รับการศึกษาที่ดีโดยศึกษาเล่าเรียนและจบการศึกษาระดับมัธยม จากวชิราวุธวิทยาลัย และได้รับทุน AFS ขณะกำลังศึกษาอยู่ หลังจากนั้นได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ที่นิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยจบการศึกษาในระดับ(เกียรตินิยม) และได้ศึกษาต่อที่เนติบัณฑิตไทยจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และได้ไปศึกษาต่อและจบการศึกษาระดับปริญญาโทกฎหมายจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา ด้วยทุน ก.พ.รับราชการ

สำหรับหน้าที่ราชการ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัยได้รับราชการในตำแหน่งผู้พิพากษา โดยมีเจตนาธรรมณครั้งเริ่มปฏิบัติงานในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยชอบและโดยสุจริต ภายใต้กรอบกฎหมายและนิติประเพณี “ยึดถือเป็นหลักในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง” สำหรับบุคลิกภาพส่วนตัวคือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความตั้งใจมุ่งมั่น ทุ่มเท ทั้งในการเรียนรู้ และการใช้ชีวิต เป็นคนมีเมตตา มีคุณธรรม มีความยุติธรรม มีความอดทน เป็นที่เคารพนับถือ และได้รับความไว้วางใจ ให้ปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญ สำหรับอุปนิสัยเป็นคนมีเมตตา มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความยุติธรรม เป็นคนใจเย็น อดทน อดกลั้น ประกอบกับชีวิตส่วนตัวและหน้าที่ราชการ พร้อมประสบการณ์ต่าง ๆ หล่อหลอมความเป็นตัวตนของท่านที่ชัดเจน จนได้รับความไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญของประเทศชาติหลาย ๆ ด้าน เสมอมา

สำหรับบทบาทผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งจะต้องทำหน้าที่ในการออกกฎหมายและดำเนินงานของรัฐสภาตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ โดยการดำรงตำแหน่งของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จะต้องมีความสมบูรณ์ในการปฏิบัติงาน คือ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความรอบคอบ และมีความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย ตลอดจนยึดหลักนิติธรรมในการพิจารณากฎหมาย ซึ่งในส่วนนี้ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ได้สะท้อนคุณสมบัติส่วนตัวออกมาได้อย่างโดดเด่น

สำหรับกลยุทธ์ในการดำเนินกิจการสภา ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ได้ใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย และสะท้อนสู่การปฏิบัติ จนเห็นเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน อาทิ การวางตัวเป็นกลางไม่มีคู่แข่งในช่วงที่สถานการณ์ทางการเมืองมีความรุนแรง ความเป็นผู้นำ จิตใจดี นำเคารพ และยอมรับจากผู้ร่วมภารกิจ มีความสนใจในการสอนงาน ให้ความรู้กับผู้ใต้บังคับบัญชา มีความอดทน ประณีประนอม และเข้มแข็งในเวลาอันเหมาะสม ทั้งนี้การดำเนินภารกิจสภานิติบัญญัติแห่งชาติเกิดขึ้นจากการเสนอแนะให้มีสภาดังกล่าวจาก คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จำนวน 250 คน ทั้งนี้กลุ่มคนที่มาโดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนที่มิที่มาจากที่เดียวกันกิจการสภาจึงมี “ความเข้มแข็ง” “คล่องตัว” “และเป็นเอกภาพ”

สำหรับบทบาทผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภา ถือเป็นภารกิจสำคัญอีกประการหนึ่ง โดยได้รับเลือกจากเพื่อนสมาชิกวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่ง สำหรับตัวศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ มาจากการแต่งตั้ง และสมาชิกโดยส่วนใหญ่ก็มาจากการแต่งตั้งและเสนอโปรดเกล้าโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น หากแต่สมาชิกวุฒิสภาในชุดดังกล่าวมีความหลากหลายตามแต่ละสาขาวิชาชีพมากยิ่งขึ้น สำหรับหน้าที่ประธานวุฒิสภานั้นต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งวุฒิสภาในฐานะประธานวุฒิสภา และสภาาร่วมที่มีการประชุมร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะรองประธานรัฐสภา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ประธานวุฒิสภานั้นมีการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มเติมจากการปฏิบัติหน้าที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยสาระสำคัญของตำแหน่งดังกล่าวนี้จะต้องดำเนินความสัมพันธ์กับตัวแสดงทางการเมืองและตัวแสดงรัฐในการกำหนดกฎหมายเพื่อบริหารราชการแผ่นดินทุกมิติ

สำหรับกลยุทธ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ คือ ความรู้ ความสามารถเฉพาะทางด้านกฎหมาย ความประณีประนอม โปร่งใส พร้อมรับมือกับความเสี่ยง ในบางสถานการณ์มีการใช้กลยุทธ์ของการเป็นผู้นำที่มีความประณีประนอม รับฟัง และเด็ดขาดตาม

จังหวะของสถานการณ์ สำหรับกลยุทธ์อีกประการหนึ่งที่สำคัญและเป็นหัวใจของการบริหารกิจการ
 สภาคือ การเน้นหลักความยุติธรรมตามกฎหมายและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
 ลักษณะความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่ง
 ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา (leaderization) สรุปได้ดังนี้

- ยึดหลักกฎหมายเป็นสำคัญในการปฏิบัติงาน
- ยึดมั่นในหลักของวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่ประชาชนหรือผู้ที่มาใช้บริการ
- ส่งเสริมค่านิยมขององค์กร และแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของธรรมาภิบาลโดยการ

ปฏิบัติ

- มีการสื่อสารที่ดี
- การตัดสินใจอย่างโปร่งใส และมีการบริหารความเสี่ยงที่รัดกุม
- เป็นนักเจรจาต่อรอง เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่จะเจรจา
- การตัดสินใจที่เด็ดขาดเมื่อโอกาสมาถึง
- มีทักษะทางแนวคิดรู้เท่าทันกระแสสังคม
- เน้นการทำงานเป็นทีม เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย
- เน้นการให้นโยบาย และสั่งการผู้แทนฝ่ายวุฒิสภา ไปประสานงานอยู่เสมอ
- มีความประนีประนอม
- มีการสื่อสารที่ดีมีการชี้แจงช่วยแนะนำ และแสดงความเด็ดขาดในบางกรณี
- ควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย กรณีศึกษา : การดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา เป็นงานวิจัยที่มีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของตัวแสดงในทางการเมืองต่อการทำหน้าที่บริหารกลไกทางนิติบัญญัติซึ่งเป็นหน่วยงานทางการเมืองที่สำคัญในการทำหน้าที่ออกนโยบายเชิงโครงสร้าง สำหรับการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยในทุกมิติ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ เป็นหนึ่งในบุคคลทางการเมืองของฝ่ายนิติบัญญัติที่มีความสำคัญกับการทำหน้าที่ในบทบาทดังกล่าว การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นการพยายามค้นหาลักษณะของผู้นำที่สามารถบริหารฝ่ายนิติบัญญัติได้อย่างเหมาะสมจากกรณีศึกษา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างประโยชน์สำหรับการพัฒนางานวิจัยด้านการศึกษาภาวะผู้นำกับการบริหารงานในรูปแบบที่นอกเหนือไปจากระบบราชการซึ่งทำให้มุมมองของการศึกษาภาวะผู้นำกว้างขวางขึ้น งานวิจัยนี้ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ของการศึกษาทั้ง 3 วัตถุประสงค์ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาภูมิหลังและชีวประวัติของศาสตราจารย์พิเศษ พรเพชร วิชิตชลชัย (2) เพื่อศึกษาความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา และ (3) เพื่อศึกษาประเมินความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (In – depth Interview) 5 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายการเมือง (2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายข้าราชการประจำ (3) กลุ่มอดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสมาชิกวุฒิสภา (4) บุคคลผู้เห็นต่างในการทำหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา และ (5) ได้ทำการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย เป็นหน่วยการศึกษาหลัก ในการทำหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

ผลการศึกษาพบว่า (1) ภูมิหลังและชีวประวัติของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (socialization) ถือว่ามีความสำคัญกับการอธิบายตัวตนส่วนหนึ่งของท่าน โดยผู้ให้ข้อมูลทุกท่านต่างให้ความเห็นพ้องในทางเดียวกันว่า พื้นฐานความเป็นมาของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ มีผลต่อรูปแบบลักษณะเชิงพฤติกรรมในการทำหน้าที่ทางการเมืองทั้งสองตำแหน่ง ศาสตราจารย์พิเศษพร

เพชรฯ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากวชิราวุธวิทยาลัย เข้าสู่ระดับการเรียนในระดับอุดมศึกษาด้านกฎหมายทั้งในและต่างประเทศ ปริญญาตรีจบจากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนติบัณฑิตไทย จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และจบปริญญาโทกฎหมายจากมหาวิทยาลัยฮาวาร์ด สหรัฐอเมริกา ด้วยทุนรัฐบาล ก.พ. สำหรับตำแหน่งในการรับราชการที่สำคัญรับราชการในครั้งแรกที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ภาค 4 ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ โดยในช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาอยู่นั้น ได้รับการแต่งตั้งเป็นองค์คณะผู้พิพากษาในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีการพิจารณาคดีสำคัญ คือ คดีทุจริตจัดซื้อกล้วยพารา นอกจากนี้ยังร่วมกับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ช่วงปี 2550) เสนอแก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดโทษประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 สำหรับหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ศาสตราจารย์พรเพชรฯ ยังเป็นอาจารย์สอนวิชากฎหมายในหลายวิทยาลัย จนได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าให้เป็น “ศาสตราจารย์พิเศษ” คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในบทบาทการทำงานร่วมกับต่างประเทศ คือ การเป็นกรรมการบริหารสมาคมกฎหมายอาเซียน (The ASEAN Law Association) และงานต่างประเทศในองค์กรอื่น ๆ เช่นกัน

เมื่อปี 2556 ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2556 ต่อมาในเดือนกรกฎาคม เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2557 ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

และได้รับเลือกจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สำหรับการฝึกอบรม ผ่านการอบรมจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.41) และสถาบันพระปกเกล้า (ปปร.11) ซึ่งหนึ่งในสภาพแวดล้อมที่ช่วยขัดเกลาความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ในกรอบของชนชั้นนำและมุมมองความคิดที่ยึดถือกฎหมายเป็นหลักอย่างเข้มแข็ง นอกจากนี้ ในส่วนของการหล่อหลอมจากครอบครัว ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ เติบโตในครอบครัวชนชั้นกลาง สมาชิกในครอบครัวรับราชการ ในสายทหารและสายกฎหมาย ซึ่งมีผลต่อทัศนคติในการชีวิตและการทำงานให้แก่ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ อาทิ การดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลาง และความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ยึดถือเป็นหลักในการอำนวยความสะดวกธรรมให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรม และทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ประเทศชาติและตอบแทนคุณแผ่นดินสำหรับบุคลิกของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ที่โดดเด่นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูลโดยส่วนใหญ่มองว่า เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความตั้งใจ มุ่งมั่น ทุ่มเท ทั้งในการเรียนรู้ และการใช้ชีวิต ท่านจึงได้ประสบความสำเร็จ และเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน นอกจากนี้ยังมีอุปนิสัยเป็นคนมีเมตตา มี

คุณธรรม มีความยุติธรรม มีความอดทน เป็นที่เคารพนับถือ และได้รับความไว้วางใจจากบุคคลสำคัญ ให้ปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญต่อประเทศชาติในระดับสูงสุดหลายครั้งหลายครา

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ มองว่าการเมืองเป็นเรื่องของอำนาจและการบริหารการใช้ อำนาจ โดยเน้นหลักการที่ว่า “การจะเป็นผู้นำที่ดีได้ ต้องเคยเป็นผู้ตามที่ดีมาก่อน” กระทั่งเมื่อ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ได้เข้าปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำรัฐสภา ก็ได้เป็นผู้นำกล่าวถ้อยแถลงในนาม รัฐสภา ตลอดจนกิจการงานอื่น เช่น การได้รับเลือกให้เป็นกรรมการบริหารสมาคมของอาเซียน รวมถึงรางวัลเกียรติคุณต่าง ๆ มากมาย สำหรับเกียรติประวัติภายหลังการดำรงตำแหน่งในระดับสูง คือ ได้รับคัดเลือกเป็นนิสิตเก่าดีเด่นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักเรียนทุนรัฐบาลดีเด่น สิ่งเหล่านี้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการวางตัวของท่าน เป็นอย่างมาก สำหรับความสนใจและงานอดิเรกศาสตราจารย์ พิเศษพรเพชร ฯ ยังเป็นนักอ่านและเป็นผู้มีความจำเป็นเลิศ สนใจอ่านหนังสือเรื่องเกี่ยวกับการเมือง ทำให้ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถรอบด้าน

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างตัวตนของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ประกอบด้วย (1) ด้านสังคม ได้แก่ การรู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสามารถ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะทางการสื่อสาร มีทักษะทางสังคมอันเป็นประโยชน์ ต่อการใช้ชีวิต และมีความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (2) ด้านสติปัญญา ได้แก่ การคิดอย่างมี เหตุผล สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ รู้จักหาวิธีการจัดการรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ด้วยปัญญา (3) ด้านบุคลิกภาพ ท่านเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวอยู่เสมอ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ควบคุม อารมณ์ได้ดี มีคุณธรรมจริยธรรม และเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยใจอกที่ดีงาม เป็น คนดี มีศีลธรรม เป็นผู้รู้จักพุดจาโดยมีเหตุผลและหลักการสามารถชี้แจง แนะนำ ให้ผู้อื่น ได้เข้าใจ ถึง ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี (4) ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ท่านเป็นผู้ที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีที่สุด มี ความรับผิดชอบ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มุ่งทำงานเป็นสำคัญ รวมทั้งท่านเป็นผู้มีสำนึกในภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบสูง โดยมีสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อส่วนรวม เพื่อให้องค์กรที่ท่าน รับผิดชอบอยู่ สังคม และประเทศชาติ ให้มีความเจริญ (5) ด้านการใช้หลักนิติธรรม (Rule of Law) การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือก ปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ รวมถึงศาสตราจารย์พิเศษพร เพชร ฯ ในทัศนะของผู้ให้ข้อมูลยังได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ปรับปรุงตนให้อยู่ในสังคมที่มีภาวะที่ แตกต่างได้เหมาะสม ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ คิดว่าเป็นผลจากการเรียนด้านนิติศาสตร์ที่ ต้องอาศัยการเรียนรู้ด้วยการทำความเข้าใจอย่างเป็นเหตุผล ดังนั้น เมื่อเข้ามาทำงานในตำแหน่งสำคัญจึงมี ส่วนให้นำเอาทักษะดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

(2) บทบาทผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่ง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา (Leadership) ผู้ให้ข้อมูลในภาพรวมเห็นพ้องกัน

ว่า ตำแหน่งการเป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งสำคัญของบ้านเมืองแสดงให้เห็นว่า ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ เป็นผู้ที่มีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติทั้งจากพฤติกรรมและคุณสมบัติเฉพาะตัว ซึ่งสามารถนำไปสู่ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ ในส่วนลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับบทบาทผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ นั้น ผู้ให้ข้อมูลต่างมองว่าความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พรเพชร ฯ มีลักษณะเชิงพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่สำคัญต่อการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา มีความโดดเด่นเชิงบุคลิกลักษณะหลายประการ ได้แก่ การวางตัวเป็นกลาง ไม่มีคู่ขัดแย้งในช่วงที่สถานการณ์ทางการเมืองมีความรุนแรง ความเป็นผู้นำ จิตใจดี นำเคารพ และเป็นที่ยอมรับจากผู้ร่วมภารกิจ ขณะเดียว ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ มีความสนใจในการสอนงานให้ ความรู้กับผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นลักษณะหนึ่งที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการเคารพและยอมรับ มีความอดทน ประณีประนอม และเข้มแข็งในเวลาอันเหมาะสม เป็นที่ไว้วางใจ

อย่างไรก็ตาม การดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ แม้จะมีภารกิจแบบเดียวกันแต่ก็ทำให้ท่านแสดงบทบาทผู้นำคล้ายคลึงและแตกต่างกันบ้างในบางส่วน ในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลมองว่าบทบาทในทางการเมืองของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ที่ผ่านมา ทั้ง 2 สถานะ คือ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา มีความแตกต่างกันจากสถานภาพทางอำนาจและหน้าที่ของตำแหน่งทั้งสองตามกฎหมายมีความแตกต่างกัน และบริบทสถานการณ์ทางการเมืองแตกต่างกัน สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการออกกฎหมายเพื่อปฏิรูปการเมือง ซึ่งถือว่ามีความเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ ด้วยการปฏิบัติงานของสภานิติบัญญัติสภาเดียว ขณะที่วุฒิสภาทำหน้าที่ทั้งการออกกฎหมาย การแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง งานด้านต่างประเทศ รวมถึงร่วมกับฝ่ายบริหารในการพัฒนาประเทศให้ขับเคลื่อนไปด้วยดีด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ อำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญ และข้อบังคับกำหนดไว้ ทำให้การปฏิบัติงานจึงมีความสัมพันธ์กับกลไกทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินตามกฎหมายที่ค่อนข้างหลากหลาย บทบาทการนำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จึงเป็นไปหลายรูปแบบ และทำให้การบริหารกิจการงานสภาทั้งสองจึงให้ผลแตกต่างกันในบางครั้ง โดยการทำหน้าที่เป็นประธานวุฒิสภาของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ เกิดอุปสรรคในบางครั้งเนื่องจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เคารพการปฏิบัติหน้าที่ของตัวเองแสดงทางการเมือง เป็นต้น

ผู้ให้ข้อมูลบางท่านได้ตั้งข้อสังเกตว่า ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ มีลักษณะการเป็นผู้นำที่ยังไม่เด็ดขาดในบางครั้งจากจังหวะในการระงับการถกเถียงในการประชุมที่ทำให้สภาอาจไม่บรรลุเป้าหมายของการประชุมและในด้านการบริหารอำนาจผ่านการมอบหมายและสั่งการศาสตราจารย์

พิเศษพรเพชร ฯ ยังไม่สามารถสร้างสมดุลในการมอบหมายสั่งการได้อย่างมีประสิทธิภาพนัก ทำให้การปฏิบัติงานยังไม่เกิดความเป็นระบบเท่าที่ควร

(3) การประเมินความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา (leaderization) จากข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์เห็นตรงกันว่า การปฏิบัติงานของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ในหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา มีความคล้ายคลึงกันในลักษณะของภารกิจ คือ เป็นผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติเช่นเดียวกัน หากแต่องค์ประกอบของสถาบันทั้งสองมีความแตกต่างกันอยู่บ้างจากที่มาของสมาชิกภายในสถาบันและบทบาทหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติทั้งสอง การปฏิบัติหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ในฐานะประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นไปได้ได้อย่างคล่องตัวจากความเป็นเอกภาพของสภา กลยุทธ์เพื่อรักษาการนำหรือการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จึงเน้นการใช้กลยุทธ์เฉพาะตัว และเน้นการแลกเปลี่ยนความต้องการและความคิดเห็นกับสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ มีการใช้กลยุทธ์ความโปร่งใสและประนีประนอม กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์ความสุภาพน่าเคารพ กลยุทธ์จากความรู้เฉพาะทางด้านกฎหมาย เป็นต้น กลยุทธ์เหล่านี้ถือเป็นวิธีการที่สนับสนุนให้ศาสตราจารย์พรเพชร สามารถสร้างการมีส่วนร่วมและความเห็นพ้องต้องกันอย่างเป็นเอกภาพ ขณะที่วุฒิสภาแม้ว่าจะมีที่มาในลักษณะที่มาจาก การแต่งตั้งหากแต่ความหลายหลายและภารกิจงานของวุฒิสภายังมีภารกิจที่หลากหลาย การปฏิบัติหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จึงมีกลยุทธ์ในหลายรูปแบบ อาทิ กลยุทธ์เฉพาะตัว ที่เน้นความรู้ความสามารถเฉพาะทางด้านกฎหมาย ความประนีประนอม โปร่งใส และมีส่วนร่วม ขณะเดียวกันก็มีการเตรียมพร้อมรับมือกับความเสี่ยงทุกครั้งที่ต้องดำเนินการกิจ ซึ่งเป็นบุคลิกเชิงพฤติกรรมที่ได้รับการพัฒนามาโดยตลอด กลยุทธ์ตามสถานการณ์ที่ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ แสดงออกในบทบาทผู้นำประนีประนอมและผู้นำที่เข้มแข็งเด็ดขาดตามจังหวะของสถานการณ์มีทั้งความขัดแย้งและความร่วมมือ รวมถึงในบางครั้งยังมีการปล่อยให้สถานการณ์ปัญหาดำเนินตัวเองไปอีกด้วยโดยคำนึงถึงเป้าหมายที่ภารกิจต้องการบรรลุความต้องการเป็นหลักสำคัญ นอกจากนี้ในสถานะการปฏิบัติงานประธานวุฒิสภาศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ยังมีการใช้กลยุทธ์ที่นำไปสู่การนำแบบยั่งยืนด้วยการเน้นหลักความยุติธรรมตามกฎหมายและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายค่อนข้างมาก เพื่อให้สภาเป็นพื้นที่ของการแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกอย่างสมดุล เพื่อให้ภารกิจของสภามีบรรลุผลสำเร็จ

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า (1) ภูมิหลังและชีวประวัติของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (socialization) ถือว่ามีความสำคัญกับการอธิบายตัวตนส่วนหนึ่งของท่าน (อุดม ทุมไธสิต ,2544 หน้า 261 – 263) ได้อธิบายไว้ว่า ลักษณะของผู้นำพิจารณาได้จากปัจจัยหลายประการ อาทิ ลักษณะนิสัยของผู้นำ รูปแบบการแสดงออกซึ่งกิจกรรมของผู้นำ ลักษณะของผู้ตาม บริบทของผู้นำ เป็นต้น โดยผู้ให้ข้อมูลทุกท่านต่างให้ความเห็นพ้องในทางเดียวกันว่าพื้นฐานความเป็นมาของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ มีผลต่อรูปแบบลักษณะเชิงพฤติกรรมของท่านในการทำหน้าที่ทางการเมืองทั้งสองตำแหน่ง ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากวชิราวุธวิทยาลัย เข้าสู่ระดับการเรียนในระดับอุดมศึกษาด้านกฎหมายทั้งในและต่างประเทศ รับราชการที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ภาค 4 ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานวุฒิสภา เมื่อปี 2558 ขณะดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ศาสตราจารย์พรเพชร ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2556 ต่อมาเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2557 ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และได้รับเลือกจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เคยรับการศึกษาอบรมจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.41) และสถาบันพระปกเกล้า (ปปร.11) และศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ เติบโตในครอบครัวชนชั้นกลางสมาชิกในครอบครัวรับราชการ ทั้งในสายทหารและสายกฎหมายซึ่งมีผลต่อทัศนคติในการชีวิตและการทำงานให้แก่ศาสตราจารย์พรเพชรฯ สอดคล้องกับคำอธิบายของ ยศ สันตสมบัติ (2533) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อำนาจ บุคลิกภาพและผู้นำการเมืองไทย โดยรวบรวมแนวทางการศึกษาวิจัยไว้โดยอ้างถึง วิลเฮล์ม ดิลเทย์ นักปรัชญาชาวเยอรมันที่ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์ไว้ว่า ความเป็นจริงดำรงอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ซึ่งถูกกำหนดด้วยประสบการณ์ และพระมหาคอติศักดิ์ เตชปถโญ (โจมรัมย์) (2555 : หน้า 23) กระบวนการขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้และรับเอาระเบียบ กฎเกณฑ์ ความประพฤติและค่านิยมต่าง ๆ ของกลุ่มคนในสังคมมาพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่สังคมยอมรับการดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลาง และความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ยึดถือเป็นหลักในการอำนวยความยุติธรรมให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรม และทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ประเทศชาติและตอบแทนคุณแผ่นดิน ล้วนเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ได้รับการขัดเกลามาทั้งทางสังคม ครอบครัว และการศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างตัวตนของศาสตราจารย์พรเพชร ประกอบด้วย (1) ด้านสังคม ได้แก่ การรู้จักสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสามารถในการทำงาน

ร่วมกับผู้อื่น มีทักษะทางการสื่อสาร มีทักษะทางสังคมอันเป็นประโยชน์ ต่อการใช้ชีวิต และมีความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (2) ด้านสติปัญญา ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผล สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ รู้จักหาวิธีการจัดการรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ด้วยปัญญา (3) ด้านบุคลิกภาพ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ เป็นผู้ที่มีความตื่นตัวอยู่เสมอ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ควบคุมอารมณ์ได้ดีมีคุณธรรมจริยธรรม และเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยใจคอที่ดีงาม เป็นคนดี มีศีลธรรม เป็นผู้รู้จักพุดจาโดยมีเหตุผลและหลักการสามารถชี้แจงแนะนำ ให้ผู้อื่น ได้เข้าใจ ถึงปัญหาต่าง ๆ ได้ดี (4) ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ท่านเป็นผู้ที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีที่สุด มีความรับผิดชอบ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มุ่งทำงานเป็นสำคัญ รวมทั้งท่านเป็นผู้มีสำนึกในภาระหน้าที่ความรับผิดชอบสูง คือ มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อส่วนรวม เพื่อให้องค์กรที่ท่านรับผิดชอบอยู่ สังคม และประเทศชาติ ให้มีความเจริญ (5) ด้านการใช้หลักนิติธรรม (Rule of Law) การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ รวมถึงศาสตราจารย์พรเพชรในทัศนะของผู้ให้ข้อมูลยังได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ปรับปรุงตนให้อยู่ในสังคมที่มีภาวะที่แตกต่างได้เหมาะสม ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ คิดว่าเป็นผลจากการเรียนด้านนิติศาสตร์ที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ด้วยการทำความเข้าใจอย่างเป็นเหตุผล ดังนั้น เมื่อเข้ามาทำงานในตำแหน่งสำคัญจึงมีส่วนให้นำเอาทักษะดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สมยศ นาวีการ (2540) ได้นำเสนอ แนวคิดทฤษฎี 3 – D Management Style ของ เรตดินซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ สองลักษณะคือ ผู้นำแบบ Missionary คือ ผู้นำที่เกรงอกเกรงใจเพื่อนร่วมงาน ทำงานเพียงลำพังซึ่งส่งผลให้คุณภาพงานต่ำ Related Developer คือ ผู้นำในลักษณะดังกล่าวควรพัฒนาผู้ตามให้มีความรับผิดชอบของงานมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ และผู้นำแบบ Compromiser คือ ผู้นำที่มีลักษณะเป็นผู้ประนีประนอมทั้งในเรื่องงานและเรื่องคน Integrated Executive ซึ่งส่งผลให้ผลงานดีและความสัมพันธ์กับผู้ตามดี ซึ่งการมีคุณสมบัติสองลักษณะนี้ทำให้ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ มีทั้งจุดแข็งและข้อสังเกตในการทำหน้าที่ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ตรงที่การสร้างความร่วมมือในความสัมพันธ์ต่อผู้อื่นเป็นผลดีแต่จะไม่สามารถสร้างความเด็ดขาดให้กับการทำหน้าที่ในบางสถานการณ์ที่ต้องหาข้อสรุปในความขัดแย้งได้

(2) บทบาทผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา (Leadership) ผู้ให้ข้อมูลในภาพรวมเห็นพ้องกันว่า ตำแหน่งการเป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งสำคัญของบ้านเมืองแสดงให้เห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติทั้งจากพฤติกรรมและคุณสมบัติเฉพาะตัว ซึ่งสามารถนำไปสู่ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ

อย่างไรก็ตาม การดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา ของศาสตราจารย์พรเพชรฯ แม้จะมีการปฏิบัติงานเดียวกันแต่ก็ทำให้ท่านแสดงบทบาทผู้นำ คล้ายคลึงและแตกต่างกันบ้างในบางส่วน ในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลมองว่าบทบาทในทางการเมืองของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ที่ผ่านมา ทั้ง 2 สถานะ คือ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา มีความแตกต่างกันจากสถานภาพทางอำนาจและหน้าที่ของตำแหน่งทั้งสองตามกฎหมายที่มีความแตกต่างกัน และบริบทสถานการณ์ทางการเมืองแตกต่างกัน สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการออกกฎหมายเพื่อปฏิรูปการเมืองซึ่งถือว่ามีความเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ ด้วยการปฏิบัติงานของสภานิติบัญญัติสภาเดียว ขณะที่วุฒิสภำทำหน้าที่ทั้งออกกฎหมาย แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง งานด้านต่างประเทศ รวมถึงร่วมกับฝ่ายบริหารในการพัฒนาประเทศให้ขับเคลื่อนไปด้วยดีด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ อำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญ และข้อบังคับกำหนดไว้ ทำให้การปฏิบัติงานจึงมีความสัมพันธ์กับกลไกทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินตามกฎหมายที่ค่อนข้างหลากหลาย บทบาทการนำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จึงเป็นไปหลายรูปแบบ และทำให้การบริหารกิจการงานสภาทั้งสองจึงให้ผลแตกต่างกันในบางครั้ง โดยการทำหน้าที่เป็นประธานวุฒิสภาของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ เกิดอุปสรรคในบางครั้งเนื่องจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เคารพการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแสดงทางการเมือง เป็นต้น

(3) การประเมินความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา (leaderization) จากข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์เห็นตรงกันว่ากรปฏิบัติงานของศาสตราจารย์พรเพชรฯ ในหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา แม้ว่าในลักษณะของภารกิจคือผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติเช่นเดียวกัน หากแต่องค์ประกอบของสถาบันทั้งสองมีความแตกต่างกันอยู่บ้างจากที่มาของสมาชิกภายในสถาบันและบทบาทหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติทั้งสอง การปฏิบัติหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ในฐานะประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นไปได้อย่างคล่องตัวจากความเป็นเอกภาพของสภา กลยุทธ์เพื่อรักษาการนำหรือการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จึงเน้นการใช้กลยุทธ์เฉพาะตัว และเน้นการแลกเปลี่ยนความต้องการและความคิดเห็นกับสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ มีการใช้กลยุทธ์ความโปร่งใสและประนีประนอม กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์ความสุภาพน่าเคารพ กลยุทธ์จากความรู้เฉพาะทางด้านกฎหมาย เป็นต้น กลยุทธ์เหล่านี้ถือเป็นวิธีการที่สนับสนุนให้ศาสตราจารย์พรเพชร สามารถสร้างการมีส่วนร่วมและความเห็นพ้องต้องกันอย่างเป็นเอกภาพ ขณะที่วุฒิสภำแม้ว่าจะมีที่มาในลักษณะที่มาจากแต่งตั้งหากแต่ความหลายหลายและภารกิจงานของวุฒิสภำยังมีภารกิจที่หลากหลาย การปฏิบัติหน้าที่ของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จึงมีกลยุทธ์

ในหลายรูปแบบ อาทิ กลยุทธ์เฉพาะตัว ที่เน้นความรู้ความสามารถเฉพาะทางด้านกฎหมาย ความประณีประนอม โปร่งใส และมีส่วนร่วม ขณะเดียวกันก็มีการเตรียมพร้อมรับมือกับความเสี่ยงทุกครั้งที่ต้องดำเนินการกิจซึ่งเป็นบุคลิกเชิงพฤติกรรมที่ได้รับการพัฒนามาโดยตลอด กลยุทธ์ตามสถานการณ์ที่ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ แสดงออกในบทบาทผู้นำประณีประนอมและผู้นำที่เข้มแข็งเด็ดขาดตามจังหวะของสถานการณ์ที่มีทั้งความขัดแย้งและความร่วมมือโดยคำนึงถึงเป้าหมายที่ภารกิจต้องการบรรลุความต้องการเป็นหลักสำคัญ สอดคล้องกับ ปรีดี นุกูลสมปรารถนา (2566 : ออนไลน์) ที่อธิบายว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) คือ ผู้นำที่มีทักษะทุกอย่างอยู่ในตัวทั้งความสามารถ มุมมอง ความคิด และพฤติกรรมที่ผสมผสานทั้งเหตุผลบวกจิตนาการ สามารถสร้างความสำเร็จให้เกิดกับองค์กรในแบบต่าง ๆ และบริหารจัดการทั้งผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงผู้บริหารระดับสูงในองค์กร และผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่เก่งสามารถเปลี่ยนสถานการณ์เลวร้ายหลายๆ อย่างให้กลับมาดีได้ และยังสามารถแปลงกลยุทธ์ให้กลายเป็นกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย โดยเมื่อพิจารณาถึงกลยุทธ์ที่ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ได้ดำเนินการทำหน้าที่บริหารกิจการสภาจะเห็นได้ว่าในบทบาทของประธานทั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภามีการวางกลยุทธ์ในการดำเนินงานตลอด โดยเฉพาะกลยุทธ์ที่เตรียมพร้อมเพื่อใช้ในการบริหารงานประชุมนั้นเป็นกลยุทธ์ตามสถานการณ์ที่มีความหลากหลายซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์และการพิจารณาความเหมาะสมในมุมมองของศาสตราจารย์พรเพชรเอง

นอกจากนี้ในสถานะการปฏิบัติงานประธานวุฒิสภานั้นศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ยังมี การใช้กลยุทธ์ที่นำไปสู่การนำแบบยั่งยืนด้วยการเน้นหลักความยุติธรรมตามกฎหมายและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายค่อนข้างมากเพื่อให้สภาเป็นพื้นที่ของการแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกอย่างสมดุล เพื่อให้ภารกิจของสภามีบรรลุผลสำเร็จ

แต่ในอีกทางหนึ่งพบว่า เมื่อมีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกสภาจะมีความหลากหลาย มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันของกลุ่มสมาชิกทั้ง 2 สภา ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ สามารถแสดงบทบาทความเป็นผู้นำและมีการปรับตัวตามสถานการณ์ในการดำเนินกิจการสภาได้เป็นอย่างดีแทบทุกครั้ง แต่ในขณะเดียวกันการดำเนินกิจการสภา ในช่วงการดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภา ท่านต้องใช้ความพยายามจะควบคุมการประชุมให้สงบเรียบร้อย เนื่องด้วยมีสมาชิกสภาบางส่วนที่คอยยั่ววู หรือสร้างความไม่สะดวกในการดำเนินกิจการสภาทั้ง 2 สภา ซึ่งถือเป็นความท้าทายในการแสดงบทบาทความเป็นผู้นำถึงแม้ว่าศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จะพยายามปรับตัวตามสถานการณ์และใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการดำเนินกิจการสภาแต่ก็ยังพบว่า ความสุขุม นุ่มนวล ประณีประนอม เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกันทุกฝ่าย ยังไม่สามารถทำให้กิจการสภาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ในทางเดียวกันคุณลักษณะเฉพาะของตัวศาสตราจารย์พรเพชรฯ ที่แสดงออกมาและตลอดจนการรับรู้ของบุคคลบางกลุ่ม พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรค คือ บุคลิกส่วนตัวของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ไม่ค่อยแสดงความเป็นกันเอง จะมีการปฏิสัมพันธ์ต่อคนเฉพาะกลุ่มขาดปฏิสัมพันธ์ต่อคนหมู่มาก จึงทำให้บุคคลทั่วไปสะท้อนว่าไม่สามารถที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลกับศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ได้อย่างตรงไปตรงมา อีกทั้งบุคลิกความเป็นคนผู้นำที่ตรงไปตรงมา แต่ขาดวาทศิลป์ในการจัดการจึงก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจอันดีอีกทางหนึ่งเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Fiedler's Contingency Model of Leadership Effectiveness) ที่กล่าวถึง ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ส่วน คือ 1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม 2. บุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ ของผู้นำ มีส่วนสำคัญที่จะสร้างความน่าเชื่อถือให้กลุ่มยอมรับ และ 3. ลักษณะโครงสร้างของงาน อำนาจในการบริหารมีส่วนสำคัญและลักษณะของอำนาจผู้นำ

ดังนั้นตามทฤษฎีของ Fiedler สะท้อนให้เห็นว่าภาวะผู้นำจะมีประสิทธิภาพหรือไม่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับสถานการณ์ หากความสัมพันธ์ของผู้นำและผู้ตามเป็นไปด้วยดี มีโครงสร้างองค์การชัดเจน ผู้นำจะสามารถควบคุมสถานการณ์ขององค์กรได้ โดยเมื่อพิจารณาถึงความสำเร็จและความท้าทายในการดำเนินกิจการสภาของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ จะพบว่า ความเป็นผู้นำในการดำเนินกิจการสภาประสบความสำเร็จในบางครั้งและประสบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการในบางครั้งเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในยุคสมัยที่ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ ดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภา ซึ่งมีผลมาจาก บุคลิกที่แสดงออก ตลอดจนอำนาจตามโครงสร้างที่มีทั้งในส่วนของวุฒิสภาและรัฐสภา นอกจากนี้การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิกสภาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร ฯ แสดงบทบาทภาวะผู้นำทางการเมืองในการดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่งเมื่อเทียบกับการดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่สามารถแสดงบทบาทภาวะผู้นำทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพที่มากกว่า

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (political leadership) ให้กับผู้ดำรงตำแหน่งประธานฝ่ายนิติบัญญัติ เนื่องจากในหัวใจสำคัญของการทำหน้าที่เป็นผู้นำของฝ่ายนิติบัญญัติคือการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการออกแบรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผลผลิตของฝ่ายนิติบัญญัติได้รับการยอมรับจากสาธารณะ

2. ควรกำหนดการบริหารอำนาจสั่งการมอบหมายงานเชิงระบบให้กับการบริหารกิจการสภา เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการบริหารระบบงานและการสะท้อนความสามารถของผู้นำในรักษาความต่อเนื่องของระบบและสร้างสมดุลอำนาจ (balance of power) ของการบริหารงานกิจการสภา

5.3.2 ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสร้างการศึกษาภาวะผู้นำของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของฝ่ายนิติบัญญัติด้วยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อค้นหาความเหมือนความต่างในคุณลักษณะของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในการเมืองที่ฝ่ายนิติบัญญัติมาจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง เพื่อที่จะได้แนวทางการพัฒนากลไกทางการเมืองต่อไป

สำหรับ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องภาวะผู้นำของศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

: กรณีศึกษา การทำหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

ศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย

1. ให้ท่านอธิบายถึงความเป็นมา ชีวิตประวัติของท่านว่าเป็นมาอย่างไร
2. ครอบครัว สังคม และการศึกษา มีผลต่อการหล่อหลอมท่านหรือไม่ อย่างไร
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างตัวตนของท่านมีอะไรบ้าง และแต่ละปัจจัยทำให้เกิดตัวตนได้อย่างไร
4. ท่านสนใจการเมือง เมื่อใด เพราะเหตุใด สถานการณ์ใด หรือเงื่อนไขอะไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
5. ท่านได้เข้าสู่การเมืองในสถานะอะไรเป็นครั้งแรก เพราะเหตุใด
6. บทบาทท่านในทางการเมืองที่ผ่านมา 2 สถานะ คือ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา เป็นมาอย่างไร มีบทบาทหน้าที่อย่างไรในทางการเมือง ในการปฏิบัติหน้าที่มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง ท่านใช้วิธีการ/กลยุทธ์ใดบ้างในการจัดการกับปัญหา
7. ท่านมองตัวท่านเองในฐานะผู้นำทางการเมืองในการดำรงตำแหน่งทั้งสองว่ามีลักษณะอย่างไร
8. ความเป็นผู้นำทางการเมืองของท่านเกิดขึ้นและมีกระบวนการพัฒนาอย่างไร
9. ท่านใช้กลยุทธ์เชิงภาวะผู้นำแบบใดในการรักษาความเป็นผู้นำทางการเมืองของท่านตลอด 10 ปีที่ผ่านมา
10. สถานการณ์ทางการเมืองทั้งสองครั้งที่ท่านดำรงตำแหน่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา ทำให้ท่านต้องปรับตัวอย่างไรบ้าง มีเงื่อนไขอะไรเป็นแรงผลักดันให้เกิดการปรับตัวไปในทิศทางนั้น และในการปรับบทบาทมีปัญหาหรือข้อจำกัดอะไรบ้าง และส่งผลอย่างไรในการปรับตัวของท่านในการเป็นผู้นำทางการเมืองใน 2 เหตุการณ์
11. หากให้ท่านประเมินความเป็นผู้นำทางการเมืองของท่านในทั้งสองเหตุการณ์ ท่านคิดว่าการเป็นผู้นำทางการเมืองในการบริหารกิจการสภา ควรต้องพัฒนาในประเด็นใดบ้างเพราะเหตุใด

สำหรับ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง

แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องภาวะผู้นำของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย
: กรณีศึกษา การทำหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประธานวุฒิสภา

กลุ่มที่.....ลำดับที่.....ผู้ให้ข้อมูล.....
ตำแหน่ง.....หน่วยงาน/องค์กร.....

1. ชีวิตประวัติของท่าน ศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย ที่ท่านรับทราบเป็นอย่างไร
2. ท่านคิดว่าครอบครัว สังคม และการศึกษา มีผลต่อการหล่อหลอมศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย หรือไม่ อย่างไร
3. ท่านคิดว่าปัจจัยใดมีผลต่อการสร้างตัวตนของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย
4. ท่านรู้จักหรือรับรู้ การเข้าสู่การเมืองของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย ในสถานะอะไร เป็นครั้งแรก และท่านเห็นเป็นอย่างไร
5. ในมุมมองของท่านบทบาท ในทางการเมืองของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย ที่ผ่านมา ทั้ง 2 สถานะ คือ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา เป็นมาอย่างไร มีบทบาทหน้าที่อย่างไรในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง
6. ในมุมมองของท่าน การปฏิบัติหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง และท่านพรเพชรใช้วิธีการ/กลยุทธ์ใดในการจัดการกับปัญหา
7. ในมุมมองของท่านศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย ได้แสดงความเป็นผู้นำทางการเมืองให้เห็นในการปฏิบัติหน้าที่และมีกระบวนการพัฒนาความเป็นผู้นำอย่างไร
8. ด้วยสถานการณ์ทางการเมืองทั้งสองครั้งที่ท่านพรเพชร ดำรงตำแหน่ง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และ ประธานวุฒิสภา ท่านเห็นถึงการปรับตัวในการทำหน้าที่ของท่านพรเพชร อย่างไรบ้าง มีเงื่อนไขอะไรเป็นแรงผลักดันให้เกิดการปรับตัวไปในทิศทางนั้น
9. ในการปรับบทบาทใน 2 เหตุการณ์ ในการปฏิบัติหน้าที่ท่านคิดว่ามีปัญหาหรือข้อจำกัดอะไรบ้าง และส่งผลอย่างไรในการปรับตัวของท่านพรเพชร ในการเป็นผู้นำทางการเมือง
10. หากให้ท่านประเมินความเป็นผู้นำทางการเมืองของท่านพรเพชร ในทั้ง 2 เหตุการณ์ ท่านคิดว่าท่านพรเพชร กับการเป็นผู้นำทางการเมืองในการบริหารกิจการสภา ควรต้องพัฒนาในประเด็นใดบ้างเพราะเหตุใด

หมายเหตุ : กลุ่มที่ (1) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสมาชิกวุฒิสภา
กลุ่มที่ (2) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ฝ่ายการเมือง
กลุ่มที่ (3) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ฝ่ายข้าราชการประจำ
กลุ่มที่ (4) บุคคลผู้เห็นต่างในการทำหน้าที่ของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัยใน
การทำหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและตำแหน่งประธานวุฒิสภา

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก

- กลุ่มที่ (1) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสมาชิกวุฒิสภา
- กลุ่มที่ (2) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ฝ่ายการเมือง
- กลุ่มที่ (3) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ฝ่ายข้าราชการประจำ
- กลุ่มที่ (4) บุคคลผู้เห็นต่างในการทำหน้าที่ของศาสตราจารย์พรเพชร วิชิตชลชัยในการทำหน้าที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและตำแหน่งประธานวุฒิสภา
1. นายนำพล เงินน้ำโชค ผู้ช่วยเลขาธิการรองประธานรัฐสภา กลุ่มที่ (2)
 2. นายดนตรีรัฐ ลมุลพจน์ ที่ปรึกษาในคณะทำงานทางการเมือง
ของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
และที่ปรึกษาในคณะทำงานทางการเมืองของ
ประธานวุฒิสภา กลุ่มที่ (2)
 3. นางวรารัตน์ อติแพทย์ อดีตเลขาธิการวุฒิสภา
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กลุ่มที่ (3)
 4. คุณอารีย์ แซ่ตั้ง นักข่าวไทยโพสต์ กลุ่มที่ (4)
 5. พลเอกเลิศรัตน์ รัตนวานิช สมาชิกวุฒิสภา กลุ่มที่ (1)
 6. นางสาวเปรมมณี สีนจงเจริญกิจ เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กลุ่มที่ (3)
 7. นางสาวโสรวีร์ ชวาลปัญญาวงศ์ เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กลุ่มที่ (3)
 8. นางนลินี วีระผล ข้าราชการสำนักงานประธานวุฒิสภา
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กลุ่มที่ (3)
 9. นายศิริส ตามสกุล เลขานุการประธานวุฒิสภา กลุ่มที่ (2)
 10. นายวุฒิชัย วงศ์เมธีสุเมธ ผู้อำนวยการสำนักงานประธานวุฒิสภา
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กลุ่มที่ (3)
 11. คุณชนิดา สระแก้ว ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์สยามรัฐ กลุ่มที่ (4)
 12. พลเรือเอกศิษณุวัชร วงษ์สุวรรณ สมาชิกวุฒิสภาและอดีตสภานิติบัญญัติ
แห่งชาติ กลุ่มที่ (1)
 13. ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานวุฒิสภาและอดีประธานสภา
นิติบัญญัติแห่งชาติ

14. นางสาววิมล ภูมิสิงหาราช	สมาชิกวุฒิสภาและอดีตรัฐมนตรี แห่งชาติ กลุ่มที่ (1)
15. ผู้ให้สัมภาษณ์(ไม่ประสงค์เปิดเผยชื่อ)	สมาชิกวุฒิสภา กลุ่มที่ (1)
16. นายภูวเรศ สมพร	นิติกรปฏิบัติการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กลุ่มที่ (3)

บรรณานุกรม

- Annie McKee, Richard Boyatzis, Frances Johnston., (2012). *คู่มือพัฒนาภาวะผู้นำ*. บริษัท ส.เอเชียเพรส (1989) จำกัด
- Blake, R. R. M., Jane S., (1964). *The Managerial Grid*. Gulf Publishing.
- iLaw. (2566). สิ้นปี 2560 ย้อนดูผลงานของ #สภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือ #สนช กันเสียหน่อย Retrieved 11 มีนาคม from <https://www.facebook.com/iLawClub/photos/>
- Kirkpatrick, S. A. L., E. A., (1990). Leadership: Do traits really matter. *Academy of Management Executive*.
- MGR Online. (2563). สนช.ไม่ใช่ทั้ง ส.ส.และ ส.ว.? Retrieved 11 มีนาคม from <https://mgronline.com/daily/detail/9630000060380>
- popticles.com โดย ปรีดี นกุลสมปรารณา. (2564). คุณลักษณะของผู้นำเชิงกลยุทธ์ (*Strategic Leadership*) Retrieved 11 มีนาคม from <https://www.popticles.com/business/strategic-leadership-characteristics/>
- Work Point TODAY. (2566). “พรเพชร” ประธานวุฒิสภาตามโม “สิงห์ศึก – ศุภชัย” เป็นรองฯ. Retrieved 4 มีนาคม from <https://workpointtoday.com/senate-4/>
- กิ่งแก้ว ศรีสารีกุล. (มปป.). ภาวะผู้นำ (*Leadership*) Retrieved 19 กันยายน from <https://www.gotoknow.org/posts/199694>
- กิตติ ตยัคคานนท์. (2532). เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. สำนักพิมพ์ บริษัท เซซรุ สตุติโอ ๆ จำกัด.
- เกศรา สิทธิแก้ว. (2558). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ปทุมธานี.
- จุฬามาศ เนรมิตสถิตวงศ์. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำและแรงจูงใจในองค์กร:กรณีศึกษา SMEs ในซีเรียเกาหลี่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. กรุงเทพฯ.
- ชนิดาภา งามตระกูลชล. (2558). ภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเมืองพัทยา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย]. นครปฐม.
- ชีวิน อ่อนลออ. (2563). ภาวะผู้นำสำหรับนักบริหารการศึกษา. Retrieved 19 กันยายน from <https://jeal.snru.ac.th/Files/Article/528-ArticleTextFile-20190919091337.pdf>
- เขาวนาล สร้อยสิงห์. (มปป.). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (*STRATEGIC LEADERSHIP*). Retrieved 5 มีนาคม from <http://ea.grad.ssru.ac.th/useruploads/files/20200718/5b52ee7c6a21c781649621ce3e9dcdf555d8684e.pdf>

- โชติ บดีรัฐ. (2558). เทคนิคการบริหาร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ สุททกวาทิน. (2558). การจัดการสมัยใหม่ในคริสต์ศตวรรษที่ 21. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพีเอ็น เพรส.
- เทียนจันทร์ อ่ำแหวน. (2521). บทบาททางการเมืองและการปกครองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2475 - พ.ศ. 2487). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. กรุงเทพฯ.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2566). ประชาชนยินยอมให้ ส.ว. เลือกนายกฯ. Retrieved 11 มีนาคม from <https://plus.thairath.co.th/topic/speak/102633>
- นฤมล เพ็ญศิริวรรณ. (2561). ภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด. วารสาร มจร.มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 4(2).
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์. (2566). ประยุทธ์ จันทร์โอชา. Retrieved 5 มีนาคม from http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B9%8C_%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B9%82%E0%B8%AD%E0%B8%8A%E0%B8%B2
- พระมหาดิศักดิ์ เตชปญโญ (โจอมรัมย์). (2555). การปฏิบัติตนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียน บ้านแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี]. จันทบุรี.
- พริยา มหาภักดีคุณ. (2561). ความเป็นผู้นำของนายอานันท์ ปันยารชุน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, 14(1).
- ยศ สันตสมบัติ และคณะ. (2551). อำนาจ พื้นที่และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ : การเมืองวัฒนธรรมของรัฐชาติในสังคมไทย. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- วิชานันท์ คาโส. (2562). ภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะของผู้นำ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. สงขลา.
- วิเชียร วิชยอุดม. (2551). องค์การและการจัดการ. ธนัชการพิมพ์ จำกัด.
- ศศิธร อภิสิทธิ์นรินทร์. (2541). การขัดเกลาทางสังคมผ่านรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทรายการปิกนกะบันเทิง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. กรุงเทพฯ.
- ศุภชัย โพธิ์ทองนาค. (2551). เรื่องบทบาทผู้นำองค์กร กรณีศึกษา พลเอกบุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ สถาบันพระปกเกล้า]. กรุงเทพฯ.
- สนุก สิงห์มาตรและคณะ. (2560). คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรในศตวรรษที่ 21 เอกสารการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2560, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. <https://gs.rmu.ac.th/grc2017/fullpaper/file/PS-O-01.pdf>
- สมยศ นาวิการ. (2540). ทฤษฎีองค์การ. สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- สำนักพิมพ์มติชน. (2562). ประชาธิปไตยที่ไม่ตั้งมั่น. Retrieved 10 มีนาคม from <https://www.matichonbook.com/p/2388/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%98%E0%B8%B4%E0%B8%9B%E0%B9%84%E0%B8%95>

[%E0%B8%A2%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B9%84%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0%B8%95%E0%B8%B1%E0%B9%89%E0%B8%87%E0%B8%A1%E0%B8%B1%E0%B9%88%E0%B8%99.html](#)

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). ภาวะผู้นำในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. นนทบุรี.

เสวี บัวแก้ว. (2533). บทบาทผู้นำทางการเมืองของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ. 2523-2526) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. กรุงเทพฯ.

เสวรักษ์ หงษ์ไทย. (2561). ภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลของงานในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามเจตคติของประชาชน: กรณีศึกษาพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา. วารสารการเมืองการปกครอง, 8(2).

อุดม ทุมโฆสิต. (2544). การจัดการ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นางสาวณัฐนันท์ รูปขจร
วัน เดือน ปี เกิด 16 ธันวาคม 2531
สถานที่เกิด จังหวัดฉะเชิงเทรา
วุฒิการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
ระดับอุดมศึกษา

ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษธุรกิจ)
คณะวิชาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
(Bangkok University International Collage)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY